

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος:

Η φωνή της κοινότητας στον περιφερειακό Τύπο της Στερεάς Ελλάδας

Επιβλέπων Καθηγητής: Νικόλαος Μπακουνάκης

Ονοματεπώνυμο φοιτητή: Τσίγκας Ηλίας

Αριθμός Μητρώου: 503052

ΑΜΦΙΣΣΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

Ευχαριστίες

Η διπλωματική αυτή εργασία αποτελεί την κατάληξη και την ολοκλήρωση της διετούς φοίτησής μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Μια επιλογή που έκανα το φθινόπωρο του 2017 έχοντας κατά νου ως επαγγελματίας του χώρου να παρακολουθήσω τις ακαδημαϊκές εξελίξεις στο στενό κι ευρύτερο χώρο της δημοσιογραφίας και της επικοινωνίας και ως σκεπτόμενος άνθρωπος να εντείνω την ενασχόλησή μου με έναν τομέα που ανέκαθεν ενέπιπτε στη σφαίρα των ανησυχιών μου.

Βρισκόμενος στο πέρας των σπουδών μου αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω ειλικρινά και θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή σε αυτή τη διπλωματική εργασία, καθηγητή Νίκο Μπακουνάκη, για τις πολύτιμες όσο και καίριες συμβολές του στην μετουσίωση σε πράξη της αρχικής μου ιδέας καθώς και για τη συνδρομή του σε όλα τα στάδια αυτής της συναρπαστικής πορείας έρευνας και συγγραφής της εργασίας αυτής.

Παράλληλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος με τους οποίους δουλέψαμε μαζί αυτά τα δύο χρόνια και μου φώτισαν σημαντικές πτυχές και διαστάσεις του ακαδημαϊκού αυτού τομέα, και πιο συγκεκριμένα τον Διευθυντή του Προγράμματος Χρήστο Φραγκονικολόπουλο και τους Περικλή Πολίτη, Ανδρέα Βέγλη, Δέσποινα Χρονάκη, Λίζα Τσαλίκη, καθώς και τον καθηγητή Βασίλη Βαμβακά.

Τέλος, ένα επίσης ζεστό ευχαριστώ στους συμφοιτητές μου, με τους οποίους μοιράστηκα σκέψεις, ανησυχίες και ιδέες κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	σελ. 2
ΠΙΝΑΚΕΣ	σελ. 5
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	σελ. 6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ. 7
ABSTRACT	σελ. 8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 9-10

I. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ια. Η κατάσταση του έντυπου Τύπου στην Ελλάδα σήμερα	σελ. 11-13
Ιβ. Ο τοπικός Τύπος αντέχει	σελ. 14-17
Ιγ. Η κοινοτική δημοσιογραφία	σελ. 18-19

II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Πα. Σκοπός και στόχος της έρευνας	σελ. 20
Πβ. Η προσέγγιση του όρου Κοινότητα στην παρούσα εργασία	σελ. 21-24
Πγ. Αναγκαιότητα της έρευνας	σελ. 25-26
Πδ. Ερευνητικά ερωτήματα για το υπό διερεύνηση θέμα	σελ. 26
Πε. Στενό Μεθοδολογικό Πλαίσιο	σελ. 27
Πε.α. Μέθοδοι	σελ. 27-28
Πε.β. Δεοντολογία-εμπιστευτικότητα	σελ. 29
Πε.γ. Ο ρόλος του ερευνητή	σελ. 29
Π. στ. Μελέτες περίπτωσης	σελ. 30-32
Π.στ.α. Μεσοποίηση-Διαμεσολάβηση-Agenda setting	σελ. 32-34
Π. στ.β. Μελέτη Περίπτωσης: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ	σελ. 35

II. στ.γ. Μελέτη Περίπτωσης: ΕΜΠΡΟΣ ΝΑΥΠΑ.....	σελ.36
II.στ.δ. Μελέτη Περίπτωσης: ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	σελ. 37
III. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	σελ. 38
III. α. Ποσοτική Έρευνα	σελ. 39
III.α.α. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ	σελ. 39-41
III.α.β. ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου	σελ. 42-44
III.α.γ. ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	σελ. 45-47
III.β. Ανάλυση Περιεχομένου	σελ. 48
III.β.α. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ	σελ. 49-51
III. β.β. ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου	σελ. 52
III.β.γ. Λαμιακός Τύπος	σελ. 53-55
III.γ. Συγκριτική ανάλυση	
III.γ.α. Ο αριθμός των εκδόσεων	σελ. 56
III.γ.β. Η ποσότητα των δημοσιευμάτων	σελ. 57-58
III.γ.γ. Η πρωτοτυπία των δημοσιευμάτων	σελ. 59-60
III. γ.δ. Η ορατότητα των κοινοτήτων	σελ. 61-64
III.γ.ε Παρουσίαση των ποιοτικών δεδομένων από τις συνεντεύξεις	σελ. 65-73
IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	σελ. 74-75
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 76-81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I: Συνεντεύξεις εκδοτών-δημοσιογράφων	σελ. 82-91
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: Συνεντεύξεις μελών των κοινοτήτων	σελ. 92-102

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Καθημερινή Φωκίδα Σύνοψη ποσοτικής έρευνας	σελ. 40
Πίνακας 2 Καθημερινή Φωκίδα Δημοσιεύματα ανά μήνα	σελ. 40
Πίνακας 3: Καθημερινή Φωκίδα Δημοσιεύματα ανά κοινότητα	σελ. 41
Πίνακας 4: Εμπρός Ναυπάκτου Σύνοψη ποσοτικής έρευνας	σελ.43
Πίνακας 5: Εμπρός Ναυπάκτου Δημοσιεύματα ανά μήνα	σελ. 43
Πίνακας 6: Εμπρός Ναυπάκτου Δημοσιεύματα ανά κοινότητα	σελ. 44
Πίνακας 7: Λαμιακός Τύπος Σύνοψη ποσοτικής έρευνας	σελ.46
Πίνακας 8: Λαμιακός Τύπος Δημοσιεύματα ανά μήνα	σελ. 46
Πίνακας 9: Λαμιακός Τύπος Δημοσιεύματα ανά κοινότητα	σελ. 49

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1: Ποσότητα των δημοσιευμάτων	σελ. 58
Γράφημα 2: Πρωτοτυπία των δημοσιευμάτων	σελ. 60
Γράφημα 3: Πρωτοτυπία δημοσιευμάτων στις μελέτες περίπτωσης	σελ. 60
Γράφημα 4: Η αναλογία ανά κοινότητα	σελ. 61
Γράφημα 5: Η θρησκευτική κοινότητα	σελ. 61
Γράφημα 6: Η οικολογική κοινότητα	σελ. 62
Γράφημα 7: Η εθελοντική κοινότητα	σελ. 63
Γράφημα 8: Η εκπαιδευτική κοινότητα	σελ. 64
Γράφημα 9: Η επιστημονική Κοινότητα	σελ. 64

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο χώρος της δημοσιογραφίας κάτω από το πρίσμα των εξελίξεων των δύο τελευταίων δεκαετιών σε διεθνές επίπεδο αποτελεί αναμφίβολα ένα χώρο σε διαρκή κίνηση. Προβλήματα αξιοπιστίας, δεοντολογίας, νομιμοποίησης στα μάτια της κοινής γνώμης και βιωσιμότητας σε εμπορικό-επιχειρηματικό επίπεδο, σε συνάρτηση με τις εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας συνθέτουν μια κατάσταση πιο ρευστή μεν από ποτέ αλλά και με σειρά προκλήσεων για την αναδιαμόρφωση και τον επανακαθορισμό των στοιχείων που συναποτελούν το i.d. ενός σύγχρονου επαγγελματία της είδησης.

Ο δημοσιογράφος του σήμερα είναι από τη μία πλευρά πολίτης του κόσμου, από την άλλη η επανεπινόηση και η επανεπίσκεψη τοπικών ταυτοτήτων υπό την επιρροή της παγκοσμιοποίησης συνιστούν ένα από τα διακριτικά του δημόσιου χώρου. Την ίδια στιγμή η κατακερματισμένη κοινωνία σε μικρο και μακρο-επίπεδο παραχωρεί χώρο και σημασία σε επί μέρους κοινότητες, οι οποίες καλούνται να αναλάβουν καίριους ρόλους συνοχής λειψών ατομικτήτων και χαμένων συλλογικότητων.

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνει το θέμα της στον τοπικό/περιφερειακό Τύπο της Στερεάς Ελλάδας και επιχειρεί να ανιχνεύσει κατά πόσο ο τελευταίος δείχνει το ενδιαφέρον που αναλογεί στις κοινότητες ενδιαφέροντος που δρουν και λειτουργούν στο κοινωνικό πλαίσιο του γεωγραφικού πεδίου αναφοράς τους και που συνθέτουν εν πολλοίς το βαθύ κοινωνικό corpus και στο κατά πόσον αυτές λογίζονται ως οργανικό ή όχι κομμάτι της ατζέντας που ο τοπικός Τύπος θέτει στη δημόσια σφαίρα. Κεντρικός άξονας στην ανατομία αυτή του τοπικού Τύπου στη Στερεά Ελλάδα καταλαμβάνει έρευνα σε τρεις εφημερίδες της περιοχής -δύο ημερήσιες και μία εβδομαδιαία- ενώ σοβαρή επικουρική συνδρομή παρέχουν συνεντεύξεις με εκδότες και δημοσιογράφους των εφημερίδων αυτών καθώς και με μέλη των κοινοτήτων των περιοχών του πεδίου αναφοράς της εργασίας.

Λέξεις κλειδιά: Τοπικός Τύπος, Κοινότητα, Κοινοτική Δημοσιογραφία, Τοπικότητα, Έρευνα

ABSTRACT

The journalism area viewed from the perspective of the developments of the last two decades at the international level, is undoubtedly a life-long moving area. Problems of credibility, ethics, legitimization, in the eyes of public opinion and sustainability at the commercial-business level in relation to the developments in the technological sector compose a situation more fluid than ever, but also in series of challenges for the reshaping and redefining of the elements that make up the i.d. of a contemporary news professional.

Today's journalist is on the one hand citizen of the world, and on the other hand the reinvention of local identities under the influence of globalization constitute one of the hallmarks of the public place. At the same time that the fragmented society at the micro and macro level

concedes space and meaning to individual communities which are invited to undertake major roles of coherence of inefficient individualities and lost associations.

This current doctoral thesis focuses its topic on the local/regional press of Central Greece and attempts to detect the extent to which it indicates the corresponding interest for the individual communities that act and function within the social framework or their geographical reference field to be an organic part or not of the agenda that the local press displays into the public sphere.

Relevant research occupies central axis in the anatomy of the local press in Central Greece concerning three newspapers: two daily and a weekly one, whereas important subsidiary assistance is provided through interviews by these newspapers editors and journalists as well as by community members of areas included in the reference field of the thesis.

Key words: local press, community, communal journalism, research

Εισαγωγή

Ναι, το χαρτί φθίνει, αν και υπάρχει μεγάλος προβληματισμός κατά πόσο οι άνθρωποι, τουλάχιστον στο άμεσα ορατό μέλλον, θα μπορέσουν να απομακρυνθούν από την υλικότητα και την πεπερασμένη φύση της χάρτινης, της έντυπης εφημερίδας. Το ξεφύλλισμα της εφημερίδας έχει ένα στοιχείο καταγωγικής ηδονής, σημειώνει στα τέλη της περασμένης δεκαετίας ο Νίκος Μπακουνάκης (Μπακουνάκης, 2009).

Στην ανά χείρας διπλωματική εργασία εξετάζονται το βάθος και η ποιότητα με τα οποία ο τοπικός Τύπος της Στερεάς Ελλάδας αντιμετωπίζει βασικές κοινότητες ενδιαφέροντος στις στήλες του και ο βαθμός στον οποίο η δράση, οι λειτουργίες, ο ρόλος και η επιρροή τους στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής στο συγκεκριμένο χωρικό πεδίο αναφοράς αντικατοπτρίζονται στην εικόνα που διαμορφώνουν και παρέχουν στους αναγνώστες τους οι εφημερίδες που τίθενται σε εξέταση στην έρευνα αυτή.

Η σημασία του Τοπικού Τύπου αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο πλαίσιο της εμπεδωμένης τάσης επιστροφής στο τοπικό και το περιφερειακό (glocalisation) κάτω από την προϊούσα κατίσχυση του πνεύματος και της λογικής της παγκοσμιοποίησης. Από την άλλη πλευρά, η προσήλωση του κοινού στις ειδήσεις τοπικού ενδιαφέροντος παραμένει ισχυρή, παρά την σοβαρή και πολυπρισματική κρίση που διέρχονται οι εθνικής εμβέλειας έντυπες εκδόσεις και εφημερίδες, όπως βεβαιώνουν έρευνες, για τις οποίες θα γίνει λόγος αναλυτικότερα στη συνέχεια. Τέλος, εξ αιτίας και του γεγονότος ότι η ακαδημαϊκή μελέτη του τοπικού/περιφερειακού έντυπου -και όχι μόνο-Τύπου δεν έχει τύχει μέχρι στιγμής της προσοχής που θα απαιτείτο ίσως από την ελληνική πανεπιστημιακή κοινότητα, θεωρούμε ότι η εμβάθυνση σε όψεις της λειτουργίας και των ενδιαφερόντων του συνιστά μια ενδιαφέρουσα συμβολή στο χώρο της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τύπου στη χώρα μας. Ιδιαίτερα δε όταν γενικότερα οι ελληνικές ημερήσιες εφημερίδες αποτελούν, για την έρευνα, ένα εντελώς άγνωστο και αχαρτογράφητο πεδίο (Μπακουνάκης, 2014)

Σε παράλληλη θεώρηση, οι κοινότητες ενδιαφέροντος, που αποτελούν οργανικό και εδραίο τμήμα της κοινωνικής ζωής σε κάθε επίπεδο, καλούνται στις μέρες μας να διαδραματίσουν έναν πιο ουσιαστικό ρόλο συνοχής και αυτοπροσδιορισμού στο πλαίσιο ενός θρυμματισμένου κοινωνικού μωσαϊκού. Βέβαια, ο ίδιος ο όρος “κοινότητα”, όπως θα αναλυθεί και στο οικείο τμήμα της παρούσας εργασίας, είναι μία από τις πιο ρευστές έννοιες στο χώρο των κοινωνικών και κοινωνιολογικών σπουδών, επιτρέποντας έτσι την νοηματοδότηση, εννοιολόγηση και κατανομή κατ’ αυτό τον τρόπο των ειδικών κοινωνικών μερίδων, στο χωροθετημένο

γεωγραφικό πλαίσιο αναφοράς, οι οποίες βρίσκονται στο επίκεντρο της διπλωματικής αυτής εργασίας.

I. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Iα. Η κατάσταση του έντυπου Τύπου στην Ελλάδα σήμερα

Αποτελεί κοινό τόπο στον ακαδημαϊκό χώρο πως τη δεκαετία που απέρχεται, και όχι μόνο, ο έντυπος Τύπος και διεθνώς και στον ελλαδικό χώρο διάγει περίοδο πολυπρισματικής κρίσης. Καίριες όψεις της κρίσης αυτής είναι η κρίση αξιοπιστίας, η κρίση νομιμοποίησης από πλευράς κοινής γνώμης και βέβαια η κρίση οικονομικού χαρακτήρα. Πραγματικότητα που αφορά τις πωλήσεις των έντυπων εκδόσεων και του διαφημιστικού τζίρου στα ραδιοτηλεοπτικά Μέσα, ενώ και στο διαδίκτυο φαίνεται πως *απέχουμε ακόμα πολύ από την επινόηση ενός επιχειρηματικού μοντέλου που θα εγγυάται τη βιωσιμότητα των ενημερωτικών εγχειρημάτων σε διεθνές-εθνικό και περιφερειακό-τοπικό επίπεδο* (Σιαπέρα), (Van der Wurff , 2012). Κι αυτό παρά το γεγονός ότι η λογική του συνδρομητικού Τύπου, που αναπτύσσεται περισσότερο στο εξωτερικό, έχει παραγάγει βιώσιμα σε επιχειρηματικό επίπεδο αποτελέσματα και ποιοτικά εγχειρήματα σε επίπεδο δημοσιογραφικό. Κάτι στο οποίο η Ελλάδα ακόμα δεν έχει ακολουθήσει, τουλάχιστον κατά τρόπο πειστικό.

Τα στοιχεία του Reuters Institute μέσω της έρευνας με τίτλο “Έρευνα για τις ψηφιακές ειδήσεις 2016” που επιμελήθηκαν οι Α. Καλογερόπουλος, Ν. Παναγιώτου και Δ. Δημητρακοπούλου είναι εξόχως διαφωτιστικά. Η εμπιστοσύνη των Ελλήνων στις ειδήσεις (20%), στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (16%) και στους δημοσιογράφους (11%) είναι τα χαμηλότερα από τις 26 χώρες της έρευνας. Η απότομη στροφή προς την ενημέρωση από το διαδίκτυο και τα κοινωνικά δίκτυα μπορεί να ερμηνευτεί εν μέρει ως αποτέλεσμα αυτής της σταδιακής αλλά επιδεινούμενης έλλειψης εμπιστοσύνης και της αντίληψης περί ελέγχου των παραδοσιακών ΜΜΕ από οικονομικά-πολιτικά συμφέροντα.

Ειδικά για την Ελλάδα, το ποσοστό αυτό προσεγγίζει ποσοστά πρωτόγνωρα (7% πιστεύει πως τα Μέσα είναι ανεξάρτητα). Η εξέλιξη αυτή εν μέρει επιβεβαιώνει και τη στροφή που καταγράφεται για την ενημέρωση προς το διαδίκτυο, όπως προκύπτει και από παλαιότερες έρευνες. Οι αντιλήψεις αυτές δεν είναι ασύμπτωτες με τη δραματική μείωση της κυκλοφορίας εφημερίδων και των εσόδων των καναλιών, καθώς αυτά έχουν απωλέσει την εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης.

Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται και επικαιροποιούνται και από το Digital News Report 2019 (Μανδαλίδης, Ι.Σ., Ινστιτούτο Reuters: ΜΜΕ μεταξύ fake news και τεχνολογικών ολιγοπωλίων, 2019, περ. Δημοσιογραφία, τ. 21). *Εν μέσω φρενήρους αλλαγής στη βιομηχανία των ΜΜΕ, αρκετοί αμφισβητούν εάν τα Μέσα Ενημέρωσης εξακολουθούν να εκπληρώνουν τη βασική τους αποστολή, που είναι αφ ενός η άσκηση ελέγχου στην εξουσία και αφ ετέρου η βοήθεια προς το κοινό να κατανοεί τις εξελίξεις. Στην Ελλάδα ειδικότερα, η εμπιστοσύνη του κοινού στις ειδήσεις παραμένει από τις χαμηλότερες συνολικά, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη έρευνα, η οποία διαπιστώνει ότι η ελληνική αγορά Μέσων Ενημέρωσης χαρακτηρίζεται από τον κατακερματισμό, τη μεταβαλλόμενη και πολωμένη τηλεοπτική αγορά, την κρίση στις έντυπες εκδόσεις και την ευρεία χρήση των Μέσων κοινωνικής Δικτύωσης (Μανδαλίδης, Γ.Σ. 2019).*

Σε ανάλογα συμπεράσματα καταλήγει και έρευνα που διενεργήθηκε από τον οργανισμό έρευνας και ανάλυσης Διανέοσις με τίτλο “Οι Ψηφιακές Ειδήσεις Στην Ελλάδα 2019”, της οποίας τα βασικά ευρήματα που αφορούν τη χώρα μας το 2019 από το ετήσιο Digital News Report του Ινστιτούτου Reuters στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή, στην Ελλάδα μόνο το 39% των ερωτώμενων συμφωνεί πως τα μέσα ενημέρωσης ελέγχουν επαρκώς πολιτικούς και επιχειρηματίες. Μόνο ένας στους τρεις (32%) θεωρεί πως τα μέσα ενημέρωσης καλύπτουν θέματα που τους αφορούν. Μόλις το 9% θεωρεί πως τα μέσα ενημέρωσης στην Ελλάδα δεν καλύπτουν τα γεγονότα με πολύ αρνητική χροιά. Ωστόσο, το 53% θεωρεί πως τα ΜΜΕ τους ενημερώνουν για τα γεγονότα της ημέρας και το 46% θεωρεί πως τους βοηθούν να καταλάβουν τι συμβαίνει. Σε αυτό το πλαίσιο ανάγνωσης δεν προξενεί εντύπωση, επομένως, ότι πολλοί Έλληνες αποφεύγουν τις ειδήσεις. Το 54% των Ελλήνων στο δείγμα αποφεύγει συχνά ή κάποιες φορές φορές να ενημερώνεται, ποσοστό αρκετά μεγαλύτερο από τον μέσο όρο των 38 χωρών του δείγματος που κυμαίνεται στο 32%. Σύμφωνα με παλαιότερα δεδομένα της έρευνάς μας από το 2017, οι Έλληνες αποφεύγουν να διαβάζουν ειδήσεις για να μην επηρεάζεται αρνητικά η διάθεσή τους και επειδή δεν τις εμπιστεύονται.

Εκείνο το σύμπτωμα της κρίσης, το οποίο όλοι ξέρετε και για το οποίο πολύ μιλούμε, είναι η κυκλοφοριακή κάμψη των εφημερίδων, αναφέρει ο Καραπαναγιώτης (2005). Τα στοιχεία είναι διδακτικά. Το 1907 η Εσπερινή κατόρθωνε και πουλούσε 20.000 φύλλα την ημέρα, στις μεγάλες της δόξες (όπως ήταν π.χ. ο φόνος ενός γερμανού ναυτι-κού στον Πειραιά, στη θαλαμηγό του Κάιζερ). Περάσαμε το 1915 σε μια συνολική κυκλοφορία 150.000, το 1930 στις 300.000 όλες

οι αθηναϊκές εφημερίδες μαζί, το 1960 400.000, το 1967 700.000, στη μεταπολίτευση 1.000.000, το 1982 1.100.000, ενώ σήμερα όλες μαζί οι αθηναϊκές εφημερίδες, πρωινές και απογευματινές μαζί, είναι αμ-φίβολο αν φτάνουν στα επίπεδα του 1965. Οι πρωινές εφημερίδες πωλούν όλες μαζί στην Αθήνα περί τα 40.000 φύλλα, και οι απογευματινές 200.000 φύλλα.

Αναφορικά με τα αίτια στα οποία εδράζεται η εξέλιξη αυτή, ο αείμνηστος Διευθυντής των Νέων επισημαίνει: Αυτό το φαινόμενο, στο οποίο πρέπει να σταθούμε, συνδέεται με δύο γεγονότα. Το πρώτο είναι η αποστασιοποίηση του κοινού από τον πολιτι-κό βίο, μία αποστασιοποίηση την οποία όλοι αντιλαμβάνονται και μπορεί ο καθένας να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα. Ένα δεύτερο στοιχείο είναι ότι οι εφημερίδες έπαψαν να αποτελούν (και λόγω άμβλυνσης πολιτικών αντιθέσεων, δεν λέω εξαφάνισης διαχωριστικών γραμμών αλλά μιλάω για την όλο και μικρότερη σημασία τους), στοιχείο της ταυτότητας του αναγνώστη.

Με άλλα λόγια, και εκεί θα ήθελα να καταλήξω, το τέλος του μονοπω-λίου του Τύπου στους τομείς που αναφερθήκαμε συνοδεύτηκε και από μια αμφισβήτηση του ίδιου του ρόλου του Τύπου. Τι είναι ο Τύπος, τι κάνει, γιατί υπάρχει, ποιον υπηρετεί; Αυτά είναι ερωτήματα τα οποία άρχισαν να τίθενται από την κοινή γνώμη κι από το να θεωρείται ο Τύπος βήμα αμφι-- σβήτησης της εκάστοτε εξουσίας, θεωρείται όλο και περισσότερο, ως μία ακόμα εξουσία και υφίσταται την κριτική -ή και τη φθορά- που όλες οι εξουσίες υφίστανται σήμερα στον τόπο μας.

Παντού τα μέσα συναντούν κριτική, όμως γιατί τέτοια εκτεταμένη αμφισβήτησή τους στην Ελλάδα, αναρωτιέται ο Γ. Πλειός (2018), για να απαντήσει ως εξής: Κατ' αρχήν η δυσπιστία των Ελλήνων προς τα ΜΜΕ δεν είναι καινούργια. Αυξάνεται σταδιακά από τις αρχές του μιλένιουμ. Είναι η εποχή που κορυφώνεται ταυτόχρονα η καταναλωτική ιδεολογία και η μιντιοκρατία και μαζί τους ο κυνισμός προς την πολιτική, αλλά και προς τα ίδια τα μέσα. Έτσι τα ΜΜΕ πριόνισαν το κλαδί που κάθονταν προσπαθώντας να βγάλουν «κάτι παραπάνω». Πρόσθετα, όπως προκύπτει από σχετικές μελέτες, οι ερευνητές των Μέσων, η οικονομική και όχι μόνο εξάρτησή τους από την πολιτική εξουσία και ιδιαίτερα από το κράτος είναι ίσως η μεγαλύτερη στην Ευρώπη, ακόμα και σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της νότιας Ευρώπης. Συγκρίνεται ίσως μόνο με αυτήν στην Τουρκία, όπως συνάγεται από στοιχεία που καταθέτουν Τούρκοι ερευνητές.

Ιβ. Ο τοπικός Τύπος αντέχει...

Εδώ και πάνω από δέκα χρόνια ο “θάνατος” του έντυπου Τύπου όλο και προαναγγέλλεται πομπωδώς άλλα εκείνος όλο και καταφέρνει να διαψεύδει προφητείες ή ακόμα και ευσεβείς πόθους, συνεχίζοντας να διαδραματίζει το ρόλο του “θεμελιακού Μέσου”, όπως το έχει ορίσει ο R.K. Nielsen (2015). Ο βετεράνος δημοσιογράφος Μπομπ Σέφερ (Bob Schieffer) ερωτάται ποια θεωρεί τη μεγαλύτερη απειλή για το μέλλον της δημοσιογραφίας. Η απάντησή του – αναπάντεχη– δεν αφορούσε τις ομηρίες δημοσιογράφων από το Ισλαμικό Κράτος στη Συρία ή τα πολωτικά προγράμματα στο Fox News και το MSNBC, αλλά τον θάνατο της τοπικής δημοσιογραφίας! (Beutner, A. 2015, Έχει μέλλον η τοπική δημοσιογραφία; διαθέσιμο στο <https://www.cnn.gr/focus/apopseis/story/71/exei-mellon-i-topiki-dimosiografia>, τελευταία ανάκτηση: 05/02/2020)

Τα ευρήματα υπογραμμίζουν πραγματικά ότι οι τοπικές και εθνικές ειδήσεις είναι διαφορετικά είδη και οι άνθρωποι το αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο, δήλωσε ο Joy Mayer, διευθυντής του Trusting News Project. Ο Mayer συμπληρώνει σχετικά ότι η λύση για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στα μέσα ενημέρωσης μπορεί να προέλθει από την αντιμετώπιση των αντιλήψεων με διαφορετικά μηνύματα για τα τοπικά και τα εθνικά νέα (Poynter, 2018).

Γιατί, όμως, οι άνθρωποι χρειάζονται τον τοπικό της περιοχής τους Τύπο; Ο λόγος που κατά κύριο λόγο κάνει τους ανθρώπους να διαβάζουν τοπικές εφημερίδες είναι η ειδησεογραφία (Reader και Hatcer, Reader, B. 2012). Τα ΜΜΕ παίζουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ζωή της χώρας γενικά και κάθε τοπικής κοινωνίας ειδικότερα. Επηρεάζουν, διαμορφώνουν, υπονομεύουν ή υποστηρίζουν απόψεις, θέσεις, πρόσωπα και καταστάσεις, διαμορφώνοντας στην ουσία, μαζί με άλλους φυσικά παράγοντες, τη μέση κοινωνική συνείδηση, τη συνείδηση του κάθε πολίτη (Χατζηδημητρίου, Τ. 2005).

Η τοπική δημοσιογραφία συνδέεται με τους ανθρώπους στον τόπο που ζουν και με τρόπους που σχετίζονται με την καθημερινότητά τους, θεωρεί ο πρόεδρος της Poynter Neil Brown. Η εμπιστοσύνη έρχεται όταν υπάρχει μια σχέση, και για πολλούς ανθρώπους, ακόμα και εκείνους που ενδιαφέρονται πολύ για τις εθνικές υποθέσεις, η πιο προσωπική σχέση είναι με την τοπική πηγή τους (Poynter, 2018). Ακριβώς όπως τα μέλη του Κογκρέσου φροντίζουν τα μέλη και φέρνουν χρήματα στις περιοχές τους, τα τοπικά νέα προσαρμόζουν την κάλυψή του σε χρήσιμες

πληροφορίες για το τοπικό κοινό, θα συνεισφέρει στο θέμα ο Jason Reifler, πολιτικός επιστήμονας στο Πανεπιστήμιο του Exeter στο Ηνωμένο Βασίλειο (Poynter, 2018).

Όταν τα μέσα ενημέρωσης αναφέρουν πραγματικότητες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στην καθημερινότητά τους, ενισχύουν τις αντιλήψεις ότι η αναφορά είναι ακριβής, προσθέτει ο Joel Simon, εκτελεστικός διευθυντής της Επιτροπής για την Προστασία των Δημοσιογράφων στη Νέα Υόρκη (Poynter, 2018). Διάσταση που δεν είναι άσχετη και με τη βιωσιμότητα του τοπικού Τύπου, καθώς τα ευνοϊκά ευρήματα για τις τοπικές ειδήσεις έχουν συνέπειες για τους ειδησεογραφικούς οργανισμούς που επιδιώκουν να οικοδομήσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών για να αυξήσουν τις συνδρομές και τη διαφήμιση καθώς μάχονται για την επιβίωσή τους, όπως επισημαίνεται σχετικά στην ανάλυση της εν λόγω έρευνας.

Ως τοπικότητα, λοιπόν, προσδιορίζω τη συλλογή, επεξεργασία και διάδοση των ειδήσεων σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή με έμφαση στα τοπικά νέα και τις πληροφορίες που αφορούν την κοινωνική ζωή της περιοχής (Σπιτσέρης 2018). Απέναντι στην προβληματική κατάσταση που χαρακτηρίζει τον Τύπο και στην Ελλάδα και διεθνώς, ο τοπικός Τύπος δείχνει να συγκεντρώνει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το κοινό. Στο διεθνές πλαίσιο καταγράφεται αυξημένη εμπιστοσύνη στον τοπικό Τύπο γενικότερα και στις τοπικές εφημερίδες ειδικότερα, επιβεβαιώνοντας τα συμπεράσματα αναφορικά με τους λόγους ενδιαφέροντος των κοινωνιών για τις τοπικές εφημερίδες. Ενδεικτικό ως προς αυτό είναι ότι τα τρία τέταρτα των Αμερικανών εμπιστεύονται τις τοπικές τους τηλεοπτικές ειδήσεις και τις τοπικές εφημερίδες, αναφέρει έρευνα του Media Institute Trust τον Δεκέμβριο του 2017 (Poynter, 2018). Ειδικότερα, το 73% εμπιστεύεται τις τοπικές εφημερίδες -τη στιγμή που το αντίστοιχο ποσοστό για τις εθνικές εφημερίδες πέφτει στο 55%. Τα πολύ υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης στις τοπικές ειδήσεις σε σύγκριση με τις εθνικές ή τις σε απευθείας σύνδεση ειδήσεις που βρήκε το Poynter είναι καινούργια, αν και είναι σε γενικές γραμμές είναι συνεπή με το έργο των κορυφαίων ερευνητών δημοσιογραφίας. Σε παρεμφερή συμπεράσματα καταλήγει κι ο Adams (2019) για τα δεδομένα στην Αγγλία: Σύμφωνα με μια μελέτη του King's College του Λονδίνου το 2016, οι βρετανικές πόλεις των οποίων οι τοπικές εφημερίδες είχαν υποστεί το κλείσιμο έδειξαν «έλλειμμα δημοκρατίας» που είχε ως αποτέλεσμα τη μετρήσιμη μείωση της συμμετοχής των τοπικών πληθυσμών και την αυξημένη δυσπιστία προς τους δημόσιους θεσμούς. Κάτι ανάλογο όμως συμβαίνει και στη χώρα μας.

Κορυφαία επιλογή ενημέρωσης για τους Έλληνες παραμένουν οι τοπικές εφημερίδες, επιβεβαιώνοντας το αίσθημα εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι στις εκδοτικές προσπάθειες της επαρχίας. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται στα στοιχεία του Ινστιτούτου Reuters για την

ενημέρωση στην Ελλάδα. Βάσει των παραπάνω, 19% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι διαβάζουν μια τοπική εφημερίδα σε εβδομαδιαία τουλάχιστον βάση για να καλύψουν τις ενημερωτικές τους ανάγκες, δείχνοντας πολύ μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον επαρχιακό Τύπο έναντι των εφημερίδων πανελλαδικής κυκλοφορίας (fokidanews, 2019). Η αναγνωσιμότητα, πάλι, των ημερήσιων φύλλων, σύμφωνα με τη Bari-focus, έφτανε το 2014 τον ένα στους τρεις για μέσο τεύχος και το 53% τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα (Έρευνα αναγνωσιμότητας Bari-focus, 2014, στο <https://www.regionalpress.gr/index.php/readership-gr/321-bari2014-synedrio>). Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών παρατηρούνται τάσεις σημαντικής αποκέντρωσης. Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο ημερήσιος Τύπος της περιφέρειας αρχίζει να αναβαθμίζεται, θα προσθέσει ο Σκαμνάκης (2005).

Ποια είναι όμως τα χαρακτηριστικά του τοπικού Τύπου στην Ελλάδα σήμερα και ποια η σημασία του; Στην εποχή των “λεωφόρων της πληροφορίας” ο αναγνώστης καλείται να είναι “πολίτης του κόσμου”. Ταυτόχρονα, ο περιφερειακός/τοπικός τύπος παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες-εφόδια για τον πολίτη που θα είναι ενεργό μέλος της τοπικής κοινωνίας, μέσα και από τη λογική του narrowcasting, την έννοια δηλαδή του “κοντά στον αναγνώστη”, η οποία δημιουργεί ταυτόχρονα και συνειρμούς αμεσότητας και αλληλεγγύης. Εξ άλλου, σύμφωνα με την Ένωση Ημερήσιου περιφερειακού τύπου της Γαλλίας, ο περιφερειακός/τοπικός τύπος αποτελεί έναν πολύτιμο σύντροφο στον αναγνώστη, ενώ ταυτόχρονα, του επιτρέπει να μετέχει στα κοινωνικά δρώμενα (Δεμερτζής-Σκαμνάκης, 2000). Σε παρεμφερείς θέσεις κινείται και ο Reader (2012): *Η εγγύτητα αυτή επιφέρει μεγαλύτερη προσβασιμότητα των κατοίκων προς τους δημοσιογράφους κι αυτό με τη σειρά του μπορεί να προσδώσει στους τελευταίους ένα αίσθημα υπευθυνότητας και λογοδοσίας προς τα μέλη της κοινότητας, ενώ η Κούρτογλου σημειώνει σχετικά: Το κοινό διαχωρίζει και αποδίδει ξεχωριστούς ρόλους στα τοπικά μέσα και στα πανελλαδικής εμβέλειας. Από τα τοπικά μέσα περιμένει μια οπτική γωνία για τη διαχείριση της καθημερινότητάς τους στον τόπο κατοικίας τους, κάτι που δεν θα τους το πει κανένας άλλος (Κούρτογλου 2014).*

Ο τοπικός Τύπος στην Ελλάδα τη δεκαετία του '90 γνώρισε μια σημαντική άνοδο και μετατράπηκε από συνώνυμο της καθυστέρησης και της υπανάπτυξης της ελληνικής περιφέρειας των δεκαετιών του '50 και '60 σε έναν ιδιαίτερα δυναμικό επικοινωνιακό χώρο έκφρασης των τοπικών κοινοτήτων, της ελεύθερης διακίνησης ιδεών και της δημόσιας σφαίρας, χαρακτηριστικά τα οποία εντοπίζονται και σε άλλες χώρες της Ευρώπης.

Ωστόσο επειδή η περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα ήταν και εξακολουθεί να είναι ανισομερής, η διαμόρφωση του τοπικού Τύπου εμπεριείχε όλα αυτά τα στοιχεία των ανισοτήτων που εμφανίζονται στο εσωτερικό της ελληνικής περιφέρειας. Παρουσιάζονται δηλαδή, από περιοχή σε περιοχή, εξαιρετικά ανομοιογενή χαρακτηριστικά ως προς την ποιότητα, την απήχηση των έντυπων Μέσων στην τοπική κοινωνία και των κανόνων δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

Μια σημαντική, επίσης, διαφορά του τοπικού Τύπου στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης είναι ότι στο σύνολό του αποτελείται από μικρές ατομικές και οικογενειακές επιχειρήσεις και όχι εφημερίδες οι οποίες είναι μέρος μεγάλων επιχειρηματικών εκδοτικών αλυσίδων, όπως για παράδειγμα στη Μεγάλη Βρετανία και τη Γερμανία. Είναι ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα το οποίο όχι μόνο πρέπει να επισημανθεί αλλά και να ληφθεί σοβαρά υπόψη ως ένα σημαντικό στοιχείο που ενισχύει την πολυφωνία και την ελεύθερη διακίνηση ιδεών (Σκαμνάκης, 2019).

Ιγ. Η κοινοτική δημοσιογραφία

Όπως σημειώθηκε πιο πριν, η έννοια της κοινοτικής δημοσιογραφίας καταλαμβάνει σημαντικό τμήμα στην διεθνή ακαδημαϊκή συζήτηση εδώ και χρόνια. Παλαιότερα ο όρος είχε πεδίο αναφοράς τις εφημερίδες των επαρχιακών πόλεων, ενώ τα τελευταία χρόνια ενσωματώνει μια μεγάλη γκάμα μέσων επικοινωνίας που καλύπτουν πολλούς διαφορετικούς τύπους κοινωνικών ομάδων. *Ο λόγος της επιτυχίας τους εντοπίζεται στη φιλική και οικεία σχέση με το αναγνωστικό κοινό, αναφέρει ο Reader (2012).*

Ο ίδιος (ό.π.) ορίζει ως κοινοτική δημοσιογραφία *το είδος της δημοσιογραφίας που δίνει έμφαση στα τοπικά νέα και πληροφορίες σχετικά με τη ζωή της κοινότητας. Τα κοινοτικά μέσα παίζουν σημαντικό ρόλο στη συνοχή της κοινότητας, ενώ το περιεχόμενό τους έχει επεκταθεί πέρα από τις εφημερίδες στις μικρές πόλεις και περιλαμβάνει ποικιλία μέσων από διαφορετικούς τύπους και πλευρές της κοινότητας.*

Παράλληλα, ενδιαφέρουσα διάσταση παρέχει η έρευνα των Hatcher και Haavik (2013), σε μια διερεύνηση των κοινοτικών αξιών των δημοσιογράφων στη Νορβηγία: *Οι δημοσιογράφοι της έρευνας χαρακτηρίστηκαν ως μέλη της κοινότητας πρώτα και ύστερα ως δημοσιογράφοι. Πιο συγκεκριμένα, υιοθετούν μια κοινοτική άποψη της κοινότητας δημοσιογραφίας, λέγοντας ότι η*

λήψη αποφάσεων θα πρέπει να καθοδηγείται από δημοσιογράφους που βλέπουν τον εαυτό τους ως μέλη μιας κοινότητας. Το επιχείρημα αυτό αμφισβητεί το δημοσιογραφικό πρότυπο αντικειμενικότητας που ζητά από τους λειτουργούς του Τύπου να εργάζονται από μια θέση εκτός της κοινότητάς τους και να απομακρύνονται από οποιαδήποτε επιρροή. Στην θεώρηση αυτή ο “κοινοτικός” δημοσιογράφος περιγράφεται ως τοπικός πατριώτης, που υπερασπίζεται την κοινότητα ενάντια στις εξωτερικές απειλές.

Μία από αυτές τις εξωτερικές απειλές, συνεχίζει η έρευνα των Hatcher και Haavik (2013) μπορεί να είναι η παγκοσμιοποίηση και οι ψηφιακές τεχνολογίες. Κι αυτές όμως σημειώνουν πως βελτιώνουν την αίσθηση πως οι Νορβηγοί δημοσιογράφοι είναι δημοσιογράφοι με πλαίσιο αναφοράς και γνώμονά τους την κοινότητα.

Κοινότητα εν τούτοις, δεν είναι μόνο η γεωγραφική. Αλλά και η κοινότητα ενδιαφέροντος, χώρος στον οποίο ως επί το πλείστον εστιάζει η παρούσα εργασία. Η ίδια προσέγγιση αφορά και τις τελευταίες. Κι αυτό καθώς ειδικά στην εργασία και την έρευνα που περιέχεται σε αυτήν γεωγραφικές κοινότητες και κοινότητες ενδιαφέροντος βρίσκονται σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ τους. Πραγματικότητα η οποία διαπερνά την ανά χείρας μελέτη, που πραγματεύεται το βάθος, την έκταση και την ποιότητα αναπαράστασης της φωνής της κοινότητας από τον τοπικό Τύπο. Ζούμε μέσα σε κοινότητες ενδιαφέροντος, στον ίδιο βαθμό που ζούμε και μέσα στις γεωγραφικές μας κοινότητες οι εφημερίδες μας πρέπει να κάνουν το ίδιο, θα επισημάνει καίρια ο Μπομπ Σέφερ (Beutner, 2015).

Κατά συνέπεια, "αν θέλετε να κάνετε καλή τοπική εφημερίδα, οι αναγνώστες πρέπει να αισθάνονται ότι αυτή είναι η εφημερίδα μου. Και ... αν τους δώσετε αυτό πρέπει να φέρετε αυτούς τους ανθρώπους στην εφημερίδα. Πρέπει να είναι ένα πολύ μεγάλο μέρος της εφημερίδας. Δεν γράφετε μόνο για αυτούς, πρέπει να γράψετε γι 'αυτούς", σημειώνουν στην έρευνα που επικαλούμαστε οι Hatcher και Haavik.

II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

IIα. Σκοπός και στόχος της έρευνας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνηθεί το κατά πόσο οι κοινότητες ενδιαφέροντος της Στερεάς Ελλάδας έχουν “φωνή” και πρόσβαση στον περιφερειακό Τύπο. Ειδικότερα, μελετάται το βάθος και η ποιότητα κάλυψης των δράσεων, των πρωτοβουλιών και εν γένει της συνεισφοράς των κοινοτήτων αυτών στη σμίλευση της συνολικής εικόνας της κοινωνικής ζωής των περιοχών αναφοράς που φιλοτεχνούν και διαθέτουν στο αναγνωστικό τους κοινό οι εφημερίδες που αποτελούν τις μελέτες περίπτωσης της παρούσας εργασίας και συνολικότερα στον Έντυπο Τύπο της Στερεάς Ελλάδας. Έχοντας κατά νου τη θέση ότι *στη σημερινή συγκυρία της διαμεσολαβούμενης επικοινωνίας παρατηρείται ένταση των επικοινωνιακών πρακτικών που υιοθετούνται από ιδιωτικούς φορείς κοινωνικής πολιτικής* (Αράπογλου, Β. 2005), στόχος είναι να διαφανεί ο βαθμός που οι κοινότητες αυτές, που στο μεγαλύτερό τους ποσοστό αποτελούν διακριτή κατηγορία σε σχέση με τις τυπικές κοινωνικές ελίτ των περιοχών αυτών, βρίσκουν φωνή και πρόσβαση στον τοπικό Τύπο. Με δυο λόγια, κατά πόσο βρίσκουν τη θέση που τους αναλογεί στην κοινωνική “τοιχογραφία” που καθορίζει ο έντυπος Τύπος, καθώς αυτός αποτελεί “θεμελιακό Μέσο” στον καθορισμό της ατζέντας στη δημόσια σφαίρα των περιοχών αυτών.

Πριν προχωρήσουμε, εν τούτοις, στην πραγμάτευση του θέματος, σκόπιμο είναι να προσεγγίσουμε τον όρο “κοινότητα”, όπως χρησιμοποιείται στην εργασία αυτή, αλλά και να παρουσιάσουμε τις επί μέρους εκείνες κοινότητες που αποτελούν το βασικό άξονα στο corpus της εργασίας.

IIβ. Η προσέγγιση του όρου Κοινότητα στην παρούσα εργασία

“Ένας ορισμός ευκολότερα απορρίπτεται παρά καθιερώνεται” (Αριστοτέλης)

“Η κοινωνία είναι για τα μέλη της ό,τι ο Θεός είναι για τους πιστούς του” (Durkheim)

Πολλές φορές, όπως τόνιζε ο Καρλ Μαρξ των Grundrisse (1989), η αλήθεια των εγχειριδίων “προσπαθεί” να επιβληθεί στην αλήθεια της πραγματικότητας, παρ’ ότι η τελευταία δεν αποτυπώνεται σε αυτά. Δεδομένου, από την άλλη, ότι σκοπός του ερευνητή είναι ο έλεγχος συγκεκριμένων θεωρητικών υποθέσεων για το υπό έρευνα θέμα, επιβάλλεται οι θεωρητικές έννοιες που εμπεριέχονται σε αυτές να συνοδεύονται από αντίστοιχους λειτουργικούς ορισμούς (Κυριαζή 2011).

Κατά τη διάρκεια της έρευνας που πραγματοποιήσαμε στις τρεις εφημερίδες που αποτελούν τις μελέτες περίπτωσης, τα κοινωνικά εκείνα υποσύνολα-κοινότητες ενδιαφέροντος που κατέγραψαν ενεργή παρουσία στα κοινωνικά δρώμενα των περιοχών εστίασης με βάση τα συγκεκριμένα έντυπα και με κριτήριο την εμφάνιση των δράσεών τους με όποιο τρόπο στις στήλες τους είναι κυρίως οι εξής:

- Η θρησκευτική κοινότητα: Κυρίως μέσω δημοσίευσης δράσεων των οικείων μητροπόλεων ή ενοριών, αλλά και συλλόγων ή συσσωματώσεων πιστών που αφορούν σε δράσεις που σχετίζονται άμεσα και στενά με την Εκκλησία.
- Η εθελοντική κοινότητα: Πρόκειται για δράσεις συλλόγων, συλλογικοτήτων, πάσης φύσεως φορέων ή οργανωμένων ατομικών πρωτοβουλιών. Πεδίο δράσης ενδεικτικά αλλά όχι μόνο ο αντικαρκινικός αγώνας, η οικολογική ευαισθητοποίηση ή η αρωγή σε ευπαθείς και μειονεκτούσες ομάδες
- Η οικολογική κοινότητα: Αναφερόμαστε σε συλλόγους, ομοσπονδίες συλλόγων δευτεροβάθμιου χαρακτήρα ή κινήσεις πολιτών με σαφές οργανωτικό πλαίσιο και εσωτερική συνοχή, αλλά και σε μια πανσπερμία συλλογικοτήτων που διέπεται από αντίστοιχα χαρακτηριστικά.
- Η ψυχιατρική κοινότητα: Στην περίπτωση αυτή έχουμε να κάνουμε με μη κρατικές εταιρείες παροχής συστηματικών ψυχοθεραπευτικών υπηρεσιών βασισμένες στη

νόρμα της επιστημονικά οργανωμένης ψυχοθεραπείας κοινοτιστικού χαρακτήρα, όπου οι μετέχοντες -θεραπευτές, λοιπό προσωπικό και θεραπευόμενοι- έχουν επίγνωση ότι αποτελούν οργανικά μέλη της συγκεκριμένης κοινότητας, στοιχείο που χρησιμοποιούν κατά κόρον και στο λεξιλόγιο τους.

- Φιλοζωική κοινότητα: Τα μέλη της κοινότητας αυτής ανήκουν σε φιλοζωικούς συλλόγους των περιοχών αναφοράς της εργασίας, αλλά πρόκειται και για ιδιώτες μη μέλη, εμφορούμενοι ωστόσο με ανάλογες προδιαθέσεις και που συνεργάζονται με τους φιλοζωικούς συλλόγους.
- Χωρική κοινότητα: Μαζί με άλλα υποσύνολα, όπως η επιστημονική ή η εκπαιδευτική κοινότητα, αποτελεί μία εκ των περιπτώσεων που η χρήση του όρου κοινότητα παρουσιάζει ίσως μια πιο χαλαρή σύνδεση με τον όρο, αν και τα μέλη της επίσης συνδέονται με βάση τα ενδιαφέροντα, που είναι ωστόσο περισσότερο χωρικά παρά θεματικά εστιασμένα. Αφορά σε συλλογικότητες και συνεργασίες συλλόγων με καθαρά γεωγραφική αφόρμηση και προσανατολισμό, που έχουν σημείο αναφοράς κοινότητες (χωριά) ή συστάδα κοινοτήτων από τις οποίες αντλούν την καταγωγή τα μέλη τους. Με πλήρη συνείδηση του στοιχείου αυτού, με ανάλογη και παρεπόμενη από αυτή την πραγματικότητα ευαισθησία ορίζουν ως στοχοθεσία την βελτίωση των βιοτικών και αναπτυξιακών προοπτικών αυτών των τοπικών κοινοτήτων (Τ.Κ.) κατά την αυτοδιοικητική χρήση του όρου.

Επιλέξαμε τη χρήση του συμβατικού, βέβαια, όρου “κοινότητα”, αντί πχ “θεματική κατηγορία”, “κοινωνικά υποσύνολα” ή άλλο όρο, καθώς ο ίδιος ο ορισμός της “κοινότητας”, όντας εξαιρετικά ρευστός, επιτρέπει την νοημάτοδότηση κατά τον τρόπο αυτό των ειδικών κοινωνικών μερίδων, οι οποίες βρίσκονται στο επίκεντρο της διπλωματικής αυτής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, προσδιορίζουμε τις πιο πάνω κοινότητες ως “κοινότητες ενδιαφέροντος”, αν και ο συγκεκριμένος όρος είναι νεφελώδης, με αποτέλεσμα να μην διακρίνεται από ακρίβεια, αλλά από διαφορετικές σημασίες για διαφορετικούς ανθρώπους (Fulcher, 1989)

Για τα μέλη των κοινοτήτων που αναφέρθηκαν πιο πάνω και σύμφωνα με την πρόταση ορισμού της Fulcher, σημαντικό είναι ότι διακρίνονται από την αίσθηση ότι ανήκουν σε μια περιοχή ή μια τοποθεσία που μπορεί να οριστεί σαφώς, σε συνδυασμό με την ικανότητα να ανταποκρίνεται η κοινότητα στις απαιτήσεις για ολοκληρωμένες φυσικές και ανθρώπινες υπηρεσίες (ό.π.).

Ο George Hillery (1955) παράλληλα, γνωστός κοινωνιολόγος, ειδικευμένος στη μελέτη της κοινότητας, συμφωνεί ότι υπάρχουν περίπου εκατό διαφορετικοί ορισμοί της κοινότητας και ότι το μόνο κοινό σημείο τους είναι η αναφορά σε κάποια μορφή επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων. Επιπρόσθετα, από τη Gemeinschaft του Toennis και τη Σχολή του Σικάγο έως σήμερα, η «κοινότητα» έχει χρησιμοποιηθεί με πολλούς και διυστάμενους τρόπους στις επιστήμες του ανθρώπου, χωρίς να έχει μέχρι στιγμής καθιερωθεί ένας και αποκλειστικός ορισμός της (Δεμερτζής, 1996). Εξάλλου στο μέτρο που οι αναλυτικές κατηγορίες της κοινωνικής θεωρίας είναι αποτέλεσμα μιας «διπλής ερμηνευτικής», δευτερογενείς ερμηνείες ενός ήδη ερμηνευμένου και από τα υποκείμενα βιωμένου κόσμου, η «κοινότητα» ως επιστημονική έννοια δεν μπορεί παρά να είναι πολυνοηματική (Giddens, 1976, 1984).

Με βάση την πλούσια βιβλιογραφία, οι κοινότητες ενδιαφέροντος που αναφέρονται σε αυτή την εργασία, οι περισσότερες τουλάχιστον, υπακούουν σε ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά του όρου “κοινότητα” που υποδεικνύει η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία.

Ο Durkheim (1956) ενδιαφέρθηκε για το πώς οι κοινωνίες διατηρούν την εσωτερική σταθερότητα και πως επιζούν με την πάροδο του χρόνου. Επιδίωξε να εξηγήσει την κοινωνική συνοχή και τη σταθερότητα μέσω της έννοιας της αλληλεγγύης, στοιχείο που αναμφίβολα διέπει τις κοινότητες που προαναφέραμε, είτε στο σκέλος των εσωτερικών λειτουργιών τους είτε στο αποτύπωμα της δράσης και της προσφοράς τους προς το κοινωνικό σύνολο.

Η Bernard (1973) μεταγενέστερα, σε μια επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, εντοπίζει τρία κοινά σημεία στους ποικίλους ορισμούς: τον τόπο (χωρική κι οικολογική κοινότητα στην περίπτωση μας), την κοινωνική αλληλόδραση (εντοπίζεται στην παρούσα εργασία κατά βάση άλλα όχι μόνο στην εθελοντική, τη θρησκευτική και την ψυχιατρική κοινότητα) και τον κοινοτικό δεσμό (με κορυφαία έκφραση την ψυχιατρική κοινότητα) ενώ ο Willmott (1986) διακρίνει τρεις βασικές σημασίες της κοινότητας. Η τρίτη από αυτές αναφέρεται στις κοινότητες αφοσίωσης, οι οποίες χαρακτηρίζονται από κοινές πεποιθήσεις και ιδέες. Τα μέλη τους έχουν μια διακριτή συλλογική ταυτότητα η οποία αναπτύσσεται μέσα από συλλογική δράση, κάτι που εν πολλοίς το εντοπίζουμε σε αρκετές από τις κοινότητες που μελετάμε.

Προσθέτοντας μια επιπλέον διάσταση που διακρίνει τις κοινότητες αυτές θα σταθούμε στον Cohen. Συγκεκριμένα, ο Cohen (1989) υποστήριξε ότι η κοινότητα όπως βιώνεται από τα μέλη της δεν αποτελεί κοινωνική δομή αλλά περισσότερο ανήκει στη σκέψη γύρω από τη σημασία της, στοιχείο που επιβεβαιώνεται σε όχι λίγες περιπτώσεις και στην ανά χείρας εργασία. Αν

επιθυμούμε λοιπόν να κατανοήσουμε το φαινόμενο της κοινότητας, συνεχίζει ο ερευνητής, πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στις κοινωνικές σχέσεις σαν αποθήκες νοημάτων για τα μέλη της κι όχι σαν μηχανικό δεσμό.

Παράλληλα, ένας πιο πρόσφατος και περιεκτικός ορισμός της κοινότητας παραπέμπει σε ένα σύνολο ατόμων που σχηματίζουν μία κοινωνική οντότητα βασισμένη στον κοινό τόπο, στην κουλτούρα, στις κοινές δραστηριότητες και ενδιαφέροντα (Garvin & Troman, 1992), χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν σε κάθε περίπτωση με τις κοινότητες αναφοράς της εργασίας, ενώ κατά το Ζαφειρίδη (1998) ανάμεσα στα είδη κοινότητας συγκαταλέγονται κι εκείνες που λειτουργούν στη βάση ενός κοινού σκοπού ή προβλήματος. Ο Toennies, τέλος, δέχεται ότι η κοινότητα αποτελεί την έκφραση της επιθυμίας κάθε ανθρώπου να λειτουργήσει καθολικά μέσα σ' ένα χώρο που του προσφέρει δυνατότητες αυτο-πραγμάτωσης (Καρκατσούλης, 2000).

Πγ. Αναγκαιότητα της έρευνας

Ο τοπικός ή περιφερειακός Τύπος αλλά και η έννοια της τοπικότητας (locality) και η κοινοτική δημοσιογραφία (community journalism) δεν έχουν ακόμα μελετηθεί επαρκώς σε επιστημονικό-ακαδημαϊκό επίπεδο στη χώρα μας είτε στη διάσταση της διαχρονίας είτε σε συγχρονικό επίπεδο, στην έμφαση δηλαδή στις εξελίξεις και στο διαμορφούμενο τοπίο τα τελευταία χρόνια.

Πολλώ δε μάλλον δεν έχει διερευνηθεί το κατά πόσο οι επί μέρους κοινότητες ενδιαφέροντος αποτελούν ουσιαστικό και οργανικό μέρος της θεματολογίας των τοπικών εφημερίδων, σε ποιο βαθμό, έκταση και βάθος απασχολούν τις στήλες και τα ρεπορτάζ του περιφερειακού έντυπου Τύπου κατά τρόπο ανάλογο της σημασίας τους στα κοινωνικά δρώμενα και ποιας δημοσιογραφικής έμφασης και ποιότητας είναι η παρουσία τους στις σελίδες του.

Θέμα ιδιαίτερης διάστασης, καθώς η λειτουργία των στερεοτύπων είναι που διαμορφώνει κοινωνικές στάσεις και συμπεριφορές, μιας και η εικόνα του άλλου", όπως προκύπτει ή και επηρεάζεται από τα Μέσα, επικαθορίζει τις στάσεις της ευρύτερης κοινωνίας. (Βρεττός-Παπαγιαννίδης, 2016).

Η σημασία των Μέσων επικοινωνίας στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας αποδεικνύεται βαρύνουσα, καθώς στις σύγχρονες συνθήκες επικοινωνιακής έκρηξης που βιώνουμε, οι οικονομικοπολιτικές αλλά και πολιτισμικές λειτουργίες των ΜΜΕ αυξάνονται και έχουν καθοριστική συμβολή στην πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών (Δεμερτζής, 2011). Κατά συνέπεια, η συνεισφορά των Μέσων επικοινωνίας στην αποτύπωση των κοινωνικών μεταβολών είναι πολύ σημαντική, καθώς ο λόγος των ΜΜΕ αποτελεί πολιτιστικό προϊόν που αντανακλά κοινωνικά σχήματα (Μπάτζιου, 2009: 190-194).

Η παρούσα εργασία, επομένως, πραγματεύεται την παρουσία των κοινοτήτων ενδιαφέροντος και των κοινωνικών υποσυνόλων με χαρακτηριστικά κοινότητας, όπως αναπτύχθηκαν πιο πάνω, στον Τοπικό Τύπο. Παράλληλα, συμβάλλει στην ευρύτερη διερεύνηση του βαθμού αποτύπωσης στον έντυπο Τύπο της Στερεάς Ελλάδας των μεταβολών στην κοινωνική τοιογραφία της ελληνικής περιφέρειας σήμερα. Μεταβολές των οποίων φορείς είναι σε ικανό βαθμό οι κοινότητες αυτές. Μέσα από τη συγκεκριμένη στοχοθεσία, τέλος, μπορεί να ανιχνευθεί γενικότερα ο “πολιτισμός της εφημερίδας”, σύμφωνα με την προσέγγιση Μπακουνάκη (2014), στη σημερινή χρονική και πολιτισμική συγκυρία.

Πδ. Ερευνητικά ερωτήματα για το υπό διερεύνηση θέμα

Τα ερωτήματα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία είναι τα ακόλουθα

- Σε ποιά ποσοτική αναλογία οι δράσεις της κοινότητας βρίσκουν φωνή και παρουσία στις στήλες των εφημερίδων της Στερεάς;
- Τα δημοσιεύματα αυτά βασίζονται σε πρωτογενή δημοσιογραφική παραγωγή ή οι εκδότες και οι συντάκτες των συγκεκριμένων εφημερίδων αρκούνται στην ενσωμάτωση στην ύλη των εφημερίδων τους δευτερογενούς περιεχομένου, όπως δελτία Τύπου, ανακοινώσεις κλπ;
- Η εκδήλωση ενδιαφέροντος και η μετάδοση ειδήσεων και πληροφοριών εν γένει των εν λόγω εφημερίδων είναι ομοιόμορφη ή ανά έντυπο παρουσιάζονται διαφορετικές προσεγγίσεις και επιφυλάσσεται διαφορετική βαρύτητα;

- Πώς αντιμετωπίζουν και ποια σημασία δίνουν οι εκδότες και οι δημοσιογράφοι στις δράσεις και την συνεισφορά των κοινοτήτων στην διαμόρφωση των τοπικών εξελίξεων και της κοινωνικής πραγματικότητας;
- Πώς αντιλαμβάνονται και πόσο ικανοποιημένες είναι οι κοινότητες από την παροχή του συγκεκριμένου βήματος που έχουν από τις εφημερίδες της περιοχής τους;

Πε. Στενό Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Πε.α. Μέθοδοι

Για την εκπόνηση της έρευνας στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα, η ανάλυση περιεχομένου (content analysis) και η μέθοδος της συγκριτικής ανάλυσης. Παράλληλα, διενεργήθηκαν συνεντεύξεις με εκδότες των εφημερίδων που χρησιμοποιούνται ως μελέτες περίπτωσης, καθώς και με μέλη των κοινοτήτων που ερευνώνται. και καταγράφονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το υλικό αυτό.

Η επιλογή της ποσοτικής ερευνητικής πρακτικής προϋποθέτει την διατύπωση συγκεκριμένων ερευνητικών ερωτημάτων, τα οποία τίθενται σε έλεγχο από τα στοιχεία της έρευνας και τα οποία αναπτύχθηκαν πιο πριν. Οι μέθοδοι που εφαρμόζονται είναι ποσοτικές, όμως δεν αποκλείεται και η χρήση ποιοτικών μεθόδων, εφ' όσον η θεωρία δεν έχει συγκεκριμένη μορφή στην αρχή της έρευνας, αλλά διαμορφώνεται σε σχέση με τη συλλογή και την ανάλυση των στοιχείων (Κυριαζή, 2011).

Στο στάδιο της ποσοτικής έρευνας ανιχνεύθηκαν, συνελέγησαν και μετρήθηκαν τα δημοσιεύματα εκείνα που αφορούν τη ζωή και τη δράση των κοινοτήτων στις τρεις εφημερίδες που τέθηκαν σε καθεστώς μελέτης σε χρονικό βάθος εξαμήνου. Η αξιοπιστία της μέτρησης αφορά τη σταθερότητα του αποτελέσματος. Γενικά, ένα εργαλείο μέτρησης είναι αξιόπιστο εφ' όσον τα αποτελέσματα είναι σταθερά σε επαναληπτικούς ελέγχους. (Κυριαζή, ό.π.). Έχοντας λάβει υπόψιν την αναγκαιότητα αυτή ερευνήσαμε τις τρεις εφημερίδες στο παραπάνω πεδίο για το χρονικό διάστημα που προαναφέραμε.

Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας υπόκεινται σε ανάλυση περιεχομένου (content analysis), που αποτελεί τμήμα της ποιοτικής έρευνας ((Woods, 1999). Σύμφωνα με τον R. Weber, η ανάλυση περιεχομένου είναι ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιεί συγκεκριμένους κανόνες για την εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων από την ανάλυση γραπτών κειμένων, ενώ τα αποτελέσματά της είναι περιγραφικά. Επειδή όμως τα στοιχεία της ποιοτικής ανάλυσης είναι δευτερογενούς μορφής, αποτελεί συμπληρωματική και όχι αποκλειστική πηγή στοιχείων (Κυριαζή ό.π).

Επόμενο στάδιο που ακολουθήθηκε ήταν η δειγματοληπτική διενέργεια συνεντεύξεων με μέλη των κοινοτήτων, προκειμένου να προστεθεί και αυτό το στοιχείο στην έρευνα και η τελευταία να υποστυλωθεί και σε αυτό το πλαίσιο. Επελέγησαν συνολικά έξι πρόσωπα, δύο από κάθε περιοχή αναφοράς κάθε μίας από τις τρεις εφημερίδες, τα οποία έχουν κεντρική θέση στη ζωή κοινοτήτων ενδιαφέροντος, η δράση και η συνεισφορά των οποίων στον κοινωνικό καμβά των περιοχών που αφορά η εργασία απέρρεε από τη διενέργεια της ποσοτικής έρευνας.

Ειδικότερα, το δείγμα δεν επελέγη από κάποιο συγκεκριμένο κατάλογο, αλλά από συστάδες που περιλαμβάνουν τον υπό έρευνα πληθυσμό (δειγματοληψία κατά συστάδες) (Κυριαζή, 2011). Σκοπός των δειγματοληπτικών αυτών συνεντεύξεων ήταν η συγκέντρωση στοιχείων τόσο για τη λειτουργία των κοινοτήτων αυτών όσο και για τη σχέση τους με τις εφημερίδες της περιοχής τους, προκειμένου να φωτισθούν πληρέστερα και σφαιρικότερα τα αποτελέσματα της έρευνας.

Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων επελέγη η επιτόπου ημιδομημένη συνέντευξη με κλειστές ερωτήσεις που αφορούσε στοιχεία αναφορικά με το ιστορικό και τη δράση συλλόγων και κοινοτήτων και ανοιχτές ερωτήσεις με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα (20 λεπτών) που τηρήθηκε από όλους. Στις ποιοτικές έρευνες η πιο δημοφιλής μορφή συνέντευξης είναι η ημιδομημένη συνέντευξη κατά την οποία μας δίνεται η ευκαιρία να έχουμε μεγαλύτερη ελαστικότητα στη συζήτηση και να γίνουν παρεμβάσεις αναγκαίες για τη συγκέντρωση του απαραίτητου υλικού (Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K., 2008,), ώστε τα στοιχεία που συλλέγονται να έχουν πολύ μεγαλύτερο βάθος και να οδηγήσουν σε πιο ολοκληρωμένη εικόνα του υπό έρευνα θέματος. Κι αυτό καθώς η ομαλή ροή των ερωτήσεων και το περιεχόμενό τους έχουν σημασία για την θετική έκβαση της διαδικασίας (Κυριαζή, ό.π.).

Πε.β. Δεοντολογία-εμπιστευτικότητα

Σε γενικές γραμμές , θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι οι δεοντολογικά ορθές πράξεις και αποφάσεις του ερευνητή στο πλαίσιο της ερευνητικής διαδικασίας απαιτούν σαφήνεια, διαφάνεια, υπευθυνότητα και εντιμότητα απέναντι στους συμμετέχοντες στην έρευνα, στην επιστημονική κοινότητα, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο (Κυριαζή, 2011). Ειδικότερα στην κοινωνική έρευνα, η δεοντολογική ερευνητική πρακτική απέναντι στα υποκείμενα της έρευνας αφορά, μεταξύ άλλων ζητήματα σχετικά με την εθελούσια συμμετοχή τους μετά από σχετική ενημέρωση για το περιεχόμενο και τη διαδικασία της έρευνας, καθώς και για τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας.

Σύμφωνα λοιπόν με την αρχή της συγκατάθεσης, οι συμμετέχοντες είχαν πληροφορηθεί και κατανοήσει το αντικείμενο και τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας, όπως και το δικό τους ρόλο στο πλαίσιο της ερευνητικής διαδικασίας, και βεβαίως είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους εθελοντικά και χωρίς στοιχεία εξαναγκασμού.

Πε.γ. Ο ρόλος του ερευνητή

Είναι αξιωματική παραδοχή πως ο ρόλος του ερευνητή στην εκπόνηση μιας έρευνας στο πλαίσιο μιας ακαδημαϊκής εργασίας είναι πρωταρχικός, ο οποίος καλείται να καταγράψει, να αντλήσει, να επεξεργαστεί και να εξάγει συμπεράσματα (Σβολόπουλος, 2005, 145).

Στην ανά χείρας έρευνα ο ερευνητής εργάζεται επαγγελματικά στο χώρο του τοπικού Τύπου ως κύριος συντάκτης και υπεύθυνος έκδοσης της εφημερίδας “Καθημερινή Φωκίδα” -έως το πέρας της έκδοσής της, στα μέσα Οκτωβρίου 2019- και με ανάλογο ρόλο στην εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα “Έν Δελφοίς” έκτοτε έως και σήμερα. Διετέλεσε δε και Ειδικός Σύμβουλος του τέως Δημάρχου Δελφών με αρμοδιότητα μεταξύ άλλων την διεύθυνση επικοινωνίας και το Γραφείο Τύπου, ενώ ασχολείται με τη δημοσιογραφική κάλυψη θεμάτων της περιοχής της Φωκίδας κι ευρύτερα της Στερεάς Ελλάδας για περίπου 10 χρόνια μέσα από ειδησεογραφικά υπερτοπικά portals. Ως εκ τούτου, ήταν σε θέση να εγγυηθεί το αναγκαίο κλίμα εμπιστοσύνης, στοιχείο απαραίτητο όσο και προαπαιτούμενο για την αξιοπιστία της έρευνας.

II. στ. Μελέτες περίπτωσης

Στην ανά χειράς έρευνα χρησιμοποιούμε ως μελέτη περίπτωσης τρεις εφημερίδες της περιοχής της Στερεάς Ελλάδας. Πρόκειται για το Λαμιακό Τύπο, ημερήσια εφημερίδα της Φθιώτιδας με έδρα τη Λαμία, την Καθημερινή Φωκίδα, καθημερινή εφημερίδα με έδρα την Άμφισσα και την Εμπρός Ναυπάκτου, εβδομαδιαία εφημερίδα της Ναυπακτίας με έδρα τη Ναύπακτο.

Η περίοδος έρευνας και για τα τρία έντυπα ήταν το χρονικό διάστημα Μάιος-Οκτώβριος, περίοδος έξι μηνών που καλύπτει το αναγκαίο δείγμα για την εξαγωγή των απαραίτητων συμπερασμάτων, ενώ ταυτόχρονα είναι το πλέον εγγύτερο για την αποκρυστάλλωση της εικόνας που διέπει σήμερα τον περιφερειακό Τύπο της Στερεάς αναφορικά με το υπό εξέταση ζήτημα.

Πιο συγκεκριμένα, συγκεντρώσαμε τα δημοσιεύματα κάθε είδους (πρωτογενή, αναπαραγωγές-αναδημοσιεύσεις κλπ) που αναφέρονται σε επί μέρους κοινότητες ενδιαφέροντος στις περιοχές αυτές, όπως τις ορίσαμε/περιγράψαμε πιο πριν. Με βάση το υλικό που συγκεντρώθηκε προχωρήσαμε σε ποσοτική έρευνα των δημοσιευμάτων ανά μήνα και ανά επί μέρους κοινότητα, ενώ προχωρήσαμε και σε διάκριση μεταξύ πρωτογενών και λοιπών δημοσιεύσεων.

Ως πρωτογενή ή πρωτότυπη παραγωγή καταχωρήσαμε ρεπορτάζ και φωτορεπορτάζ από τους δημοσιογράφους που εργάζονται στα συγκεκριμένα έντυπα, αρθρογραφία προορισμένη αποκλειστικά για τα έντυπα της έρευνας που κατά βάση αποτελούν απότοκο συνεργασίας των εφημερίδων αυτών με τους φορείς ή τους αρθρογράφους αυτούς και κείμενα δρώντων προσώπων των κοινοτήτων προορισμένα για δημοσίευση μόνο στις εφημερίδες αυτές. Ως "δευτερογενή" θέματα εννοούμε ανακοινώσεις, δελτία τύπου, υλικό αντλημένο από τα social media ή αναδημοσιεύσεις από άλλα Μέσα.

Επιπλέον, προχωρήσαμε σε ποιοτική έρευνα μέσω συνεντεύξεων με πρόσωπα της κοινότητας από τις τρεις πόλεις-έδρες των εφημερίδων που εξετάζονται. Στόχος ήταν να καταγραφεί η άποψη τους για τις σχέσεις και την παρουσία των κοινοτήτων στον τοπικό Τύπο, να διερευνηθεί αν και σε ποια έκταση πιστεύουν ότι ο τοπικός Τύπος αφ ενός προωθεί τη δράση τους, αφ ετέρου κατά πόσο θεωρεί τις κοινότητες ενδιαφέροντος ως εδραίο τμήμα της

εκάστοτε τοπικής κοινωνίας των πολιτών, ως βασικό σημείο αναφοράς της κοινωνικής τοιχογραφίας που περιγράφουν στις στήλες τους, και το κατά πόσο, επίσης, οι ίδιοι θεωρούν ότι βρίσκουν ή όχι ικανοποιητικό βήμα στις σελίδες του Τύπου της περιοχής τους. Πρόσθετα, πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις με τους εκδότες του Λαμιακού Τύπου και της Εμπρός Ναυπάκτου, για το πώς οι ίδιοι στέκονται απέναντι στο υπό διερεύνηση θέμα (εκδότης της Καθημερινής Φωκίδας είναι ο γράφων, του οποίου τις απόψεις σχετικά συμπεριλαμβάνουμε), καθώς και για να αντληθούν τα απαραίτητα πραγματολογικά στοιχεία για τις τρεις αυτές εφημερίδες. Στόχος της ενσωμάτωσης αυτών των συνεντεύξεων είναι σε δεύτερο επίπεδο και η διερεύνηση των αιτιών που παράγουν την εικόνα που αναδεικνύουν τα συμπεράσματα της έρευνάς μας.

Επιλέξαμε τις τρεις αυτές εφημερίδες για μια σειρά από λόγους. Κατ' αρχάς, και με δεδομένο το γεγονός ότι απουσιάζουν έντυπες εκδόσεις επαγγελματικού χαρακτήρα στην Εύβοια και στη Βοιωτία (με εξαίρεση την άρτι εκδοθείσα "Στερεά Νέα"), καταλήξαμε στα συγκεκριμένα εγχειρήματα για λόγους διασποράς του δείγματος και κάλυψης του μέγιστου δυνατού γεωγραφικού φάσματος της Στερεάς Ελλάδας. Επιπλέον, οι εφημερίδες αυτές μπορούν να χαρακτηρισθούν ως "θεμελιακά μέσα" (key stone media), σύμφωνα με την προσέγγιση του Rasmus Kleis Nielsen (Nielsen, 2015): *"Ορίζω ως "βασικά μέσα μαζικής ενημέρωσης" οργανώσεις μέσων ενημέρωσης που καταλαμβάνουν: α) κρίσιμο ρόλο στα περιβάλλοντα πολιτικής πληροφόρησης, β) παράλληλα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που χαρακτηρίζονται από τη συστηματική τους σημασία, τη σημασία τους όχι απλά για την πλειοψηφία αλλά για το ευρύτερο περιβάλλον πληροφόρησης που ζουν, καθώς είναι οι κυριότεροι προμηθευτές συγκεκριμένων και σημαντικών τύπων πληροφοριών και επιτρέπουν σε άλλα μέσα να καλύψουν αυτά τα ζητήματα"*.

Επιπρόσθετα, και πάντα στο πλαίσιο αυτό, οδηγηθήκαμε στην επιλογή αυτή από τη διαπίστωση της πραγματικότητας ότι ως "θεμελιακά Μέσα" διαδραματίζουν καίριο ρόλο τόσο στη διαδικασία της μεσοποίησης (mediatization), στις σχέσεις διαμεσολάβησης (mediation) αλλά και στην σημαντική τους επιρροή στη διαδικασία καθορισμού των θεμάτων στη δημόσια σφαίρα αναφοράς τους (agenda setting).

Για το λόγο αυτό θεωρούμε σκόπιμο να σταθούμε λίγο στο ακαδημαϊκό πλαίσιο και τη θεωρητική πραγμάτευση των εννοιών αυτών. Κι αυτό μιας και έχουν ιδιαίτερη διάσταση όταν επιχειρεί κανείς να εξετάσει το κατά πόσο και σε ποια ποιότητα ο τοπικός Τύπος της Στερεάς Ελλάδας παρέχει ως διαμεσολαβητής βήμα να ακουστεί η φωνή της κοινότητας σε ευρύτερα

ακροατήρια, προκειμένου να επεκταθεί κατά το εφικτό πλατύτερα η αναγκαία ευαισθητοποίηση για τις δράσεις τους του υπόλοιπου κοινωνικού κορμού του τόπου τους.

II.στ.α. Μεσοποίηση-Διαμεσολάβηση-Agenda setting

Η «μεσοποίηση» (mediatization) συνδέει τα μέσα επικοινωνίας και τη μεσολάβηση στις καθημερινές επικοινωνιακές καταστάσεις (Lundby, 2008). Ο Krotz (2008) αναγνωρίζει τη μεσοποίηση ως μία από τις τέσσερις θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις που έχουν διαμορφώσει και συνεχίζουν να διαμορφώνουν τον νεωτερισμό, μαζί με την παγκοσμιοποίηση, την εξατομίκευση και ιδιαίτερα την εμπορευματοποίηση. Ο Krotz (ό.π)) εξηγεί: Με τη μεσοποίηση, εννοούμε τις ιστορικές εξελίξεις που έλαβαν χώρα και προέκυψαν ως αποτέλεσμα της αλλαγής (στην επικοινωνία) στα μέσα επικοινωνίας και τις συνέπειες αυτών των αλλαγών.

Διαπιστώνεται και εμπειρικά ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός αστικής συγκέντρωσης τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βαθμός μεσοποίησης. Πραγματικότητα η οποία επιτρέπει στη Λαμία, πόλη στην οποία εκδίδεται ο Λαμιακός Τύπος, τη μεγαλύτερη από τις τρεις πόλεις που μελετάμε αλλά και αποτελεί κέντρο και έδρα της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, να διατηρεί υψηλότερο βαθμό μεσοποίησης σε σχέση με την Άμφισσα ή τη Ναύπακτο, πόλεις στις οποίες το βάθος του εξαστισμού θολώνει ενίοτε από τα ημιαστικά χαρακτηριστικά που τις διέπουν. Πόλεις, πάλι, με μικρότερη πληθυσμιακή συγκέντρωση, γεγονός που επιτρέπει μεγαλύτερο βαθμό διαπροσωπικής επαφής και που, κατά συνέπεια, εξασθενίζει, συγκριτικά τουλάχιστον με την πρώτη περίπτωση, το βαθμό μεσοποίησης.

Ο Hjarvard (2008) σημειώνει σχετικά: *Σε προηγούμενες κοινωνίες, οι κοινωνικοί θεσμοί όπως η οικογένεια, το σχολείο και η εκκλησία ήταν οι σημαντικότεροι πάροχοι πληροφοριών, παράδοσης και ηθικού προσανατολισμού για το κάθε μέλος της κοινωνίας. Σήμερα, αυτά τα θεσμικά όργανα έχουν χάσει μέρος της προηγούμενης εξουσίας τους και τα μέσα ενημέρωσης έχουν πάρει σε κάποιο βαθμό τον ρόλο τους ως πάροχοι πληροφοριών και ηθικού προσανατολισμού, ενώ ταυτόχρονα τα μέσα ενημέρωσης έγιναν ο πιο σημαντικός αφηγητής της κοινωνίας για την ίδια την κοινωνία. Αυτή ακριβώς η αποστροφή "σε κάποιο βαθμό" είναι που θεωρούμε πως αφήνει ρευστά τα όρια του βαθμού μεσοποίησης ανά κοινωνία και επιβεβαιώνει και ακαδημαϊκά την πρότερη εμπειρική παρατήρησή που διατυπώθηκε για τη σχετική (έστω και μικρή) διαφοροποίηση στο βαθμό μεσοποίησης ανάμεσα στις μελέτες περίπτωσης που χρησιμοποιούμε σε αυτή την έρευνα.*

Σε κάθε περίπτωση, γεγονός είναι πως και τα συγκεκριμένα Μέσα στις περιοχές αναφοράς τους "μεσολαβούν εισβάλλοντας και διαμορφώνοντας τις σχέσεις μεταξύ ατόμων και μεταξύ ατόμων και κοινωνίας", όπως υπογραμμίζει και ο Couldry (2008). Και επίσης γεγονός είναι, όπως αναφέρει ο ίδιος, "τα μέσα ενημέρωσης διαμεσολαβούν, καλύτερα ή χειρότερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε" (ό.π.)

Ειδικότερα ως προς την έννοια της διαμεσολάβησης, ο Silverstone (2005) επαναδιατυπώνει την έννοιά της ως εξής: *Η διαμεσολάβηση αφορά σε ό, τι κάνουν τα μέσα ενημέρωσης, και σε ό, τι κάνουμε εμείς με τα μέσα ενημέρωσης. Είναι ένας όρος που προσδιορίζει τα μέσα δημιουργώντας ενεργά ένα συμβολικό και πολιτιστικό χώρο στον οποίο δημιουργούνται και κοινοποιούνται έννοιες πέρα από τους περιορισμούς της κατά πρόσωπον επικοινωνίας, ενώ γίνεται όλο και πιο σημαντική για τη διεξαγωγή της δημόσιας θεσμικής και ιδιωτικής ζωής. Αναγνώστες, θεατές και κοινό είναι μέρος αυτής της διαδικασίας διαμεσολάβησης, επειδή συνεχίζουν το έργο των μέσων ενημέρωσης με τους τρόπους που ανταποκρίνονται σε αυτά, επεκτείνουν και την περαιτέρω επικοινωνούν ό, τι βλέπουν και ακούν στην πληθώρα των οθονών και ηχείων ανά τον κόσμο.*

Η διαμεσολάβηση εμφανίζεται ως μια μονόδρομη ροή από την ευρύτερη κοινωνία προς το κοινό μέσω των μέσων ενημέρωσης (παραγωγοί) - οι τελευταίοι αντλούν τη συμβολική εξουσία από το ρόλο του συνδέσμου, του φύλακα ή του ρυθμιστή των θεμάτων. Αντίθετα, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στο «πώς η ευρύτερη κοινωνία (συμπεριλαμβανομένου του κοινού) διαμεσολαβείται από τους παραγωγούς, μεταξύ τους και για το κοινό, προσθέτει η Γιαννάτου (2018), ενώ ο Thompson (1995) αναδεικνύει το διαμεσολαβητικό ρόλο των μέσων ενημέρωσης ισχυριζόμενος ότι η χρήση τους προϋποθέτει τη δημιουργία νέων μορφών δράσης και αλληλεπίδρασης στον κοινωνικό κόσμο, νέα είδη κοινωνικών σχέσεων και νέους τρόπους που σχετίζονται με τους άλλους.

“Χωρίς τις εφημερίδες ο αγώνας μας θα ήταν δυσκολότερος, γιατί το μήνυμά μας δεν μπορεί να ξεπεράσει τα όρια του περιγυρού μας. Τώρα φτάνει ακόμη και στους απόδημους παντού στον πλανήτη!”, θα μας πει χαρακτηριστικά ο Γιάννης Ράπτης, μέλος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Ναυπάκτου στη συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε μαζί του για τις απαιτήσεις της έρευνας αυτής επιβεβαιώνοντας τον διαμεσολαβητικό ρόλο του έντυπου Τύπου αλλά και την ανάγκη διαμεσολάβησης που νιώθουν ότι χρειάζονται τα μέλη των κοινοτήτων στις δράσεις

και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν. Ανάλογη είναι και η θέση των υπόλοιπων μελών των κοινοτήτων ενδιαφέροντος με τα οποία συνομιλήσαμε στο ίδιο πλαίσιο.

Ο άκρως μεσοποιημένος σύγχρονος κόσμος, ακόμα και σε μικρότερο βαθμό στην ελληνική περιφέρεια και τον ελληνικό τοπικό Τύπο, και ο ρόλος διαμεσολάβησης κατ' επέκταση που αυτός επιτελεί δεν μπορεί παρά να έχουν τη δική τους θέση στη και στη διαδικασία καθορισμού των θεμάτων στην δημόσια ατζέντα. Επομένως, να επηρεάζουν και να προσδιορίζουν το βάθος και την ποιότητα με το οποίο οι επιμέρους κοινότητες ενδιαφέροντος των περιοχών στις οποίες αναφέρονται οι εφημερίδες-μελέτες περίπτωσης βρίσκουν φωνή να ακουστούν και μέσα από ποιες διαδικασίες. Στην οπτική αυτή δεν μπορεί να παραγνωρίσει κανείς την καθιερωμένη αποστροφή του Cohen (1963): *"Ο Τύπος μπορεί να μην σημειώνει συνήθως επιτυχία στο να λέει στους ανθρώπους τι να σκεφθούν αλλά σημειώνει εκπληκτική επιτυχία στο να λέει στους αναγνώστες του περί τίνος να σκεφθούν"*. Άλλωστε, οι θεωρίες που επικρατούσαν παλιότερα μειωμένης ή ελάχιστης επιρροής των ΜΜΕ έχουν αναθεωρηθεί προ πολλού (Καραγιάννης, Ι., 2015), ενώ ο Μπακουνάκης υπερθεματίζει σχετικά: *"Ο γραπτός Τύπος εξακολουθεί να καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την ημερήσια διάταξη και δι' αυτού να εισάγει το γεγονός στην ιστορία"* (Μπακουνάκης, 2005).

Η διαδικασία ορισμού της θεματολογίας (agenda setting) αποτελεί μια κατάσταση πολιτικής και κοινωνικής επιρροής που τείνει να αποκλείσει από τη δημόσια σφαίρα μια σειρά ζητημάτων τα οποία αποσιωπώνται, σημειώνει ο Δεμερτζής (2005), καθώς "η θεματολογία των ΜΜΕ καθορίζει τα ζητήματα που η πλειονότητα ιεραρχεί ως πλέον σημαντικά. Η διαδικασία καθορισμού της θεματολογίας είναι μία από τις διαδικασίες κοινωνικής κατασκευής δια της οποίας τα άτομα ερμηνεύουν πληροφορίες που λαμβάνουν από τα Μέσα και το περιβάλλον τους." (Dearing J.-Roggers E, 2005). Κατά συνέπεια, η «ημερήσια θεματολογία» αποτελεί παίγνιο «μηδενικού αθροίσματος»: Ορισμένα θέματα (issues) αποκτούν δυναμική προβολής έναντι άλλων που μένουν στο περιθώριο (Καραγιάννης, ό.π). Με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, πρόκειται για ζητήματα που από τη θεωρία θα τα δούμε να εφαρμόζονται στην πράξη στην παρουσίαση της ποσοτικής έρευνάς μας και στην ποιοτική της ανάλυση.

II. στ.β. Μελέτη Περίπτωσης: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΩΚΙΑ

Η εφημερίδα Καθημερινή Φωκίδα κυκλοφόρησε με έδρα την Άμφισσα στις 4 Φεβρουαρίου του 2019 από την εταιρεία Επικοινωνία Ο.Ε. που συστήθηκε για το σκοπό αυτό και λειτούργησε μέχρι τις 18 Οκτωβρίου του 2019 έχοντας εκδώσει 168 φύλλα. Εκδότες της ήταν ο γράφων και ο Ευάγγελος Μυταράς, ιδιοκτήτης της τυπογραφικής μονάδας ΑΡΧΕΤΥΠΟ, που εδρεύει στην Άμφισσα, και ιδιοκτήτης-εκδότης της εβδομαδιαίας εφημερίδας "Εν Δελφοίς". Η εν λόγω εβδομαδιαία ιδρύθηκε το 1990 και συνεχίζει την έκδοσή της μέχρι σήμερα, απορροφώντας πρόσφατα και την Καθημερινή Φωκίδα.

Η Καθημερινή Φωκίδα κυκλοφόρησε επί καθημερινής βάσης στη Φωκίδα και σε συνδρομητές εκτός αυτής με ύλη 12 σελίδων, η οποία ενίοτε επεκτεινόταν και στις 16 σελίδες, σε τιράζ 400 φύλλων ανά ημέρα. Κυκλοφορούσε στα περίπτερα και με καθεστώς συνδρομών. Διαδικτυακή της έκδοση ήταν το σάιτ fokidanews.gr υπό την ευθύνη και τη διεύθυνση του γράφοντος, το οποίο συνεχίζει ανελλιπώς τη λειτουργία του. Η Καθημερινή Φωκίδα τυπωνόταν στις εγκαταστάσεις της τυπογραφικής εταιρείας Αρχέτυπο στην Άμφισσα. Υπεύθυνος για την έκδοσή της και μοναδικός δημοσιογράφος ήταν ο γράφων. Επίσης, απασχολούσε έναν γραφίστα για το «δημιουργικό», ο οποίος είναι εργαζόμενος στην εταιρεία «Αρχέτυπο», καθώς και δύο άτομα για την διανομή. Χρέη διαφημιστικού τμήματος και γραμματείας εκτελούσαν εργαζόμενοι στα ίδια πόστα στην προαναφερθείσα εταιρεία.

Περί τα μέσα Οκτωβρίου του 2019 οι δύο δημιουργοί της αποφάσισαν από κοινού τον τερματισμό της έκδοσης της εφημερίδας, καθώς το λειτουργικό κόστος της αποδείχθηκε απαγορευτικό για τα πληθυσμιακά δεδομένα της Φωκίδας, ενώ προκρίθηκε το πέρας της έκδοσης της εφημερίδας από τον δραστικό υποβιβασμό της ποιότητας έκδοσης του φύλλου. Οι δημιουργοί της Καθημερινής Φωκίδας συμφώνησαν τη συνέχιση της συνεργασίας πια στην εβδομαδιαία "Εν Δελφοίς", της οποίας εκδότης και διευθυντής από το Δεκέμβριο είναι ο γράφων, ενώ ιδιοκτήτης παραμένει ο Ευ. Μυταράς, καθώς και στο σάιτ fokidanews.gr

II. στ.γ. Μελέτη Περίπτωσης: ΕΜΠΡΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

Η εφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου ιδρύθηκε το 1998. Μέχρι σήμερα έχει αλλάξει διεύθυνση τέσσερις φορές. Η τελευταία σχετική αλλαγή έλαβε χώρα πριν δύο χρόνια, οπότε ως εκδότης της ανέλαβε ο Κωνσταντίνος Κακούρας με μοναδικό δημοσιογράφο το Βαγγέλη Καρανικόλα, οι οποίοι έχουν την ευθύνη της εφημερίδας έως σήμερα. Η ΕΜΠΡΟΣ κυκλοφορεί από το 1998 ανελλιπώς με μοναδική εξαίρεση τη διακοπή για ένα μήνα, όταν η εφημερίδα πέρασε στα χέρια της συγκεκριμένης διεύθυνσης.

Διαδικτυακός της βραχίονας είναι ο ιστότοπος emprosnews.gr. Έδρα της είναι η Ναύπακτος και κυκλοφορεί σε εβδομαδιαία βάση με τираζ 900 φύλλα ανά έκδοση. Λειτουργεί σε συνδρομητική βάση και με πώληση στα περίπτερα και στα σημεία διανομής Τύπου στην περιοχή της Ναυπακτίας. Απασχολεί, εκτός από τον συντάκτη Β. Καρανικόλα, άλλους τρεις εργαζόμενους. Ένα γραφίστα, ένα άτομο στη διανομή και ένα για τη γραμματειακή υποστήριξη. Η εκτύπωσή της γίνεται στην Αθήνα, κάτι εφικτό, καθώς, όπως αναφέραμε, πρόκειται για εβδομαδιαίας περιοδικότητας δημοσιογραφική έκδοση.

Π.στ.δ. Μελέτη Περίπτωσης: ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Η εφημερίδα Λαμιακός Τύπος ιδρύθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1930 στη Λαμία, όπου και βρίσκεται η έδρα της ακόμα και σήμερα. Για την ακριβή ημερομηνία της έκδοσής της μας πληροφορεί ο Σκαμνάκης (2005): *Το 1936 εκ-δόθηκαν ο Λαμιακός Τύπος στη Λαμία και ο Νέος Αγών στην Καρδίτσα, εφημερίδες οι οποίες κατέχουν σήμερα υψηλά ποσοστά αναγνωσιμότητας.* Η εφημερίδα της Λαμίας διέκοψε την κυκλοφορία της κατά την περίοδο της Κατοχής, ενώ τη δεκαετία του 1960 η έκδοσή της έγινε καθημερινή κι έκτοτε συνεχίζει την παρουσία της ως τώρα, με 16 σελίδες κάθε μέρα. Εκδότες της είναι οι αδερφοί Δημήτριος και Σπύρος Ρίζος, οι οποίοι απέκτησαν την εφημερίδα το 1982.

Τα γραφεία της βρίσκονται στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις του συγκροτήματος, που περιλαμβάνει και τυπογραφική μονάδα, στη Λαμία, όπου και τυπώνεται. Κυκλοφορεί σε τιράζ 1.000 φύλλων καθημερινά, μέσω συνδρομών και σε σημεία πώλησης Τύπου και περίπτερα. Απασχολεί 3 επαγγελματίες δημοσιογράφους, ενώ συνολικά τα άτομα που ασχολούνται με την έκδοση ανέρχονται στα 10, στο γραφιστικό κομμάτι, στη γραμματειακή υποστήριξη και στη διανομή. Διαδικτυακός τόπος της είναι η ιστοσελίδα lamiakos-typos.gr

III. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο μεγάλος κίνδυνος για τα τοπικά ΜΜΕ είναι να εξαντλήσουν την προωθητική τους δύναμη στο να αντιγράφουν ένα μοντέλο πληροφόρησης το οποίο αρχίζει και τελειώνει στη μετάδοση των δελτίων τύπου της αστυνομίας, των δήμων και άλλων φορέων και στον λόγο κάποιων επωνύμων, ο οποίος απλώς αναπαράγει σε τοπικό επίπεδο τις κεντρικές πολιτικές και κομματικές αντιθέσεις. Για να παίζουν τα μέσα ενημέρωσης του κάθε τόπου τον ρόλο τους, θα πρέπει να αισθάνονται και να αποδεικνύουν καθημερινά ότι δουλεύουν ως αποκεντρωμένα ΜΜΕ που εντοπίζουν και διερευνούν τα προβλήματα των τοπικών κοινωνιών αναδεικνύοντας όλες τις όψεις και τις απόψεις που έχουν στόχο την ενημέρωση, το διάλογο και τη συμμετοχή των πολιτών σε τοπική κλίμακα. Που διερευνούν με τόλμη και φαντασία τις καινούριες δημιουργικές τάσεις που υπάρχουν ίσως υπόγεια, ίσως χωρίς να φαίνονται εύκολα σε κάθε κοινωνία, τονίζει ο Χατζηδημητρίου περιγράφοντας το ρόλο των σύγχρονων τοπικών έντυπων εκδόσεων (2005).

Πόσο όμως ο έντυπος Τύπος στη Στερεά Ελλάδα λαμβάνει υπ όψιν του μηνύματα σαν αυτό ή άλλα ανάλογα, εξετάζοντας το “σφυγμό” των κοινωνιών αναφοράς τους κατά τρόπο ολιστικό και αποτυπώνοντας με “ευρυγώνιο φακό” την κοινωνική πραγματικότητα; Τα δημοσιεύματα γύρω από τις κοινότητες ενδιαφέροντος βασίζονται σε πρωτογενή δημοσιογραφική παραγωγή ή οι εκδότες και οι συντάκτες των συγκεκριμένων εφημερίδων αρκούνται στην ενσωμάτωση στην ύλη της εφημερίδας τους δευτερογενούς περιεχομένου, όπως δελτία Τύπου, ανακοινώσεις κλπ; Η επίδειξη ενδιαφέροντος, παράλληλα, και η μετάδοση ειδήσεων και πληροφοριών εν γένει των εν λόγω εφημερίδων είναι ομοιόμορφη ή ανά έντυπο παρουσιάζονται διαφορετικές προσεγγίσεις και επιφυλάσσεται διαφορετική βαρύτητα; Τα ερωτήματα αυτά απαντώνται από την έρευνα που ακολουθεί.

III. α. Ποσοτική Έρευνα

III.α.α. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ

Στο υπό εξέταση χρονικό διάστημα, 2 Μαΐου έως 18 Οκτωβρίου του 2019, στην εφημερίδα αυτή με έδρα την Άμφισσα, εντοπίστηκαν 154 δημοσιεύματα αναφερόμενα στις επιμέρους κοινότητες ενδιαφέροντος της ευρύτερης περιοχής, αριθμός που ισοδυναμεί με ένα μέσο όρο 30,8 δημοσιεύματα ανά μήνα. Από αυτά τα 66 (ποσοστό 42,8%) ήταν πρωτογενούς χαρακτήρα -με βάση την προσέγγιση του πρωτογενούς που έχουμε ήδη δώσει- ενώ 88 (ποσοστό 57,2%) ήταν δευτερογενούς (βλ. πίνακα 1).

Ειδικότερα, το μήνα Μάιο βρήκαμε 22 δημοσιεύσεις. Τον Ιούνιο 30, τον Ιούλιο 37, τον Αύγουστο 12 -η εφημερίδα, όπως και οι δύο άλλες που αποτελούν case studies της ανά χειράς διπλωματικής εργασίας, διακόπτει για δύο εβδομάδες για τις θερινές διακοπές του προσωπικού και του τυπογραφείου- το Σεπτέμβριο 29 και τον Οκτώβριο 17, έως την Παρασκευή 18 του μήνα, οπότε και κυκλοφορεί το τελευταίο της φύλλο (βλ. πίνακα 2).

Οι κοινότητες ενδιαφέροντος της περιοχής που βρίσκουν βήμα έκφρασης μέσα από τις στήλες της Καθημερινής Φωκίδας είναι αρκετές. Ποσοτικό προβάδισμα διατηρεί η ψυχιατρική κοινότητα της περιοχής, γεγονός κάθε άλλο παρά τυχαίο για τη Φωκίδα, όπως θα διαφανεί και στην ανάλυση περιεχομένου, με 37 δημοσιεύματα το υπό εξέταση χρονικό διάστημα, εκ των οποίων τα 25 πρωτογενή. Ακολουθεί η οικολογική με 26 θέματα, από τα οποία τα 9 είναι πρωτογενή. Ισχυρή εκπροσώπηση εμφανίζει και η θρησκευτική κοινότητα, για την οποία εντοπίζονται 19 θέματα με 7 από αυτά να είναι πρωτότυπα.

Ανάλογη εκπροσώπηση και για την εθελοντική κοινότητα της περιοχής, η οποία μετράει 18 δημοσιεύματα (4 πρωτογενή), όσα και η φιλοζωική με ισάριθμες δημοσιεύσεις, εκ των οποίων οι 7 είναι πρωτογενούς χαρακτήρα. Η χωρική κοινότητα έχει κι αυτή το βήμα έκφρασής της στη δημόσια σφαίρα με 16 θέματα κι έξι πρωτογενή, ενώ η επιστημονική έχει 14 δημοσιεύσεις, με πέντε από αυτές να είναι πρωτότυπες. Μικρότερη συχνότητα για την εκπαιδευτική, με μόλις τρία δημοσιεύματα, ένα από αυτά πρωτότυπα, ενώ με ίδιο αριθμό εκπροσωπείται στις στήλες της εφημερίδας η κνηγετική (βλ. πίνακα 3)

Περίοδος έρευνας: Μάιος-Οκτώβριος 2019

Σημείωση 1: Για δύο εβδομάδες τον Αύγουστο (3-20/8) δεν κυκλοφορεί φύλλο λόγω θερινών διακοπών του προσωπικού

Σημείωση 2: Στις 18 Οκτωβρίου η εφημερίδα αναστέλλει την έκδοσή της

Καθημερινή Φωκίδα Σύνοψη		
Σύνολο	154	(μ.ο. μήνα: 30,8)
Πρωτογενή	66	(42,8 %)
Δευτερογενή	88	(57,2%)

Πίνακας 1 Καθημερινή Φωκίδα Σύνοψη ποσοτικής έρευνας

Καθημερινή Φωκίδα Δημοσιεύματα ανά μήνα			
Μήνας	Σύνολο	Πρωτογενή	Δευτερογενή
Μάιος	24	10	14
Ιούνιος	31	13	18
Ιούλιος	38	13	25
Αύγουστος	13	6	7
Σεπτέμβριος	30	15	15
Οκτώβριος	18	9	9

Πίνακας 2 Καθημερινή Φωκίδα Δημοσιεύματα ανά μήνα

Καθημερινή Φωκίδα Δημοσιεύματα ανά κοινότητα			
Κοινότητα	Σύνολο	Πρωτογενή	Δευτερογενή

Ψυχιατρική	37	25	12
Θρησκευτική	19	7	12
Επιστημονική	14	5	9
Κυνηγετική	3	2	1
Χωρική	16	6	10
Οικολογική	26	9	17
Φιλοζωική	18	7	11
Εκπαιδευτική	3	1	2
Εθελοντική	18	4	14

Πίνακας 3: Καθημερινή Φωκίδα Δημοσιεύματα ανά κοινότητα

III.α.β. ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου

Τη χρονική περίοδο αναφοράς της έρευνας, Μάιος-Οκτώβριος 2019, στην εβδομαδιαία εφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου καταγράφηκαν 87 δημοσιεύματα που αναφέρονται στις κοινότητες ενδιαφέροντος της Ναυπακτίας και της Δωρίδας (επαρχίας του νομού Φωκίδας), ποσότητα που ισοδυναμεί με μηνιαίο μέσο όρο 15,8 δημοσιεύματα. Από αυτά τα πρωτογενή ήταν 20 (25% η αναλογία) και 67 τα μη πρωτότυπα θέματα (αναλογία 75%) (βλ. πίνακα 4).

Το Μάιο του 2019 εντοπίσαμε μόλις 3 σχετικά δημοσιεύματα, από τα οποία το ένα ήταν πρωτότυπο. Τον Ιούνιο βρίσκουμε 15 (2 πρωτογενή), τον Ιούλιο 18 (6 πρωτογενή), ενώ τον Αύγουστο, μήνα διακοπών κατά το ήμισυ για την εφημερίδα, υπήρξαν 14 σχετικά δημοσιεύματα με 2 εξ αυτών πρωτότυπα. Το Σεπτέμβριο τα δημοσιεύματα ανήλθαν στα 22 (5

πρωτογενή), για να υποχωρήσουν στα 12 τον τελευταίο μήνα του χρονικού πεδίου έρευνάς μας, από τα οποία πρωτότυπα ήταν ξανά τα 5 (βλ. πίνακα 5).

Στην εφημερίδα αυτή της Ναυπακτίας την πρωτοκαθεδρία διατηρεί η οικολογική κοινότητα με 25 δημοσιεύματα συνολικά, χωρίς όμως κάποιο από αυτά να είναι πρωτογενές με όποιο τρόπο. Βήμα έκφρασης βρίσκουν και η θρησκευτική με 16 θέματα, ξανά όμως κανένα πρωτότυπο, όσα ακριβώς αναφέρονται και στην εκπαιδευτική κοινότητα, εκ των οποίων όμως τα 14 είναι πρωτογενή. Η εθελοντική έχει 10 θέματα χωρίς πρωτότυπη δημοσίευση. Η επιστημονική, με 7 δημοσιεύσεις, είναι δεύτερη, μετά την εκπαιδευτική, κοινότητα της περιοχής με αναλογία υπέρ των πρωτότυπων θεμάτων 95). Η χωρική κοινότητα έχει 8 δημοσιεύσεις, αλλά κι εδώ καμία πρωτότυπη. Τέλος, εκπροσώπηση έχουν η ψυχιατρική κοινότητα (4 θέματα, κανένα πρωτογενές), ενώ η φιλοζωική έχει μόνο μία δημοσίευση, η οποία είναι πρωτότυπη (βλ. πίνακα 6).

Περίοδος έρευνας: Μάιος-Οκτώβριος 2019

Σημείωση 1: Για δύο εβδομάδες τον Αύγουστο (3-20/8) δεν κυκλοφορεί φύλλο λόγω θερινών διακοπών του προσωπικού

Εμπρός Ναυπάκτου Σύνοψη		
Σύνολο	87	(μ.ο. μήνα: 15,8)
Πρωτογενή	20	(23%)
Δευτερογενή	67	(77%)

Πίνακας 4: Εμπρός Ναυπάκτου Σύνοψη ποσοτικής έρευνας

Εμπρός Ναυπάκτου Δημοσιεύματα ανά μήνα			
Μήνας	Σύνολο	Πρωτογενή	Δευτερογενή
Μάιος	3	1	2

Ιούνιος	15	2	13
Ιούλιος	18	6	12
Αύγουστος	14	2	12
Σεπτέμβριος	22	5	17
Οκτώβριος	12	5	7

Πίνακας 5: Εμπρός Ναυπάκτου Δημοσιεύματα ανά μήνα

Εμπρός Ναυπάκτου Δημοσιεύματα ανά κοινότητα			
Κοινότητα	Σύνολο	Πρωτογενή	Δευτερογενή
Ψυχιατρική	4	1	3
Θρησκευτική	16	0	16
Επιστημονική	7	5	2
Εθελοντική	10	0	10
Χωρική	8	0	8
Οικολογική	25	0	25
Φιλοζωική	1	0	1
Εκπαιδευτική	16	14	2

Πίνακας 6 Εμπρός Ναυπάκτου Δημοσιεύματα ανά κοινότητα

III.α.γ. ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στα 101 ανήλθαν τα δημοσιεύματα που αφορούν στο υπό εξέταση θέμα στο Λαμιακό Τύπο το ίδιο χρονικό διάστημα, κάτι που σημαίνει ένα μέσο όρο της τάξης των 18,36 δημοσιευμάτων

για κάθε μήνα. Τα πρωτογενή ήταν 19 (μ.ο. 18,8), ενώ τη μερίδα του λέοντος κατέχουν οι αναπαραγωγές και οι αναδημοσιεύσεις, καθώς αποτελούν τα υπόλοιπα 82 δημοσιεύματα (μ.ο. 81,2) (βλ. πίνακα 7).

Το Μάιο εμφανίζονται 14 δημοσιεύσεις που αφορούν σε επιμέρους κοινότητες ενδιαφέροντος της περιοχής της Φθιώτιδας, από τα οποία 4 είναι τα πρωτογενή. Τον Ιούνιο πέφτουν στα 9 (3 πρωτότυπα), για να ανέλθουν τον Ιούλιο στα 18 (μόλις 2 τα πρωτογενή). Τον Αύγουστο και ο Λαμιακός Τύπος κλείνει δύο εβδομάδες για διακοπές προσωπικού, οπότε τα δημοσιεύματα είναι 10 (4 τα πρωτογενή). Τον Σεπτέμβριο εντοπίζονται 25 (δύο τα πρωτότυπα), ενώ άλλα τόσα τον Οκτώβριο (5 τα πρωτότυπα) (βλ. πίνακα 8).

Στο Λαμιακό Τύπο γενικότερο κι ιδιαίτερα ευδιάκριτο συμπέρασμα είναι πως η θρησκευτική κοινότητα είναι πανταχού παρούσα. Σχεδόν δεν υπάρχει μέρα που να μην καταγράφεται δημοσίευμα σχετικό με τις δράσεις της Ιεράς Μητρόπολης Φθιώτιδας, φανερώνοντας το συντηρητικό χαρακτήρα του έντυπου και των εκδοτών του. Παράλληλα, έτερο χαρακτηριστικό που φανερώνει ανάγλυφα η ποσοτική μας έρευνα είναι πως απουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό τα πρωτογενή κείμενα, καθώς οι δύο δημοσιογράφοι της εφημερίδας περιορίζονται στο ρόλο του curator, τόσο για την έντυπη έκδοση όσο και για την ηλεκτρονική.

Η θρησκευτική κοινότητα επομένως υπερεκπροσωπείται με 66 από τα 101 συνολικά δημοσιεύματα. Πρωτότυπα είναι μόλις τα 7, ενώ ο κύριος όγκος των υπολοίπων είναι ανακοινώσεις της Μητρόπολης. Σχετική εκπροσώπηση εμφανίζει και η επιστημονική κοινότητα με 15 δημοσιεύσεις, εκ των οποίων οι 7 είναι πρωτογενείς. Η εκπαιδευτική καταγράφεται με 7 θέματα (4 πρωτογενή), η εθελοντική με 5 (1 πρωτότυπο), η οικολογική με 6 και κανένα πρωτότυπο, ενώ κυνηγετική και ψυχιατρική έχουν μόλις από 1 δημοσίευση σε πεντέμιση μήνες, η οποία δεν είναι πρωτότυπη (βλ. πίνακα 9).

Περίοδος έρευνας: Μάιος-Οκτώβριος 2019

Σημείωση: Για δύο εβδομάδες τον Αύγουστο (3-20/8) δεν κυκλοφορεί φύλλο λόγω θερινών διακοπών του προσωπικού

Λαμιακός Τύπος Σύνοψη	
Σύνολο Δημοσιευμάτων	101 (μ.ο. μήνα: 18,36)
Πρωτογενή	19 (18,8 %)
Δευτερογενή	82 (81,2 %)

Πίνακας 7: Λαμιακός Τύπος Σύνοψη ποσοτικής έρευνας

Λαμιακός Τύπος Δημοσιεύματα ανά μήνα			
Μήνας	Σύνολο	Πρωτογενή	Δευτερογενή
Μάιος	14	4	10
Ιούνιος	9	3	6
Ιούλιος	18	2	16
Αύγουστος	10	4	6
Σεπτέμβριος	25	2	23
Οκτώβριος	25	4	21

Πίνακας 8: Λαμιακός Τύπος Δημοσιεύματα ανά μήνα

Λαμιακός Τύπος Δημοσιεύματα ανά κοινότητα			
Κοινότητα	Σύνολο	Πρωτογενή	Δευτερογενή
Θρησκευτική	66	7	59
Εθελοντική	5	1	4

Επιστημονική	15	7	8
Κυνηγετική	1	0	1
Οικολογική	6	0	6
Εκπαιδευτική	7	4	3
Ψυχιατρική	1	0	1

Πίνακας 9: Λαμιακός Τύπος Δημοσιεύματα ανά κοινότητα

III.β. Ανάλυση περιεχομένου (content analysis)

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης γίνονται μεταξύ άλλων αντιληπτά ως ένας καθρέφτης των γεγονότων στην κοινωνία, γεγονός που συνιστά μια πιστή αντανάκλαση (Γιαννάτου, Α. 2018). Αποτελούν μια ισχυρή διαμεσολάβηση μεταξύ άλλων ανάμεσα στην ζωή και τις δράσεις των κοινοτήτων με το αναγνωστικό κοινό, την κοινή γνώμη της τοπικής κοινωνίας στην οποία αναφέρονται. «Τα ΜΜΕ δεν μεταδίδουν απλά και διαφανώς τα γεγονότα τα οποία φέρουν την ειδησεογραφική αξία από μόνα τους. Οι ειδήσεις είναι το τελικό προϊόν μιας σύνθετης διαδικασίας ταξινόμησης και επιλογής των γεγονότων και των θεμάτων σύμφωνα με ένα κοινωνικά κατασκευασμένο πακέτο κατηγοριών» αναφέρουν οι Hall et al (Hall et al, 1978). Το κοινωνικά κατασκευασμένο αυτό πακέτο κατηγοριών προσδιορίζεται από την έμφαση που δίνουν στη συγκρότηση των ενδιαφερόντων και τη θεματολογία τους τα τρία υπό εξέταση Μέσα αυτής της διπλωματικής, όπως θα διαφανεί αμέσως παρακάτω.

Η ανάγκη αν όχι πιστής αλλά έστω εγγύτερης προς την πραγματικότητα των τοπικών κοινωνιών αναπαράστασης της λειτουργίας των κοινοτήτων στον ευρύτερο κοινωνικό καμβά εγείρει νομοτελειακά και συνεπακόλουθα και ζητήματα εμπιστοσύνης στη σχέση διαμεσολάβησης ανάμεσα σε Μέσα και αναγνωστικό κοινό. Η εμπιστοσύνη και αξιοπιστία, είναι σημαντική συνιστώσα στην διαμεσολάβηση της καθημερινής ζωής, όπως είναι σε άλλες διαστάσεις της κοινωνικής ζωής. Βέβαια η καθημερινότητα δεν είναι βιώσιμη εκτός κι αν δεν δείχνουμε εμπιστοσύνη σε αφηρημένα συστήματα, σε αυτούς τους θεσμούς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης,

που δεν χρειάζονται απλά αυτή την εμπιστοσύνη, αλλά πρέπει και να εμπνέουν εμπιστοσύνη στους άλλους (Γιαννάτου, Α. 2018)

Μέσα από το πρίσμα αυτό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ποιοτική ανάλυση των ευρημάτων που εκτέθηκαν ανωτέρω.

III.β.α. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΩΚΙΔΑ

Όπως είδαμε και από την ποσοτική έρευνα στην εφημερίδα αυτή την πρωτοκαθεδρία στις στήλες της από τις κοινότητες της περιοχής καταλαμβάνει η ψυχιατρική, τόσο σε απόλυτο αριθμό θεμάτων όσο και ως προς την πρωτογενή παραγωγή.

Η εξέλιξη αυτή δεν είναι τυχαία. Στην Άμφισσα υπάρχει μεγάλη παράδοση εδώ και πολλά χρόνια στον τομέα της ψυχοθεραπείας κι αυτό οφείλεται στους δύο φορείς που έχουν ιδρυθεί από τον αείμνηστο πρωτοπόρο του χώρου στην Ελλάδα Παναγιώτη Σακελλαρόπουλο. Η Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας (Ε.Κ.Ψ.& Ψ.Υ.) είναι επιστημονικό, μη κερδοσκοπικό σωματείο που ιδρύθηκε το 1986 και παρέχει υπηρεσίες που καλύπτουν ένα μεγάλο τμήμα των ψυχιατρικών και παιδοψυχιατρικών αναγκών των κατοίκων των περιοχών όπου λειτουργούν δομές της, και συγκεκριμένα των νομών Αττικής, Φωκίδας και όμορων περιοχών, Φθιώτιδας, Έβρου και της ευρύτερης περιοχής της Θράκης. Η Εταιρία Μέριμνας και Αποκατάστασης Ατόμων με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα ιδρύθηκε το 1997 και είναι Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρία. Η έδρα της Εταιρίας είναι στην Άμφισσα.

Και οι δύο φορείς έχουν τύχει της αναγνώρισης και της ευρείας αποδοχής από την τοπική κοινωνία για το σημαντικό έργο τους και την προσφορά τους στην κοινότητα των ατόμων που χρήζουν ιατρικής παρακολούθησης στην περιοχή. Με την Ε.Κ.Ψ.& Ψ.Υ. η Καθημερινή Φωκίδα σύναψε από την αρχή της έκδοσής της συνεργασία σε εβδομαδιαία βάση, στο πλαίσιο της οποίας φιλοξενούσε στην ειδική στήλη "ψυχολογώντας" κάθε Παρασκευή ένα πρωτότυπο άρθρο ειδικά για την εφημερίδα από τους εργαζόμενους-ψυχολόγους επιστήμονες της μονάδας, το οποίο μετά από λίγες μέρες "ανέβαινε" και στη διαδικτυακή έκδοση της εφημερίδας, fokidanews.gr.

"Η θεματική στήλη "ΨυχοΛογώντας" δημιουργήθηκε και υποστηρίζεται από επαγγελματίες ψυχικής υγείας της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα ψυχικής υγείας. Σκοπός μας είναι να ανοίξουμε έναν διάλογο με την κοινότητα απαντώντας σε προβληματισμούς που μας αφορούν όλους", αναφέρει το μόνιμο μόντο της στήλης, η οποία πια έχει μετακομίσει στην εβδομαδιαία εφημερίδα "Εν Δελφοί".

Στο πλαίσιο της συνεργασίας η Καθημερινή Φωκίδα κάλυψε δράσεις της Εταιρείας, έκανε πρωτότυπες συνεντεύξεις με ψυχολόγους και φιλοξένησε γενικότερα στοιχεία από τη δράση της σε όλη τη διάρκεια της έκδοσής της (Φεβρουάριος-Οκτώβριος), συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην αύξηση της ορατότητας της κοινότητας στη δημόσια σφαίρα. Παράλληλα, κάλυψε και τμήματα του ετήσιου φεστιβάλ της "Εταιρείας Μέριμνας" τον Οκτώβριο, πριν την προλάβει η διακοπή της έκδοσής της.

Αναφορικά με τη θρησκευτική κοινότητα της περιοχής η θεματολογία σχετίστηκε με ανακοινώσεις δράσεων ενοριών και συλλόγων, αρθρογραφία μητροπολιτών, αλλά και λίγα πρωτογενή ρεπορτάζ από την εκκλησιαστική ζωή. Εκτενή σχετικά χώρο καλύπτει και το πεδίο των εθελοντών, το οποίο κυριαρχείται από τις δράσεις του νεοσύστατου παραρτήματος Φωκίδας της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, το οποίο αναπτύσσει πλούσια δράση στην περιοχή. Οφείλουμε, βέβαια, να σημειώσουμε πως τα μέλη του στη μεγάλη τους πλειοψηφία προέρχονται από την τοπική πολιτική και κοινωνική ελίτ, με τα περισσότερα να είναι επιπλέον υποψήφια στις αυτοδιοικητικές εκλογές του Μαΐου.

Δεύτερη κοινότητα σε αριθμό δημοσιεύσεων που καταγράφηκε στην έρευνα στα φύλλα της Καθημερινής Φωκίδας ήταν η οικολογική με 26 δημοσιεύματα, εκ των οποίων 9 πρωτογενή. Αυτά αφορούσαν σε παραγωγή πρωτότυπων ρεπορτάζ αντίδρασης τοπικών φορέων και οικολογικών οργανώσεων στη θεμελίωση νέας μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του ομίλου Μυτιληναίος στον Κορινθιακό κόλπο θέτοντας το ζήτημα στην κορυφή της ατζέντας στην τοπική δημόσια σφαίρα, καθώς και σε αρθρογραφία περιβαλλοντικών οργανώσεων. Τα άλλα δημοσιεύματα καλύπτουν ανακοινώσεις οργανώσεων και συλλόγων του χώρου.

Αρκετό χώρο αφιέρωσε η εφημερίδα και στη φιλοζωική κοινότητα. 18 ήταν τα δημοσιεύματα σχετικά, εκ των οποίων τα επτά πρωτογενή. Αυτό οφείλεται και στο ότι η Καθημερινή Φωκίδα είχε αναλάβει τη χορηγία επικοινωνίας του φεστιβάλ του Κυνοφιλικού Ομίλου Φωκίδας στην

ορεινή Παρνασσίδα το καλοκαίρι. Πρωτότυπα άρθρα φιλοξενήθηκαν από γιατρούς του νοσοκομείου Άμφισσας και αναφορικά με την επιστημονική κοινότητα, ενώ έμφαση δόθηκε στην επιστημονική-αρχαιολογική κοινότητα, λόγω Δελφών, και ιδιαίτερα στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου, τόσο με πρωτογενή παραγωγή σε συνεργασία με την προϊσταμένη της τοπικής Εφορείας Αρχαιοτήτων όσο και με αναπαραγωγή δημοσιευμάτων για την ευαισθητοποίηση κοινού και αυτοδιοικητικών αρχών.

Παράλληλα με τους άλλους χώρους, η προσοχή στράφηκε κατά το δυνατόν και στις δράσεις (συνέδριο, παρουσιάσεις δράσεων, κλπ) χωρικών κοινοτήτων του νομού. Ως τέτοιες προσεγγίζουμε ομαδώσεις-συλλογικότητες-φορείς με προθέσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα, όπως η Δωρική Αδελφότητα και το Δωρικό Τρίπολο, με γεωγραφική εστίαση και αναφορά.

Σε μια πιο σφαιρική προσέγγιση, στα πρωτογενή θέματα, που όπως είπαμε καταλαμβάνουν ποσοστό 42,8 του συνολικού αριθμού δημοσιεύσεων (ήτοι, σχεδόν το ήμισυ των δημοσιευμάτων), αποφεύγεται αναφορά σε μέλη της πολιτικής ελίτ (δημοτική Αρχή, περιφερειακοί σύμβουλοι), προκειμένου το ενδιαφέρον να εστιασθεί αμιγώς στην δράση των μελών της κοινότητας. Κάτι που το καθιστά περίπου επιβαλλόμενο η εντελώς αντίθετη επιλογή των μελών της κοινότητας στις δικές τους ανακοινώσεις και τα δελτία Τύπου, στα οποία εξάιρεται η μικρή ή μεγάλη συμβολή της αυτοδιοίκησης στην υλοποίηση δράσεων και πρωτοβουλιών, ενώ δεν λείπουν οι περιπτώσεις που η επιλογή αυτή υπαγορεύεται περισσότερο από την διάθεση καλλιέργειας "δημοσίων σχέσεων" της κοινότητας με τις αρχές του τόπου, παρά από την καθοριστική συμβολή των τελευταίων στην πραγματοποίηση των πρωτοβουλιών που ανέλαβαν τα μέλη της κοινότητας.

Επιπλέον, γίνεται χρήση των social media (facebook) στην ανεύρεση θεμάτων σχετικά με τις κοινότητες της περιοχής. Τέλος, η εκλογική περίοδος τόσο των αυτοδιοικητικών εκλογών (Μάιος-αρχές Ιουνίου) όσο και των βουλευτικών εκλογών (Ιούνιος-αρχές Ιουλίου) δεν επηρέασαν ποσοτικά την παροχή βήματος στη "φωνή της κοινότητας", αν και οι πολιτικές αυτές διεργασίες και εξελίξεις είχαν επίπτωση στην παραγωγή πρωτογενούς σχετικού υλικού, καθώς η ενεργητικότητα του μοναδικού βασικού συντάκτη της εφημερίδας (του γράφοντος, δηλαδή) εξαντλήθηκε αναγκαστικά στον τομέα αυτό.

III. β.β. ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου

Αντίθετα με την Καθημερινή Φωκίδα, η εφημερίδα Εμπρός Ναυπάκτου αφιέρωσε πολύ μεγάλο κομμάτι από τις 32 σελίδες του κάθε εβδομαδιαίου φύλλου το μήνα Μάιο στις δημοτικές εκλογές του Δήμου Ναυπακτίας και κατά ήσσονα λόγο στις περιφερειακές εκλογές, θέτοντας περίπου μονοθεματικά στο ποσοστό που της αναλογεί την ατζέντα των θεμάτων της δημόσιας συζήτησης στην εκεί τοπική κοινωνία. Κατά συνέπεια, απουσιάζει κάθε είδους υπόλοιπη ύλη, πλην της πλαισίωσης της "μικροεπικαιρότητας" κατά Δεμερτζή-Σκαμνάκη (Δεμερτζής Ν., Σκαμνάκης Α., 2000) από θέματα και αρθρογραφία τοπικού λαογραφικού και ιστορικού περιεχομένου, παραπέμποντας με την επιλογή αυτή στην φιλολογική διάσταση, την παράδοση και τις διαχρονικές συνήθειες του ελληνικού Τύπου (Σκαμνάκης, Α., 2018, σελ 153).

Παράλληλα, ολόκληρη η πρωτογενής ύλη που δημοσιεύει η Εμπρός ως προς τα ζητήματα που αφορούν την παρούσα διπλωματική το χρονικό διάστημα Μάιος-Οκτώβριος (20 δημοσιεύσεις σε σύνολο 87) αποτελούν αρθρογραφία μελών της εκπαιδευτικής και επιστημονικής κοινότητας και συνιστούν απότοκο συνεργασίας της εφημερίδας με τα μέλη αυτών των κοινοτήτων, προκειμένου τα τελευταία να βρίσκουν κάποιο βήμα έκφρασης, όχι όμως σε συνεννόηση και συντεταγμένη μορφή και έκφραση ολιστικά των συγκεκριμένων κοινοτήτων. Για να είμαστε ακριβείς, πρόκειται για ατομικές πρωτοβουλίες των συγκεκριμένων αρθρογράφων. Τα θέματα που καλύπτει πρωτογενώς ο κύριος συντάκτης της εφημερίδας Βαγγέλης Καρανικόλας (ρεπορτάζ-ανάλυση) αφορούν στη στενή πολιτική και αυτοδιοικητική επικαιρότητα.

Πρόσθετα, προνομιακή θέση στις στήλες της εφημερίδας καταλαμβάνουν οι δράσεις της Ιεράς Μητρόπολης Ναυπάκτου, που αναπτύσσει πράγματι πλούσια δράση στην περιοχή. Κορυφαία θέση ποσοτικά σε αριθμό δημοσιευμάτων κατέχει η οικολογική κοινότητα, βρίσκοντας βήμα στην Εμπρός μέσα από ανακοινώσεις και δελτία Τύπου που δημοσιεύει η εφημερίδα.

Ως προς τη χωρική κοινότητα, πρόκειται για τις ίδιες συλλογικότητες με αυτές που αναφέρθηκαν και για την Καθημερινή Φωκίδα, από την οποία αντλεί τα πρωτότυπα θέματα της τελευταίας, σε συνδυασμό με τις ανακοινώσεις αυτών των φορέων, ενώ στον τομέα της εθελοντικής κοινότητας κι εδώ δημοσιεύονται δράσεις και πρωτοβουλίες στην πλευρά της Δωρίδας του παραρτήματος Φωκίδας της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας.

III.β.γ. Λαμιακός Τύπος

Αν θέλαμε να μετέλθουμε έναν αξιολογικό χαρακτηρισμό που προκύπτει από την έρευνα στα φύλλα του Λαμιακού Τύπου το υπό μελέτη εξάμηνο αυτός θα ήταν "κουρασμένη εφημερίδα". Τόσο οι εκδότες, Σπύρος κι Αλέξανδρος Ρίζος είναι ηλικιακά πάνω από 65 ετών, στην ίδια ηλικία βρίσκεται ο ένας εκ των δύο βασικών συντακτών Σπύρος Στεφανής, ενώ και ο έτερος, Χρήστος Αλεξανδρής, είναι πάνω από 55 ετών. Ένα ενδεικτικό σχετικό στοιχείο είναι η έμφαση στο χρονογράφημα παλαιού τύπου από συνεργαζόμενους με την εφημερίδα συνταξιούχους εκπαιδευτικούς, στοιχείο που προϊόντος του χρόνου εκλείπει από τον τοπικό Τύπο, ενώ έχει εκμετρήσει το ζην στον αθηναϊκό.

Η γενικότερη πρωτότυπη παραγωγή αφορά σε σχεδόν καθημερινή αρθρογραφία ενός εκ των δύο βασικών συντακτών (Χ. Αλεξανδρής), σε παραπολιτικά χωρίς σφυγμό όμως κι αποκαλύψεις, πλην της περιόδου των τοπικών και βουλευτικών εκλογών, κατά την οποία πραγματοποίησε πολλές συνεντεύξεις με υποψήφιους αιρετούς. Επιπλέον, η πρωτότυπη παραγωγή για την εφημερίδα αφορά σε συνεργασίες με τοπικούς αρθρογράφους για ζητήματα λαογραφικού χαρακτήρα, στη λογική που περιγράψαμε νωρίτερα και στην Εμπρός. Το 75% της καθημερινής ύλης των 16 σελίδων καταλαμβάνουν θέματα κεντρικής πολιτικής και οικονομίας αλλά και διεθνούς επικαιρότητας από το ΑΠΕ, καθώς και αναπαραγωγές από τον ηλεκτρονικό Τύπο, χωρίς όμως να αναφέρεται η πηγή προέλευσης του υλικού, ενώ σημαντικό χώρο σε καθημερινή βάση καλύπτουν και οι κρατικές καταχωρήσεις επί πληρωμή, αλλά και οι δύο σελίδες των μικρών αγγελιών.

Η εφημερίδα δημοσιεύει σε συστηματική και αναλυτική βάση τα θέματα της ημερήσιας διάταξης των δημοτικών συμβουλίων των δήμων της Φθιώτιδας, ενώ από τις δύο σελίδες των αθλητικών σε ημερήσια βάση η μία σελίδα προέρχεται από τα αθηναϊκά μέσα και αφορά σε ειδήσεις των μεγάλων ποδοσφαιρικών ομάδων της χώρας. Επίσης, η θεματολογία δείχνει αυστηρή προτίμηση σε μικροειδήσεις αστυνομικού ρεπορτάζ, πάντα στη λογική του curator κι όχι της πρωτότυπης δημοσιογραφικής παραγωγής. Τέλος, δεν υπάρχει μόνιμη σελίδα για τον πολιτισμό. Οι ειδήσεις της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας κατανέμονται διάσπαρτα σε διάφορα σημεία της ύλης. Η γενικότερη έλλειψη πρωτογενούς ρεπορτάζ και κατ'επέκταση η περιορισμένη επιρροή στο να θέτει την ατζέντα και τη θεματολογία της δημόσιας σφαίρας στη Φθιώτιδα παρέχει χώρο ύπαρξης σε πολλά εγχειρήματα ηλεκτρονικού Τύπου, κλονίζοντας,

κατά συνέπεια, τον χαρακτηρισμό της ως "θεμελιακού μέσου" (key stone media), κατά τον ορισμό του R.K. Nielsen.

Αν όλα αυτά τεκμηριώνουν τον χαρακτηρισμό "κουρασμένη" για την εφημερίδα Λαμιακός Τύπος, η προσήλωσή της πρόσθετα στις δράσεις της Ιεράς Μητρόπολης Φθιώτιδας -το 65% των δημοσιευμάτων που αφορούν στις κοινότητες ενδιαφέροντος είναι για τη θρησκευτική κοινότητα της περιοχής- οδηγούν στο συμπέρασμα ότι, σε αντίθεση, με την Καθημερινή Φωκίδα και την Εμπρός Ναυπάκτου, η νοοτροπία της είναι ιδιαίτερα συντηρητική. *Τα ΜΜΕ στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται από εσωστρέφεια με στοιχεία συντηρητισμού σημειώνουν οι Πλειός και Φραγκονικολόπουλος* (Πλειός, Γ.- Φραγκονικολόπουλος, Χ., 2010). Όσο κι αν η εν λόγω άποψη εδράζεται στον εθνοκεντρισμό των ελληνικών Μέσων στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και των θεμάτων εθνικού ενδιαφέροντος, η προσήλωση του Λαμιακού Τύπου στη δράση της Ιεράς Μητρόπολης Φθιώτιδας οδηγεί στο ίδιο συμπέρασμα και κινείται σε παρεμφερή λογική.

Επειδή η περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα ήταν και εξακολουθεί να είναι ανισομερής, η διαμόρφωση του τοπικού Τύπου εμπεριείχε όλα αυτά τα στοιχεία των ανισοτήτων που εμφανίζονται στο εσωτερικό της ελληνικής περιφέρειας. Παρουσιάζονται δηλαδή, από περιοχή σε περιοχή, εξαιρετικά ανομοιογενή χαρακτηριστικά ως προς την ποιότητα, την απήχηση των έντυπων Μέσων στην τοπική κοινωνία και των κανόνων δημοσιογραφικής δεοντολογίας, αναφέρει ο Σκαμνάκης (Σκαμνάκης, Α., 2019), κάτι που η έρευνα στις τρεις αυτές εφημερίδες της Στερεάς Ελλάδας επιβεβαιώνει.

Πέρα από την καθημερινή παράθεση των κάθε φύσης δράσεων της θρησκευτικής κοινότητας -για την ακρίβεια, της Μητρόπολης του νομού- χαρακτηριστικό είναι ότι η εφημερίδα αφιέρωσε πάρα πολύ χώρο στο θάνατο του τ. Μητροπολίτη κυρού Νικολάου. Στις 30 και 31 Ιουλίου πραγματοποίησε πολυσέλιδα αφιερώματα στη ζωή και το έργο του αποθανόντος ιεράρχη, κάτι που επαναλαμβάνεται και στις αρχές Σεπτεμβρίου με αφορμή το μνημόσυνό του. Στοιχείο που εξηγεί την αύξηση των δημοσιευμάτων της έρευνάς μας κατά το μήνα αυτό.

Κατά τα άλλα, οι κοινότητες ενδιαφέροντος της συγκεκριμένης περιοχής εμφανίζουν περιορισμένη έως ανύπαρκτη ορατότητα στη δημόσια σφαίρα της Φθιώτιδας, τουλάχιστον όπως τη σμιλεύουν οι σελίδες του Λαμιακού Τύπου. Ορατότητα, δηλαδή συνθήκη την οποία

ο John Thompson (1999) θεωρεί εκ των ων ουκ άνευ, ώστε να είναι βιώσιμη σε βάθος χρόνου η οποιαδήποτε δράση και παρουσία στο δημόσιο χώρο (Διαμαντάκη, Κ., 2019).

Τα θέματα που αφορούν στην οικολογική κοινότητα αφορούν αποκλειστικά σε ανακοινώσεις καθαρισμού παραλιών από εθελοντικές ομάδες, γεγονός που θα επέτρεπε τη συμπερίληψή τους και αυτών στην εθελοντική κοινότητα. Πρωτογενής παραγωγή εντοπίζεται στην εκπαιδευτική και στην επιστημονική κοινότητα, απότοκο περισσότερο συνεργασίας με μεμονωμένα πρόσωπα από τις παραπάνω κατηγορίες. Τέλος, και ο Λαμιακός Τύπος, σε αντίθεση με την Εμπρός Ναυπάκτου, δεν επηρεάστηκε στη ροή της ύλης του από τις εκλογές της περιόδου Μάιος-Ιούλιος, παρόλο βέβαια που έδωσε βάρος στις εκλογικές αναμετρήσεις, παρουσιάζοντας εκεί και την ουσιωδέστερη πρωτότυπη δημοσιογραφική παραγωγή του, τουλάχιστον κατά την περίοδο της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

III.γ. Συγκριτική ανάλυση

III.γ.α. Ο αριθμός των εκδόσεων

Όπως έχουμε αναφέρει πιο πριν, οι δύο από τις εφημερίδες που χρησιμοποιήθηκαν ως μελέτες περίπτωσης σε αυτή την διπλωματική εργασία ήταν καθημερινές, ο Λαμιακός Τύπος και η

Καθημερινή Φωκίδα. Η τρίτη μελέτη περίπτωσης, η Εμπρός Ναυπάκτου, κυκλοφορεί σε εβδομαδιαία βάση. Κατά συνέπεια, ο αριθμός των φύλλων που μελετήθηκαν έχει ως εξής:

- Καθημερινή Φωκίδα*: 110
- Λαμιακός Τύπος: 118
- Εμπρός Ναυπάκτου: 22

Αν και η Εμπρός είναι εβδομαδιαία, με αποτέλεσμα να υπολείπεται αισθητά -όπως είναι επόμενο, άλλωστε- σε αριθμό εκδόσεων στο υπό εξέταση χρονικό διάστημα, εν τούτοις κάθε έκδοσή της αποτελείται από 32 σελίδες, κάτι που μετριάζει τη διαφορά των εκδόσεων. Η Καθημερινή Φωκίδα κυκλοφορούσε σε έκδοση 12 σελίδων -κάποιες φορές και σε 16- και ο Λαμιακός Τύπος σε έκδοση 16 σελίδων.

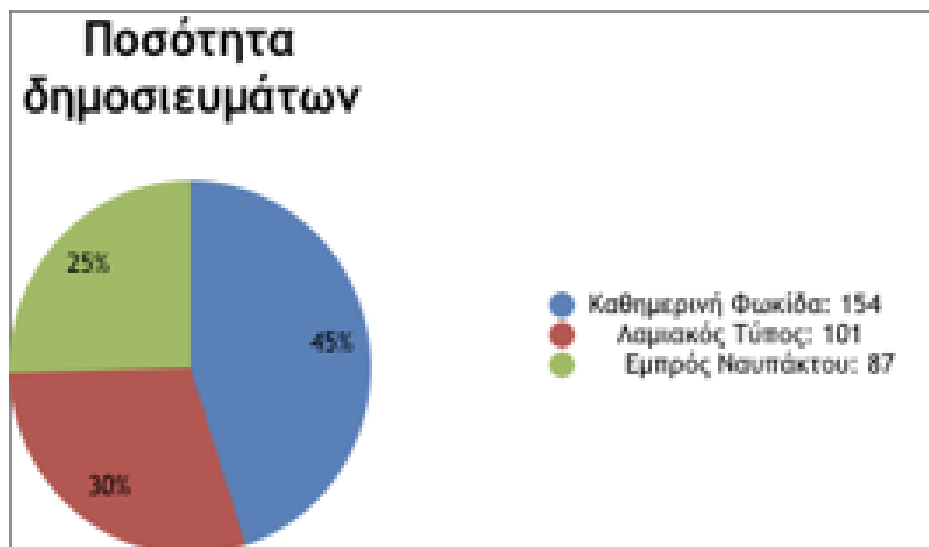
** Η Καθημερινή Φωκίδα διέκοψε την έκδοση της στις 18 Οκτωβρίου, δύο εβδομάδες,, δηλαδή, πριν ολοκληρωθεί το εξάμηνο Μάιος-Οκτώβριος, που ήταν το χρονικό εύρος της έρευνας αυτής της διπλωματικής εργασίας.*

III.γ.β. Η ποσότητα των δημοσιευμάτων

Συνολικά στο διάστημα της έρευνας συγκεντρώσαμε 342 δημοσιεύματα που αναφέρονται σε κοινότητες ενδιαφέροντος των περιοχών Φθιώτιδας, Φωκίδας και Ναυπακτίας, που αποτελούν ένα ικανό και σαφές δείγμα για την εικόνα που παρουσιάζει ο έντυπος Τύπος της Στερεάς Ελλάδας ως προς την παροχή βήματος προβολής και παρουσίασης των δράσεων, του "σφυγμού", της εσωτερικής ζωής και του ρόλου των κοινοτήτων στην κοινωνική τοιχογραφία της περιοχής.

Μεγαλύτερη ποσοτικά έμφαση στη δράση των κοινοτήτων επιχείρησε να δώσει η Καθημερινή Φωκίδα με 154 δημοσιεύματα, κάτι που σημαίνει 30,8 δημοσιεύματα ανά μήνα. Ένα επιπλέον ποιοτικό στοιχείο είναι ότι η έμφαση στις κοινότητες της συγκεκριμένης περιοχής αποκτά πρόσθετη διάσταση αν αναλογιστούμε την πληθυσμιακή υστέρηση της Φωκίδας και το μικρό βαθμό αστικοποίησής της, ειδικά σε σχέση με τη Φθιώτιδα, στην οποία απευθύνεται ο Λαμιακός Τύπος.

Ο Λαμιακός Τύπος, ειδικότερα, είχε 101 δημοσιεύματα -μέσος όρος κάθε μήνα 18,36- καθώς η βαρύτητα δόθηκε σε ειδήσεις που αφορούν στην τοπική, κεντρική και διεθνή πολιτική (χωρίς οι δύο τελευταίοι αυτοί τομείς να είναι προνομιακό πεδίο ενός τοπικού εντύπου), στο αστυνομικό ρεπορτάζ, ενώ κάθε άλλο παρά αμελητέο χώρο καλύπτουν οι κρατικές καταχωρήσεις-ανακοινώσεις και οι μικρές αγγελίες. Ο Λαμιακός Τύπος δεν επιδιώκει συνειδητά να ενσωματώσει τη φωνή της κοινότητας στην ύλη της. Η Εμπρός είχε 87 δημοσιεύματα, με μέσο όρο 15,8 ανά μήνα, με την έμφαση να δίνεται στην κάλυψη των θεμάτων της αυτοδιοίκησης, ιδίως στα του Δήμου Ναυπακτίας, σε ειδήσεις γενικού περιεχομένου, σε λαογραφικά θέματα και σε ζητήματα τοπικής μικροϊστορίας, χωρίς κι εδώ να επιδιώκεται η συστηματική παρακολούθηση των επί μέρους κοινοτήτων της περιοχής.

Γράφημα 1: Ποσότητα των δημοσιευμάτων

III.γ.γ. Η πρωτοτυπία των δημοσιευμάτων

Σε γενικές γραμμές τα περισσότερα δημοσιεύματα για το πεδίο της έρευνας είναι δευτερογενή και προέρχονται από παραθέσεις δελτίων Τύπου χωρίς κάποιο χειρισμό ή σχολιασμό των κειμένων και ανακοινώσεις. Πρόκειται για το 69,3% επί του συνόλου των θεμάτων που καταγράψαμε. Από τα πρωτογενή θέματα, που ανέρχονται στον αριθμό 105 -30,7%-

κυριαρχούν οι συμβολές αρθρογράφων από τον εκπαιδευτικό και τον επιστημονικό χώρο κυρίως.

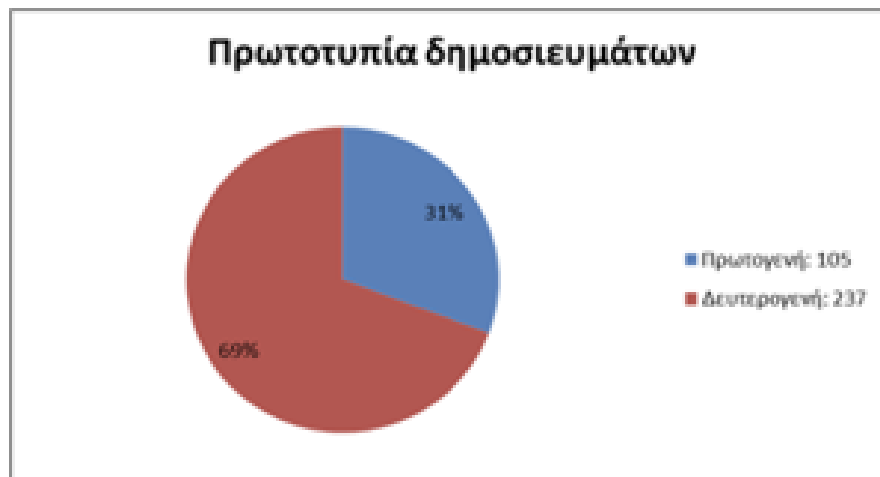
Ειδικότερα ως προς τις εφημερίδες που χρησιμοποιήθηκαν ως μελέτες περίπτωσης, την προσέγγιση των κοινοτήτων μέσα από πρωτότυπα θέματα κατά βάση ακολουθεί η Καθημερινή Φωκίδα με 66 θέματα επί του συνόλου των 105 (ποσοστό 62,8%). Πρόκειται για συνεργασίες με μέλη θεραπειών της ψυχιατρικής κοινότητας (25 από τα 66, σε αναλογία 37,8% των πρωτογενών της δημοσιευμάτων) και της οικολογικής, αλλά δεν λείπει και η δημοσίευση αρθρογραφίας ειδικά για την εφημερίδα από μέλη διαφόρων κοινοτήτων.

Γενικότερα, τα πρωτότυπα θέματα στην κάλυψη της δράσης και των πρωτοβουλιών κάθε κοινότητας στην ευρύτερη περιοχή της Φωκίδας ανέρχεται σε υψηλό ποσοστό, 42,8% των σχετικών δημοσιευμάτων, ενώ εντοπίζονται και αρκετά πρωτογενή ρεπορτάζ και συνεντεύξεις από τον κύριο συντάκτη της εφημερίδας.

Αντίθετα, Λαμιακός Τύπος και Εμπρός δε φαίνεται να θεωρούν τις κοινότητες ως ουσιώδες τμήμα της ειδησεογραφίας που προσφέρουν στο κοινό τους ακολουθώντας μια μάλλον παραδοσιακή και σίγουρα στατική αντίληψη της κοινωνικής ζωής κι αυτό είναι κάτι που αντικατοπτρίζεται και στην ισχύτητα των πρωτότυπων θεμάτων, τα οποία είναι 39 συνολικά και για τα δύο Μέσα.

Ειδική αναφορά χρήζει η περίπτωση του Λαμιακού Τύπου, καθώς εκδίδεται στην πόλη με την μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση από τις τρεις που εξετάζουμε -άρα και με μεγαλύτερο εύρος μεσοποίησης- χωρίς όμως οι πολλές κοινότητες ενδιαφέροντος που υφίστανται και δρουν στην πρωτεύουσα της Φθιώτιδας να βρίσκουν χώρο έκφρασης στις σελίδες της εφημερίδας. Θα λέγαμε ότι αυτό συμβαίνει σε βαθμό τέτοιο που να προκύπτει μια ιδιαίτερα ελλειπτική και περιοριστική εικόνα της ζωής στην πόλη, σε σημείο που αν κάποιος στηριζόταν στο Λαμιακό Τύπο προκειμένου να εμβαθύνει στην ευρύτερη τοιογραφία της Λαμίας να κατέληγε στο συμπέρασμα πως πλην δημοτικών συμβουλίων, πρωτοβουλίες βουλευτών, τοπικό ποδόσφαιρο και τις δράσεις της Ιεράς Μητρόπολης Φθιώτιδας, στην έδρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας δεν συμβαίνει κάτι άλλο! Με άλλα λόγια, δεν απέχει πολύ η διαπίστωση για την φθιωτική εφημερίδα πως *"αποτελεί ένα εμπόδιο που υποδεικνύει την πιθανότητα ότι τα μέσα ενημέρωσης θα μπορούσαν να μας αποκόψουν από την πραγματικότητα, παρέχοντας μια ψευδή εικόνα του κόσμου"* (Γιαννάτου, Α. 2018)

Παράλληλα, τα πρωτογενή αυτά θέματα αφορούν αποκλειστικά σε συμβολές στην ύλη των δύο αυτών εφημερίδων μελών της εκπαιδευτικής και της επιστημονικής κοινότητας, ενώ, τέλος, χαρακτηριστικό είναι πως στο Λαμιακό Τύπο τα μοναδικά ρεπορτάζ των δύο συντακτών της εφημερίδας αφορούν στην εξόδιο ακολουθία του αποβιώσαντος τον Ιούλιο Μητροπολίτη Φθιώτιδας.

Γράφημα 2: Πρωτοτυπία των δημοσιευμάτων

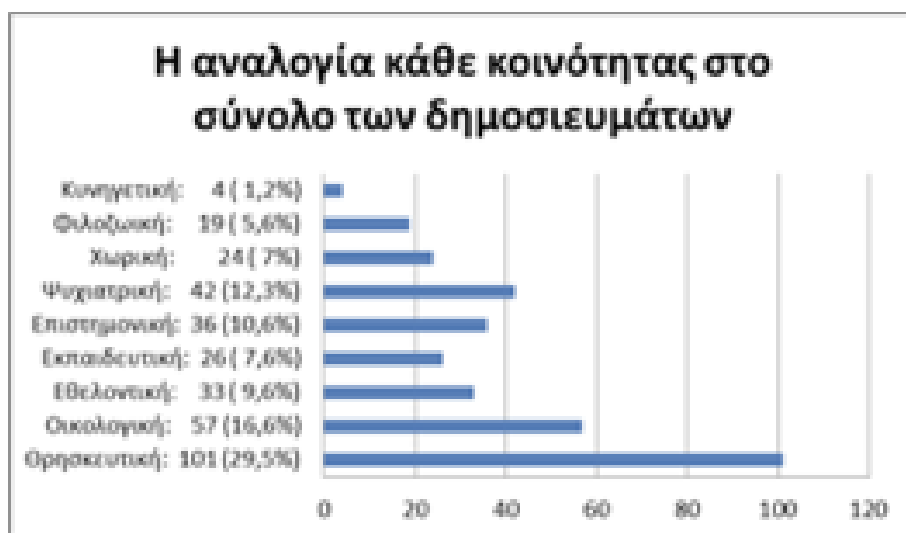

Γράφημα 3: Πρωτοτυπία δημοσιευμάτων στις μελέτες περίπτωσης

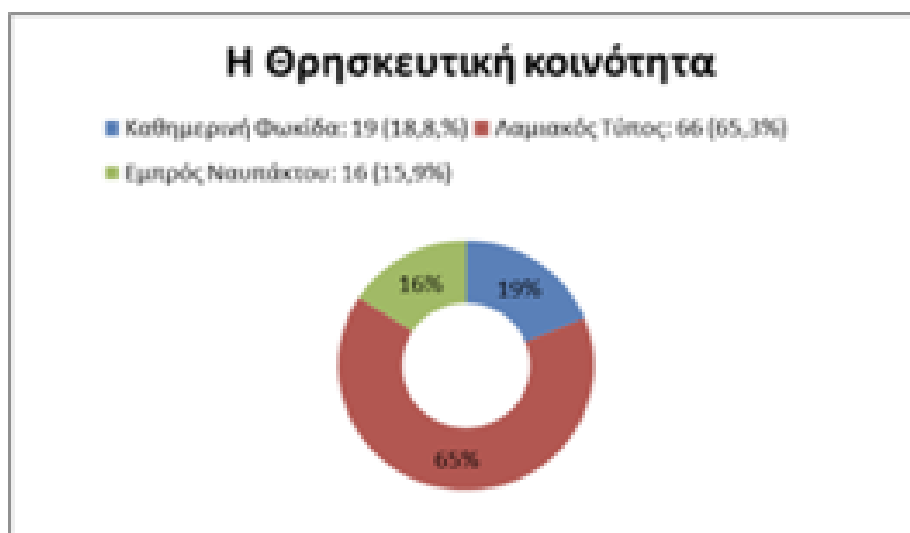
III. γ.δ. Η ορατότητα των κοινοτήτων

Οι κοινότητες ενδιαφέροντος στις τρεις περιοχές που αποτελούν το υπό εξέταση δείγμα δεν παρουσιάζουν ουσιώδεις διαφορές, παρά ποιοτικές ως προς την έμφαση την οποία επιφυλάσσει κάθε έντυπο. Παντού η Θρησκευτική κοινότητα έχει ιδιαίτερη ορατότητα κατά το μάλλον ή ήττον. Εν συνόλω τα σχετικά θέματα ανήλθαν στα 101, με αναλογία 29,5%,.

Προνομιακό μέσο αποδεικνύεται ο Λαμιακός Τύπος, όπου η αναλογία ανέρχεται στα δύο τρίτα επί του συνόλου και των τριών μέσων.

Γράφημα 4: Η αναλογία ανά κοινότητα

Γράφημα 5: Η θρησκευτική κοινότητα

Αμέσως μετά σε πυκνότητα δημοσιευμάτων ακολουθεί η οικολογική κοινότητα με 57 θέματα, που καταλαμβάνουν το 16,6% του συνόλου. Περισσότερο ευαισθητοποιημένες στον τομέα αυτό αποδεικνύονται η Καθημερινή Φωκίδα με 26 θέματα και η Εμπρός με 25, σε αντίθεση με τον Λαμιακό Τύπο, όπου στο δείγμα μας εντοπίσαμε μόλις 6. Τα δύο τελευταία Μέσα δεν είχαν πρωτογενές υλικό, ενώ η Καθημερινή Φωκίδα είχε 9 τέτοια, όπως αρθρογραφία και ρεπορτάζ για περιβαλλοντικές οχλήσεις, πρωτίστως στον ιδιαίτερα επιβαρυνμένο Κορινθιακό κόλπο.

Γράφημα 6: Η οικολογική κοινότητα

Σημαντική είναι η έμφαση που δίνεται στην ψυχιατρική κοινότητα από την Καθημερινή Φωκίδα και μάλιστα με αρκετές και ποικίλο πρωτογενές υλικό, για λόγους που αναφέραμε πιο πάνω στην παρούσα διπλωματική εργασία. 42 είναι συνολικά τα δημοσιεύματα, κάτι που αντιστοιχεί σε ποσοστό 12,3%.

Η επιστημονική κοινότητα βρίσκει χώρο στις στήλες των Μέσων που εξετάζουμε σε αναλογία 10,6%. Λαμιακός Τύπος και Καθημερινή Φωκίδα φιλοξένησαν στις στήλες τους τα περισσότερα δημοσιεύματα από το χώρο αυτό, ενώ συνολικά αρκετά είναι τα πρωτότυπα θέματα και στα τρία Μέσα, 17 στα 36, δηλαδή τα μισά σχεδόν. Στοιχείο που οφείλεται στις συνεργασίες που έχουν συνάψει και τα τρία Μέσα με μέλη της εν λόγω κοινότητας.

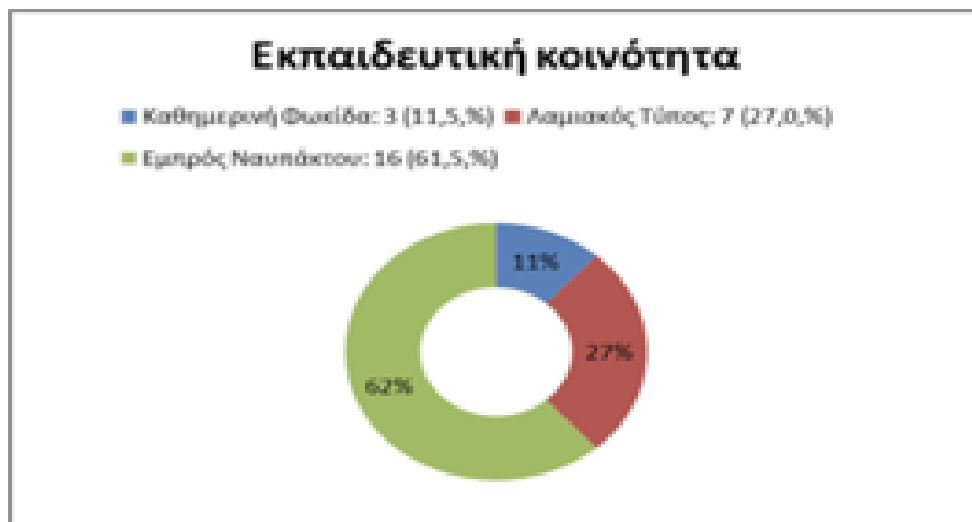
Ίδια ποσοτικά η εικόνα και για την Εθελοντική κοινότητα, παρόλο που οι συγκεκριμένες δράσεις έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη ευρύτητα στη σύγχρονη εποχή. Πραγματικότητα που υποδηλώνει μικρή αντιπροσώπευση της συγκεκριμένης κοινότητας στα έντυπα Μέσα της Στερεάς. Ωστόσο, η εκπροσώπηση των εθελοντών υπακούει περισσότερο στη λογική των διαδικτυακών Μέσων, καθώς τα τελευταία είναι σε θέση να φιλοξενήσουν κατά πολύ μεγαλύτερο όγκο φωτογραφιών και videos από τις δράσεις της εθελοντικής κοινότητας, όντας πολυμεσικά και διαδραστικά ενημερωτικά εργαλεία επιτρέποντας περισσότερο από αλλού στα μέλη της κοινότητας να έλκεται από την είδηση συμμετέχοντας σε αυτή, σύμφωνα με την Janet Kolodzy (Kolodzy, J. 2015). Αντίληψη, της οποίας η κατανόηση εξηγεί εν μέρει την ουσιαστική υστέρηση της συγκεκριμένης κοινότητας από τις εφημερίδες που μελετάμε.

Γράφημα 7: Η εθελοντική κοινότητα

Και στον τομέα του εθελοντισμού βαρύτητα δίνεται από την Καθημερινή Φωκίδα (54,5% των συνολικών σχετικών δημοσιευμάτων), ακολουθεί η Εμπρός (30,3%), ενώ κι εδώ δεν δείχνει να συγκινείται ο Λαμιακός Τύπος, που εκ του αποτελέσματος δείχνει να απεμπολεί την ιδιότητά του της διαμεσολάβησης της δράσης της πολύπλευρης εθελοντικής κοινότητας προς την ευρύτερη τοπική κοινωνία στην οποία καταγωγικά απευθύνεται.

Την κατηγορία των κοινοτήτων με σχετική ορατότητα στις σελίδες των τριών υπό εξέταση Μέσων κλείνει η εκπαιδευτική κοινότητα με 26 δημοσιεύματα, ήτοι το 7,6% του συνόλου. Κι εδώ η πρωτογενής παραγωγή, όπως και στην επιστημονική, κατέχει τη μερίδα του λέοντος με 19 πρωτότυπες δημοσιεύσεις, πραγματικότητα που και στην περίπτωση αυτή οφείλεται σε συμβολές μελών της εν λόγω κοινότητας. Από τα τρία Μέσα-μελέτες περίπτωσης το Εμπρός Ναυπάκτου είναι η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη ευαισθησία -16 στα 26 δημοσιεύματα. Ο Λαμιακός Τύπος ακολουθεί με 7, ενώ περιθωριακό ρόλο μάλλον επιφυλάσσει η Καθημερινή Φωκίδα με τρία μόνο θέματα σχετικά.

Γράφημα 8: Η εκπαιδευτική κοινότητα

Γράφημα 9: Η επιστημονική Κοινότητα

III.γ.ε. Παρουσίαση των ποιοτικών δεδομένων από τις συνεντεύξεις

Τα κινήματα κοινωνικής κριτικής έχουν διεκδικήσει δικαιώματα με σχετική επιτυχία, όμως τόσο η δυνατότητα ενημερωτικής παρέμβασης από πλευράς τους όσο και η κάλυψη των θεμάτων που τους απασχολούν από τα παραδοσιακά ΜΜΕ παραμένει ζητούμενο (Βρεττός-Παπαγιαννίδης, 2016). Το ίδιο ακριβώς ισχύει, όπως αποδείχθηκε από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε, και στις κοινότητες ενδιαφέροντος της Στερεάς Ελλάδας που μελετάμε σε αυτή τη διπλωματική

εργασία. Άλλωστε, ορισμένες από αυτές, είτε καταγωγικά είτε εκ του αποτελέσματος, συνιστούν μια μικρογραφία κινήματος κοινωνικής κριτικής.

Από την παράθεση των στοιχείων της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε στις τρεις εφημερίδες που χρησιμοποιήσαμε ως μελέτες περίπτωσης προέκυψαν καίριες διαπιστώσεις αναφορικά με το αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Με σκοπό το διεξοδικότερο έλεγχο των διαπιστώσεων αυτών και την “ανάγνωση πίσω από τις γραμμές” προχωρήσαμε σε μια σειρά συνεντεύξεων αφ ενός με τους εκδότες των τριών εντύπων, αφ ετέρου με μέλη των κοινοτήτων ενδιαφέροντος στις περιοχές αυτές. *Η λεγόμενη “ανάγνωση πίσω από τις γραμμές” θα πρέπει να αναβάλλεται για το ερμηνευτικό στάδιο, σημειώνει η Κυριαζή, οπότε ο ερευνητής θα είναι ελεύθερος να χρησιμοποιήσει όλη τη φαντασία και τη διαίσθησή του, προκειμένου να εξαγάγει από τα στοιχεία τα κατάλληλα συμπεράσματα. Μετά το πέρας της κωδικοποίησης, στα γενικά συμπεράσματα συμβάλλουν όχι μόνο τα έκδηλα, μετρήσιμα μηνύματα, αλλά και τα λανθάνοντα νοήματα που συνάγει ο ερευνητής, βεβαίως μέσα από ένα γενικότερο ερευνητικό σχεδιασμό ο οποίος του επιτρέπει την ανεξάρτητη επιβεβαίωση αυτών των νοημάτων με συμπληρωματικά στοιχεία* (Κυριαζή, 2011).

Σε γενικές γραμμές, οι εφημερίδες της Στερεάς Ελλάδας επιχειρούν να ενσωματώσουν στις σελίδες τους τις δράσεις των ομάδων ενδιαφέροντος της περιοχής τους, αν και με όχι πλήρη κατηγορηματικότητα. Οι εκδότες τους, ωστόσο, θεωρούν πως αυτό είναι κάτι που εμπίπτει στα ενδιαφέροντά τους. Ο εκδότης του Λαμιακού Τύπου θα μας πει πως η κατεύθυνση της εφημερίδας είναι να καλύπτει τις κοινότητες ενδιαφέροντος, καθώς η δράση τους είναι κάτι που απασχολεί τον κόσμο. Στο ίδιο μήκος κύματος ο δημοσιογράφος της Εμπρός Ναυπάκτου Βαγγέλης Καρανικόλας θα σημειώσει πως είτε κάποιες έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον είτε κάποιες έχουν μικρότερο, εμείς οφείλουμε να τους έχουμε το χώρο τους διαρκώς και σταθερά. Συνεπώς, και χωρίς δεύτερη κουβέντα, πρέπει να μας απασχολούν ως δημοσιογράφους η δράση και η λειτουργία τους.

Από την άλλη ο δημοσιογράφος-εκδότης της Καθημερινής Φωκίδας Ηλίας Τσίγκας θα είναι πιο πραγματιστής: “Είναι από τα ζητήματα που προσπαθήσαμε να αναδείξουμε. Δεν ξέρω πόσο τα καταφέραμε, αλλά και οι δυνάμεις ήταν μετρημένες”. Παράλληλα, εξηγεί το λόγο για τον οποίο ο συγκεκριμένος τομέας ήταν από τα ζητήματα που η εφημερίδα επιχείρησε να δώσει σχετικό βάρος: “Βασική αποστολή μιας τοπικής εφημερίδας είναι να σκιαγραφεί την

κοινωνική τοιχογραφία της περιοχής και του κοινού στο οποίο απευθύνεται. Επιπλέον, οι κοινότητες αυτές αποτελούν καίριες κατηγορίες του συνολικού κοινωνικού μωσαϊκού. Επίσης, εμπειρικά μιλώντας, ο κόσμος έχει κουραστεί από το overdose πολιτικής θεματολογίας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι έχει πια χαμηλές προσδοκίες από το συγκεκριμένο τομέα. Σχετικά με αυτό, άλλωστε, ένας ευφυής αμερικανός δημοσιογράφος είχε πει: “Τον μέσο πολίτη η πολιτική τον ενδιαφέρει κατά το ένα δέκατο από όσο τον ενδιαφέρει να βρει θέση για παρκάρισμα”. Πρόσθετα, φωτίζει και την οικονομική εκδοχή μιας τέτοιας επιλογής, σημειώνοντας πως μέσα από την προσέγγιση συλλογικοτήτων και ομαδώσεων παρέχεται η ευκαιρία για διάθεση συνδρομών και διαφημιστικού χώρου σε επαγγελματίες μέλη των κοινοτήτων.

Τι άποψη όμως σχετικά έχουν τα μέλη των ίδιων των κοινοτήτων ενδιαφέροντος; “Ακουγόμαστε στα ΜΜΕ περισσότερο στα διαδικτυακά μέσα και στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Πολύ λιγότερο στον έντυπο τύπο”, θα αναφέρει η Αγγελική Μπαρτσιώκα, Αντιπρόεδρος της Πανελλαδικής Φιλοζωικής Περιβαλλοντικής Ομοσπονδίας και Αντιπρόεδρος του Φιλοζωικού Συλλόγου Φθιώτιδας. Ακόμα εντονότερα η Βασιλική Παναγιωτοπούλου, Πρόεδρος της Φιλοζωικής Ομάδας Φωκίδας θα σημειώσει: “Οι εφημερίδες της περιοχής γράφουνε για εμάς μόνο αν εμείς τους πλησιάσουμε. Δεν έχει έρθει ποτέ κανείς να πλησιάσει κάποιον από εμάς, να δει ποιοι είμαστε, να δει τι κάνουμε. Αυτό θα το μάθουν, και θα το μεταφέρουν μετά και στην κοινή γνώμη, μόνο αν εμείς τους στείλουμε κάποιο υλικό”, ενώ θα προσθέσει πως συχνά ο τοπικός Τύπος δημοσιεύει πράγματα εναντίον των ζώων χωρίς να φροντίσει να διασταυρώσει από τους ίδιους αν αυτό είναι αληθές. Αυτές οι θέσεις είναι και οι πιο αρνητικές, ενώ τα υπόλοιπα μέλη των κοινοτήτων ενδιαφέροντος με τα οποία συνομιλήσαμε θεωρούν κατ’ αρχάς πως ο τοπικός Τύπος της περιοχής τους, κατά το μάλλον ή ήττον, παρέχουν κάλυψη και φωνή στις δράσεις των κοινοτήτων τους.

Εν τούτοις, η εικόνα διαφοροποιείται όταν ερχόμαστε στο ζήτημα αν οι εφημερίδες της Στερεάς καλύπτουν με πρωτογενή ρεπορτάζ τις δράσεις των κοινοτήτων ενδιαφέροντος. Διαπίστωση η οποία συμβαίνει σε πείσμα της παρατήρησης Μπακουνάκη: *“Καθώς η πληροφορία και η διαχείριση της στιγμής και του εφήμερου ανήκουν πια στη δικαιοδοσία των ηλεκτρονικών μέσων, αυτό που γράφεται στην εφημερίδα πρέπει να διαρκεί περισσότερο, να είναι λιγότερο μπρούτο, όχι πρώτη ύλη ή τουλάχιστον όχι ανεπεξέργαστη πρώτη ύλη”* (Μπακουνάκης, 2005).

Πλην εξαιρέσεων που επιβεβαιώνουν τον κανόνα, τα μέλη των κοινοτήτων επιβεβαιώνουν το εύρημα της έρευνάς μας, σύμφωνα με το οποίο το 69% των δημοσιευμάτων της περιόδου που μελετήσαμε είναι δευτερογενής παραγωγή, το όχι αμελητέο κομμάτι του 31% που αφορά σε πρωτότυπη παραγωγή προέρχεται από αρθρογραφία μελών των κοινοτήτων ενδιαφέροντος και όχι από επιτόπια στα δρώμενα παρουσία κάποιο συντάκτη. Όπως θεωρεί η μεγάλη πλειοψηφία των μελών των κοινοτήτων που απάντησαν στις ερωτήσεις της έρευνάς μας, η προβολή των δράσεών τους σπάνια γίνεται με την δια ζώσης παρουσία δημοσιογράφου και πως τα έντυπα Μέσα των περιοχών τους αρκούνται στην αναπαραγωγή των δελτίων Τύπου και γενικότερα του υλικού που θα αποστείλουν οι κοινότητες ενδιαφέροντος. Πώς όμως εξηγούν αυτή τη διαπίστωση οι υπεύθυνοι των εφημερίδων;

Κατ' αρχάς, άπαντες συμφωνούν πως βασικό κριτήριο κάλυψης μέσω της παρουσίας του δημοσιογράφου στο γεγονός είναι το κατά πόσο αυτό το γεγονός ενδιαφέρει τον κόσμο. Πρόσθετο κριτήριο σχετικό με την κάλυψη της ύλης θα βάλει ο Β. Καρανικόλας του Εμπρός Ναυπάκτου: “Επειδή η δική μας εφημερίδα είναι μια εφημερίδα με ύλη 32 σελίδων και συνεπώς χρειάζεται περιεχόμενο για να γεμίσει, θα πρέπει κάποιος φορές να δηλώσουμε παρουσία. Κι αυτό είναι σημαντικό, γιατί ιδιαίτερα χρήσιμο είναι να μας βλέπουν και οι άνθρωποι του γεγονότος παρόντες σε αυτά”, ενώ ο υπεύθυνος της Καθημερινής Φωκίδας σημειώνει σε άλλο πλαίσιο: “Σίγουρα το πολιτικό ρεπορτάζ θα έχει τον πρώτο λόγο πάντα. Από εκεί και πέρα, εκτός από ζητήματα που κεντρίζουν το ενδιαφέρον της τοπικής κοινής γνώμης, ιδιαίτερη διάσταση για εμάς έχει το να φέρνουμε στον πυρήνα του διαλόγου στη δημόσια σφαίρα ζητήματα εξαιρετικά σοβαρά μεν, αλλά ακόμα υποτιμημένα στους πολίτες, όπως η κλιματική αλλαγή, κι ιδιαίτερα στα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, οι ενεργειακές κοινότητες, η αλληλέγγυα οικονομία και η δράση των κοινοτήτων ενδιαφέροντος που αναπτύσσονται εδώ. Κι αυτό γιατί θεωρούμε πως μια εφημερίδα, και βέβαια και μια τοπική, οφείλει να οδηγεί και να ασκεί την κοινή γνώμη και να μην σύρεται πίσω από τα θέλω της και τις νοοτροπίες της. Αυτό άλλωστε σημαίνει “θέτω τη δημόσια ατζέντα”, κάτι που οφείλει να είναι στόχος κι υποχρέωση, παράλληλα, κάθε εφημερίδας. Αλλά και λόγος ύπαρξής της σε σχέση με τον ψηφιακό ή άλλο ανταγωνισμό”.

Οι Κόβατς-Ρόζενστιλ (2004), παράλληλα, σημειώνουν την σπουδαιότητα τού να παρέχεται βήμα για όλα τα τμήματα της κοινωνίας και όχι μόνο για οσους εύπορους ή για όσους είναι δημοσιογραφικά ελκυστικοί. Την πραγματικότητα αυτή αναγνωρίζει ο “Ναυπάκτιος” Β. Καρανικόλας αναγνωρίζοντας ότι στην εφημερίδα του δίνει μεγαλύτερο βάρος στα

τεκταινόμενα της αυτοδιοίκησης στην πόλη του και στους πρωταγωνιστές της: “Για να είμαι ειλικρινής, αυτό έχει να κάνει περισσότερο με το δικό μου ενδιαφέρον. Αν και νομίζω πως μετά από 15 χρόνια εργασίας στις εφημερίδες του τόπου θα πρέπει σταδιακά αυτό να το αλλάξω. Το γεγονός ότι εμένα με τραβάει περισσότερο το ρεπορτάζ της αυτοδιοίκησης δε σημαίνει αυτομάτως ότι αυτό έλκει και την κοινωνία”.

Ο Σπύρος Ρίζος του Λαμιακού θα προσθέσει μια άλλη πτυχή στην ισχύτητα πρωτογενούς κάλυψης της λειτουργίας των κοινοτήτων ενδιαφέροντος κινούμενος σε ένα πιο παραδοσιακό πλαίσιο της ελληνικής δημοσιογραφίας: “Η αλήθεια είναι ότι αυτές οι κοινότητες ενδιαφέροντος δεν έχουν και την καλύτερη οργάνωση στον τομέα Επικοινωνία. Κι αυτό το λέω γιατί χρειάζεται μια αμφίπλευρη βοήθεια και συνεννόηση. Δεν είναι μόνο εμείς τι προκρίνουμε, αλλά τι δυνατότητες έχουν και οι άλλοι. Ο πολιτικός για παράδειγμα, είτε ο ίδιος είτε από το γραφείο του, θα σε πάρει τηλέφωνο, θα ζητήσει να πας εκεί που βρίσκεται κι αυτός, θα σε πείσει με τον τρόπο του, αλλά θα σε διευκολύνει και στη δουλειά σου. Αντίθετα, σύλλογοι ή οργανώσεις ομάδων ενδιαφέροντος υστερούν σε αυτό κι αρκούνται σε ένα Δελτίο Τύπου ή μια ανακοίνωση. Επίσης, δεν έχεις και κάποια ηθική υποχρέωση απέναντί τους, γιατί μπορεί να μην έχουν περάσει ποτέ τους από τα γραφεία της εφημερίδας”. Κατά συνέπεια, η ισχύτητα στην παραγωγή πρωτότυπου περιεχομένου έχει, μεταξύ άλλων, ως αποτέλεσμα τα Μέσα να αναπαράγουν περίπου αυτούσιο το λόγο των κοινοτήτων, παίζοντας έναν ακατέργαστο ρόλο διαμεσολάβησης.

Ο Ηλίας Τσίγκας, από την άλλη, αν και αναγνωρίζει ότι πράγματι οι κοινότητες ενδιαφέροντος χρειάζονται περισσότερη κάλυψη με πρωτότυπη ύλη, θεωρεί ότι πρωτογενής κάλυψη σε κάποιο βαθμό υφίσταται και στα πλαίσια του αυτοδιοικητικού ρεπορτάζ: “Μην λησμονούμε πως η αυτοδιοίκηση, πρώτον λόγω της εγγύτητας με τον πολίτη-δημότη και ισοδύναμα εξαιτίας του εύρους των δραστηριοτήτων της, αγγίζει πολλά πεδία του κοινωνικού χώρου και δεν είναι μόνο η στενή πολιτική και “πολιτικίστικη” -αν επιτρέπεται ο όρος- προσέγγιση. Ζητήματα δράσης των επί μέρους κοινοτήτων, όπως στο φιλοζωικό ή τον οικολογικό ή τον εθελοντικό ή τον εκπαιδευτικό τομέα, άπτονται τόσο των ευθυνών όσο και των πρωτοβουλιών της αυτοδιοίκησης. Κι είναι θέματα, οι αποφάσεις-δράσεις-ενέργειες και πρωτοβουλίες της αυτοδιοίκησης, που τα καλύψαμε ισοδύναμα με τις στενές πολιτικές δράσεις. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, πράγματι η ζωή και οι δράσεις της κοινότητας, σε όποια της μορφή, χρειάζεται περισσότερη “στοργή” από τα τοπικά-κοινοτικά μέσα”.

Αυτή ακριβώς η έλλειψη “περισσότερης στοργής” από τον τοπικό Τύπο στη συνεισφορά των κοινοτήτων ενδιαφέροντος στον κοινωνικό καμβά της κάθε περιοχής είναι κάτι που επιβεβαιώνεται και από τα μέλη των κοινοτήτων που συμμετείχαν στην έρευνά μας. Στη συνέχεια επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας στην αξιολόγηση από πλευράς των κοινοτήτων ενδιαφέροντος της ελλιπούς κάλυψης των δράσεών τους με επιτόπια παρουσία δημοσιογράφου από τον έντυπο Τύπο.

“Η αλήθεια είναι ότι θα θέλαμε περισσότερες φορές την παρουσία των ΜΜΕ και ειδικά των εφημερίδων στα γεγονότα που εμείς δραστηριοποιούμαστε, όπως άλλωστε θα το ήθελαν όλοι. Καταλαβαίνουμε ότι αυτό δεν μπορεί να γίνεται και όλα τα θέματα έχουν μια υποκειμενικότητα, τι ο καθένας μας θεωρεί μείζον δημοσιογραφικά και τι δυνατότητες έχει το κάθε ΜΜΕ”, επισημαίνει ο Στέφανος Σταμέλλος, μέλος Κίνησης Πολιτών στη Φθιώτιδα από την Οικολογική Κοινότητα. “Υπάρχει κατανόηση από μέρους μας, αλλά είναι αλήθεια ότι μας τιμά ιδιαίτερα η παρουσία δημοσιογράφων και μας απογοητεύει η όποια απουσία τους για το έργο που επιτελείται και αφορά τους ανθρώπους με αναπηρία”, θα προσθέσει η Βασιλική Παναγοπούλου, Πρόεδρος Συλλόγου Γονέων και Φίλων ΑμΕΑ “Αλκυόνη” Ναυπάκτου, από την Εθελοντική Κοινότητα. “Μας λυπεί και θα θέλαμε περισσότερη συνεργασία και προβολή των δράσεών μας”, αναφέρει η Αγγελική Μπαρτσιώκα, ενώ πιο δηκτική είναι η άποψη της Βασιλικής Παναγιωτοπούλου: “Αυτή η ελλιπής κάλυψη των δράσεών μας μάς προκαλεί θλίψη. Και θυμό πολλές φορές. Αισθανόμαστε ορισμένες φορές σα να μην υπάρχουμε και σα να μην προσφέρουμε τίποτα”. Πιο ουδέτερη είναι η θέση της Αρχοντούλας Σορώκου, Προέδρου της Εταιρείας Μέρμινας και Αποκατάστασης Ατόμων με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα στην Άμφισσα. “Αυτό δεν εξαρτάται από εμάς. Είναι θέμα των επιλογών των υπευθύνων των τοπικών εφημερίδων”, θα σημειώσει σχετικά. Μάλλον θετική, τέλος, είναι η άποψη του Γιάννη Ράπτη, μέλους του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Ναυπάκτου: “Χωρίς τις εφημερίδες ο αγώνας μας θα ήταν δυσκολότερος, γιατί το μήνυμά μας δεν μπορεί να ξεπεράσει τα όρια του περίγυρού μας. Τώρα φτάνει ακόμη και στους απόδημους παντού στον πλανήτη”, απαντά σχετικά.

Εν τούτοις, όλοι τους πιστεύουν ότι η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις δράσεις που ξεδιπλώνουν θα προωθούσε περισσότερο το έργο τους και θα ευαισθητοποιούσε και θα κινητοποιούσε πιο πολύ τις τοπικές κοινωνίες. “Η σχέση μας με τον Τύπο είναι σχέση αμοιβαιότητας. Εμείς χωρίς αυτόν θα είμασταν απομονωμένοι από την υπόλοιπη κοινωνία και ο Τύπος χωρίς εμάς θα ήταν περιοδικό απόψεων χωρίς καθημερινότητα και επικαιρότητα. Οι

επιτυχείς δράσεις μας μαζί με την δημοσιοποίησή τους, είναι το ζητούμενο για κάθε κοινωνική ομάδα ή σύλλογο. Ο Τύπος άλλωστε σε σχέση με τα άλλα ΜΜΕ έχει το πλεονέκτημα της παραδοσιακής επικοινωνίας και του σχολιασμού της είδησης, τόσο από τον δημοσιογράφο όλος και από τον αναγνώστη, όχι στιγμιαία αλλά με διάρκεια . Άλλωστε το *scripta manent*, κάνει τον Τύπο περισσότερο πιστευτό. Τα υπόλοιπα ΜΜΕ θεωρούνται, έπεια πτερόεντα!”, τονίζει ο Γιάννης Ράπτης, ενώ παρεμφερής είναι και η άποψη του Στέφανου Σταμέλλου: “Ο ρόλος του τύπου είναι αναντικατάστατος στον δικό μας τομέα, γιατί αφορά σε δράσεις που θέλουν την άμεση επικοινωνία και δημοσιότητα για να υπάρχουν τα αντίστοιχα αποτελέσματα στην κοινωνία και στους φορείς που απευθύνονται. Είναι η προστασία του περιβάλλοντος, είναι η προστασία του ευαίσθητου οικοσυστήματος του Μαλιακού κόλπου και της θάλασσας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την υγεία και την οικονομία της περιοχής”.

“Φυσικά και θα προωθούσε τη δράση μας κάτι τέτοιο. Γιατί στην περιοχή μας είναι περισσότερος ο κόσμος που διαβάζει τοπικές εφημερίδες και δεν ασχολείται με το διαδίκτυο και τα social media”, τονίζει η Βασιλική Παναγοπούλου από τη Ναύπακτο και υπερθεματίζει η Αγγελική Μπαρτσιώκα από τη Λαμία: “Φυσικά και θα βοηθούσε ιδιαίτερα. Υπάρχει σταθερό κοινό των έντυπων μέσων και μάλιστα κάποιοι που δεν ενημερώνονται από το Ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Έτσι θα έφτανε η φωνή μας σε περισσότερους ανθρώπους”. Μια διαφορετική παράμετρο, ωστόσο, θα θέσει η Αρχοντούλα Σορώκου από την Ψυχιατρική Κοινότητα της Άμφισσας: “Σίγουρα θα μας βοηθούσε και σίγουρα θα είχαμε καλύτερα αποτελέσματα. Όμως, τουλάχιστον στη δική μας περίπτωση, η προσέγγιση και η κάλυψη θεμάτων ψυχικής υγείας είναι ένα εξαιρετικά ευαίσθητο θέμα. Οπότε, χρειάζεται ο δημοσιογράφος να είναι πολύ προσεκτικός, καθώς είναι εύκολο να θιγεί κάποιος λήπτης υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υγείας. Όμως, σίγουρα, υπάρχουν περιθώρια καλύτερης κάλυψης των δράσεών μας και για πιο ενεργή παρουσία των εφημερίδων σε αυτές”.

Ένα χαρακτηριστικά επαναλαμβανόμενο εύρημα της έρευνας είναι ότι και οι τρεις εφημερίδες που χρησιμοποιήθηκαν ως μελέτες περίπτωσης δίνουν βαρύτητα στις δράσεις της θρησκευτικής κοινότητας των περιοχών τους και ιδιαίτερα στις μητροπόλεις. Ο Σπύρος Ρίζος, εκδότης του Λαμιακού Τύπου που είναι και η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη προσήλωση ως προς αυτό το, αιτιολογεί την συγκεκριμένη πραγματικότητα ως εξής: “Καταλυτικός παράγοντας για αυτό ήταν ο προηγούμενος Μητροπολίτης Φθιώτιδας, ο Νικόλαος, που πέθανε το καλοκαίρι. Ο συγκεκριμένος Ιεράρχης αντιμετώπισε τελείως διαφορετικά τα ζητήματα της επικοινωνίας και επέδειξε μια αξιοσημείωτη έφεση στην προβολή των δράσεων της

Μητρόπολης μέσα από τον Τύπο. Ήταν υπεύθυνος του ραδιοφωνικού σταθμού της εκκλησίας της Ελλάδος και έδινε βαρύνουσα σημασία στον τομέα αυτό. Οπότε, όταν σου στέλνει ειδήσεις, δεν μπορείς εύκολα να του αρνηθείς, ενώ και το γενικότερο κοινωνικό του έργο ήταν εντονότατο. Αρκεί να σας πω ότι εκδίδεται από τη Μητρόπολη κάθε δίμηνο εφημερίδα 16 έγχρωμων σελίδων. Και μάλιστα με μεγάλη κυκλοφορία, θα έλεγα”, για να προσθέσει: “Από την άλλη, θεωρώ ότι κάποτε οι βουλευτές είχαν μεγαλύτερη επιρροή στα πράγματα. Αυτό δεν συμβαίνει τώρα. Πολύς κόσμος πια δεν πάει σε βουλευτικά γραφεία ή στο γραφείο του Δημάρχου για να λύσει το πρόβλημά του, αλλά στο Δεσπότη”.

Αντίθετα, οι δημοσιογράφοι της Εμπρός Ναυπάκτου και της Καθημερινής Φωκίδας θα επικαλεστούν το ενδιαφέρον μερίδας του αναγνωστικού κοινού για τη συγκεκριμένη θεματολογία. “Κοιτάξτε, οφείλουμε να καλύπτουμε και να δίνουμε θέση στην εφημερίδα και σε αυτό το χώρο. Υπάρχει μια όχι ευκαταφρόνητη μερίδα του κοινού που έχει ενδιαφέρον για αυτού του είδους τη θεματολογία. Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε και να το προσπεράσουμε αυτό, καθώς η ενασχόληση του κόσμου γεννά και ειδήσεις”, σημειώνει ο Β. Καρανικόλας της πρώτης εφημερίδας, ενώ αναλόγως θα τοποθετηθεί και ο Η. Τσίγκας της δεύτερης: “Δε θα έλεγα ότι δίνουμε μεγαλύτερη προσοχή σε σχέση με άλλα τοπικά Μέσα. Εν τούτοις, είναι κυρίως η εγγύτητα των “πρωταγωνιστών” της θρησκευτικής κοινότητας και το ενδιαφέρον όχι αμελητέας μερίδας του κόσμου που εξηγεί την πραγματικότητα αυτή. Και μην ξεχνάμε πως η κοινωνική ζωή κάθε επαρχίας -κι όχι μόνο- είναι παραδοσιακά δομημένη σε ικανό βαθμό γύρω από τη ζωή και τους ρυθμούς της θρησκευτικής κοινότητας”.

Πόσο, όμως, επηρεάζει η παρουσία πολιτικών προσώπων -Δήμαρχος, Αντιπεριφερειάρχης, βουλευτές και αντιδήμαρχοι ή επιφανείς τοπικοί επιχειρηματίες- στη δράση που αναπτύσσουν οι κοινότητες ενδιαφέροντος την επιλογή είτε του χώρου που αφιερώνουν σε αυτές οι εφημερίδες είτε στην κάλυψη με πρωτογενές δημοσιογραφικό υλικό αυτών των πρωτοβουλιών; Στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία υπάρχει μια προκατάληψη για την πρωτοκαθεδρία των ελίτ έναντι της “φωνής της κοινότητας” ως προς την ορατότητα των μεν και των δε στις σελίδες του γραπτου Τύπου. *Στις λίγες μελέτες σχετικά με τις πηγές ειδήσεων που έχουν αναληφθεί, τα ευρήματα εμφανίζονται συνήθως ότι οι κύριοι συνεισφέροντες είναι μέλη των ελίτ, ενώ ο «συνηθισμένος» πολίτης, οι γυναίκες και τα μέλη εθνοτικών μειονοτήτων είναι πολύ λιγότερο συχνά αναγνωρίσιμα, δεδομένου ότι οι δημοσιογράφοι είναι πολύ πιθανότερο να αναζητήσουν στις ελίτ τις πηγές τους, καθώς πιστεύουν ότι αυτό θα δώσει τον απαιτούμενο βαθμό βαρύτητας και εξουσίας στα ρεπορτάζ τους, αναφέρει η Karen Ross (Ross,*

2006). Κι αυτό παρά το ότι ο τοπικός Τύπος έχει περισσότερη ελευθερία να προωθήσει πιο διαφορετικές απόψεις, αναφέρει η ίδια (ό.π.), για να προσθέσει πως οι συνηθισμένοι ύποπτοι (ελίτ αυτοδιοίκησης κλπ) εμποδίζουν περισσότερο ένα ευρύ φάσμα εμπειριών να ακούγεται. Θέση στην οποία υπερθεματίζουν οι Κόβατς-Ρόζενστιλ (2004): Οι δημοσιογράφοι απευθύνονται στις ελίτ και όχι στο μεγαλύτερο τμήμα του κοινού.

Η θέση του Σ. Ρίζου λειτουργεί επιβεβαιωτικά στην παραπάνω επιχειρηματολογία: “Κατ’ αρχάς, σίγουρα η εφημερίδα θα αφιερώσει περισσότερο χώρο στις σελίδες της με την παρουσία ενός πολιτικού προσώπου”, θα πει ο εκδότης του Λαμιακού Τύπου και θα συνεχίσει στο ίδιο μοτίβο: “Εξάλλου θα έχουμε υλικό με δελτία Τύπου τόσο από τη συλλογικότητα που διοργανώνει τη δράση όσο και από το πολιτικό πρόσωπο, οπότε και το θέμα θα πάρει μεγαλύτερη έκταση κι χώρο στην εφημερίδα. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, ναι σίγουρα, εάν ένα σημαίνει πολιτικό πρόσωπο του τόπου μας ξέρουμε ότι θα παρίσταται εκεί, για εμάς δημοσιογραφικά το θέμα αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον”. Από την άλλη, ωστόσο, αρκετοί σύλλογοι ή ΜΚΟ προσβλέπουν στην ευρύτερη “ευαισθητοποίηση” της κοινής γνώμης χωρίς όμως να έχουν διαμορφώσει στρατηγικές για το πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, προς ποια κατεύθυνση και με τι είδους περιεχόμενο (Αφουξενίδης, 2005).

Πιο κοντά στη γνώμη αυτή είναι ο υπεύθυνος συντάκτης του Εμπρός Ναυπάκτου. “Είναι σίγουρα είδηση όταν σε μια δράση κάποιου συλλόγου ή κάποιας θεματικής κοινότητας παραστεί κάποιο πολιτικό πρόσωπο. Νομίζω όμως ότι το ενδιαφέρον της κοινωνίας δεν ακολουθεί απαραίτητα αυτή τη λογική. Κι αυτό γιατί οι συγκεκριμένες κοινότητες μπορούν και χωρίς να είναι το πολιτικό πρόσωπο παρών να παραγάγουν την είδηση. Κάποιες φορές, βέβαια, το κυρίαρχο στην είδηση αποβαίνει να είναι η παρουσία αυτού του προσώπου και όχι αυτή καθ’ αυτή η δράση. Αυτό όμως συμβαίνει γιατί τα πρόσωπα αυτά διαθέτουν πίσω τους έναν μηχανισμό που παράγει ανακοινώσεις ή δελτία Τύπου ή ποσταρίσματα στα social media, κάτι που δεν μπορούν να κάνουν με την ίδια ένταση οι κοινότητες κι οι σύλλογοι από μόνοι τους”, πιστεύει ο Β. Καρανικόλας, για να συμπληρώσει τη σκέψη του παρέχοντας και μια επιπλέον διάσταση ως εξής: “Από την άλλη, προκειμένου οι κοινότητες ενδιαφέροντος αυτές να έχουν την οικονομική δυνατότητα να κάνουν δράσεις έχουν ανάγκη τις δημόσιες σχέσεις με τα πολιτικά πρόσωπα που είναι στην εξουσία. Οπότε, αυτός είναι ένας ακόμα λόγος για την “παραγωγή” δημοσίων σχέσεων, ας τις ονοματίσουμε έτσι. Αυτό, βέβαια, μέχρι ενός σημείου το θεωρώ ως κάτι όχι το αθέμιτο. Άλλωστε, μιας και κάποιες από τις κοινότητες λειτουργούν

σε εθελοντική βάση, είναι λογικό να έχουν συχνά την ανάγκη παραγόντων έξω από αυτές. Κατά την άποψή μου, επαναλαμβάνω, αυτό δεν αλλοιώνει το χαρακτήρα των κοινοτήτων”.

Από την άλλη, τέλος, εκ διαμέτρου είναι η προσέγγιση που χαρακτηρίζει την Καθημερινή Φωκίδα, τουλάχιστον φραστικά: “Πολύ απλά, για μένα δεν παίζει κανένα ρόλο. Συχνά οι αυτοδιοικητικοί, για λόγους εντυπώσεων, δημοσίων σχέσεων και άγρας εκλογικού κοινού επιχειρούν την προβολή τους μέσα από τις κοινότητες. Πολλές φορές όμως ακόμα κι άκομψα. Οι αυτοδιοικητικοί, κι εν γένει τα πολιτικώς δρώντα υποκείμενα, έχουν το δικό τους πεδίο δράσης, η “αποικιοποίηση” του χώρου των κοινοτήτων όταν το επιχειρούν δεν μας βρίσκει σύμφωνους. Και φυσικά δεν ακολουθούμε! Ή τουλάχιστον, προσπαθούμε. Ο χώρος ανήκει στις κοινότητες κι εκεί προσπαθούμε να τον οριοθετήσουμε”, αναφέρει σχετικά ο Η. Τσίγκας.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από όσα παρουσιάστηκαν παραπάνω είναι εμφανές ότι ο Τύπος της περιφέρειας έχει να διανύσει ποσοτικά και ποιοτικά βήματα τόσο ώστε η “φωνή της κοινότητας” να ακούγεται

αποτελεσματικότερα μέσα από τις στήλες του όσο και προκειμένου ο κοινωνικός κάμβας των περιοχών αναφοράς τους να παρουσιάζεται πιο ανάγλυφος στην τοπική κοινή γνώμη και την κατά Habermas δημόσια σφαίρα. Η έμφαση στη «φωνή της κοινότητας» μπορεί να εμπλουτίσει το περιεχόμενο και να αναβαθμίσει την ποιότητα των εφημερίδων της επαρχίας.

Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνουν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης θα ενίσχυε τα ΜΜΕ, αν τα έβρισκε θωρακισμένα και φερέγγυα. Θα αποτελούσε ζωοδότρα δύναμη και δορυφόρο ανανέωσης, αν τα παραδοσιακά ΜΜΕ είχαν διατηρήσει την πολυφωνία τους, την εξαντλητική διασταύρωση, αν είχαν εν τω μεταξύ καταστεί μηχανές καταγραφής νέων τάσεων, αν συνέχιζαν να αφορούν τον κόσμο και τις διαστρωματώσεις τους και δεν εξελίσσονταν σε μετεξεταστέοι των κοινωνικών αλλαγών (Μανιάτης, 2019). Στην ίδια προσέγγιση, ο Mark Thompson, πρώην γενικός διευθυντής του BBC και σημερινός διευθύνων σύμβουλος της New York Times, σημείωνε πως "μία κοινωνία που αποτυγχάνει να παρέχει στις διάφορες κοινότητες και ομάδες της τα μέσα να ακούν και να καταλαβαίνουν το παρελθόν και τα δώρα του άλλου δεν πρέπει να εκπλαγούν αν ο διαχωρισμός είναι η συνέπεια" (Adams 2019).

Στην αρχή του κειμένου σημειώναμε πως τα Μέσα διέρχονται πολυπρισματική κρίση, σοβαρή διάσταση της οποίας είναι και η κρίση νομιμοποίησης και αξιοπιστίας από πλευράς των ληπτών του προϊόντος της ενημέρωσης, της κοινής γνώμης, όσο κι αν ο τοπικός Τύπος δεν πλήττεται στον ίδιο βαθμό με τις πανελλήνιες κυκλοφορίες εφημερίδες. Ωστόσο, και στο μέτρο και στο βαθμό που αυτό ισχύει και για τις περιφερειακές εφημερίδες, η ενσωμάτωση της φωνής της κοινότητας στις σελίδες του κατά πιο συνειδητό και επαγγελματικό τρόπο μπορεί να είναι μια επιλογή ανάσχεσης της πραγματικότητας αυτής. Στα μεγάλα ακροατήρια θα ξαναφτάσει ο δημοσιογραφικός κόσμος, αν ξαναγίνει κομμάτι της ροής της ζωής. Αν ξαναασχοληθεί με θέματα που καίνε στον ενεστώτα χρόνο (Μανιάτης 2019). Κι αν ενδιαφερθεί περισσότερο για να συνδεθεί με τη "φωνή της κοινότητας" στον τόπο του και με τα κύτταρα εκείνα που δρουν εντονότερα στο κοινωνικό σώμα.

Ο Βαγγέλης Καρανικόλας, του Εμπρός Ναυπάκτου, αν και μέχρι πρόσφατα έριχνε το βάρος της δημοσιογραφικής παραγωγής του στο αυτοδιοικητικό ρεπορτάζ και τις δράσεις της σχετικής ελίτ, δείχνει να αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα αυτή: *Αν εξαιρέσεις την περίοδο των δημοτικών εκλογών, ο κόσμος δεν ενδιαφέρεται τόσο για τα ζητήματα αυτά, όσο για ζητήματα καθημερινότητας ή κοινωνικού χαρακτήρα. Και ως προς τα πολιτικά, έλκεται όταν τα θέματα αφορούν σε ζητήματα καθημερινότητας και όχι πολιτικής διαχείρισης. Οπότε, κι εμείς θα*

πρέπει να αλλάζουμε κάπως ρότα στην εφημερίδα και να στραφούμε περισσότερο σε ευρύτερα κοινωνικά θέματα. Κι ένα από αυτά αναμφίβολα είναι και η δράση των κοινοτήτων...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ελληνόγλωσση

Adams, 2019, why no local news is bad news, The Guardian, 29/9/2019, διαθέσιμο στο <https://www.theguardian.com/media/2019/sep/29/local-newspapers-closing-down-communities-withering> (τελευταία ανάκτηση: 29/12/2019)

Αράπογλου Βασίλης, 2005, Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας στην κοινωνική πολιτική, στο Φραγκονικολόπουλος Χρήστος (επιμέλεια-εισαγωγή), ΜΜΕ Κοινωνία Πολιτική, Αθήνα, 2005

Αφουξενίδης Βασίλης, 2005, Μίντια, Κουλτούρα, Πολιτική και Ιδεολογία, στο Φραγκονικολόπουλος Χρήστος (επιμέλεια-εισαγωγή), ΜΜΕ Κοινωνία Πολιτική, Αθήνα, 2005

Bari-focus, 2014, Έρευνα αναγνωσιμότητας, διαθέσιμο στο <https://www.regionalpress.gr/index.php/readership-gr/321-bari2014-synedrio> (τελευταία ανάκτηση 9/2/2020)

Beutner, A. 2015, Έχει μέλλον η τοπική δημοσιογραφία; διαθέσιμο στο <https://www.cnn.gr/focus/apopseis/story/71/exei-mellon-i-topiki-dimosiografia>, τελευταία ανάκτηση: 29/12/2019

Βρεττός Σ., Παπαγιαννίδης Α., (2016), Κοινωνία και Επικοινωνία-Δημοσιογραφία, Αθήνα, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις

Γιαννάτου, Α. 2018, Ο ρόλος του διαμεσολαβητή στα ΜΜΕ, πτυχιακή εργασία στο Τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ ΤΕΙ Πύργου

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Dearing J.-Roggers E, Ορίζοντας τα θέματα, Αθήνα, 2005

Δεμεριζής, Ν., (1996). Ο Λόγος του Εθνικισμού . Αθήνα, Σάκκουλας,

Δεμερτζής, Ν.- Σκαμνάκης, Α., 2000, Περιφερειακά ΜΜΕ Στην Ευρώπη, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

Δεμερτζής, Ν. 2005, στο Dearing J.-Roggers E, Ορίζοντας τα θέματα, Αθήνα, 2005

Δεμερτζής, Ν. (2011), "ΜΜΕ και Εκπαίδευση στην Κοινωνία της Πληροφορίας", Πρακτικά Ημερίδας με θέμα: ΜΜΕ και Εκπαίδευση, 4 /2/2011, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Λευκωσία, Κύπρος

Διαμαντάκη, Κατερίνα, 2019, Η τεχνολογική και πολιτική συνθήκη του νέου εγγραμματοτισμού, περ. δημοσιογραφία, τ. 20, καλοκαίρι 2019

Ένωση Ιδιοκτητών Επαρχιακού Τύπου (Ε.Ι.Ε.Τ), ιστοσελίδα, <https://eiet.gr/index.php> (τελευταία ανάκτηση 9/2/2020)

Ζαφειρίδης, Φ., (1998). Οι θεραπευτικές κοινότητες στην Ελλάδα. Ιατρικά Θέματα

Καλογερόπουλος Α., Παναγιώτου Ν, Δημητρακοπούλου Δ. (2016), Οι ψηφιακές ειδήσεις στην Ελλάδα, Reuters Institute

Καραγιάννης, Ιω. Πολιτική (και) επικοινωνία: Η μελέτη των επιδράσεων: Θεωρητικές προσεγγίσεις στη μελέτη της ιδεολογικής και πολιτικής λειτουργίας των ΜΜΕ, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://opencourses.uoc.gr/courses/course/view.php?id=358>

Καραπαναγιώτης Λέων, 2005: *Ο ελληνικός Τύπος από τον 20ό στον 21ο αιώνα, στο Ο Ελληνικός Τύπος 1784 έως σήμερα, Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών*

Κόβατς Μπ-Ρόζενστιλ Τ., 2004, Εισαγωγή στη δημοσιογραφία, Αθήνα, Εκδ. Καστανιώτης

Kolodzy, J. 2015, Η δημοσιογραφία της σύγκλισης, Αθήνα, Κλειδάριθμος

Κούρτογλου Ξένια, 2014: Ομιλία στο συνέδριο για τη σωτηρία και την αναβάθμιση του περιφερειακού/τοπικού Τύπου, διαθέσιμο στο <https://www.regionalpress.gr/index.php/readership-gr/321-bari2014-synedrio>, ((τελευταία ανάκτηση 9/2/2020)

Κυριαζή Ν. (2011), Η Κοινωνιολογική Έρευνα, κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των Τεχνικών

Μανδαλίδης, Ι.Σ., Ινστιτούτο Reuters: ΜΜΕ μεταξύ fake news και τεχνολογικών ολιγοπωλίων, 2019, περ. Δημοσιογραφία, τ. 21

Μανιάτης, Δ., Ηλεκτρονικές προκλήσεις της σύγχρονης δημοσιογραφίας: Παραδοσιακά και σύγχρονα Μέσα, περ. Δημοσιογραφία, τ. 20, Αθήνα, καλοκαίρι 2019

Μπακουνάκης Νίκος, 2005: Δώστε μου μια εφημερίδα ή η δεύτερη ευκαιρία της γραφής, στο Φραγκονικολόπουλος Χρήστος (επιμέλεια-εισαγωγή), ΜΜΕ Κοινωνία Πολιτική, Αθήνα, 2005

Μπακουνάκης, Ν. 2009. Επίμετρο. Στο Β. Poulet, Το τέλος των εφημερίδων και το μέλλον της ενημέρωσης, Αθήνα: εκδόσεις Polis.

Μπακουνάκης Ν. 2014, Δημοσιογράφος ή Ρεπόρτερ; Η αφήγηση στις ελληνικές εφημερίδες, 19ος-20ος αιώνας, Αθήνα, εκδόσεις Πόλις

Μπάτζιου, Α. 2009, "Η εικόνα της ετερότητας στα ΜΜΕ, Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών"

Μπουζούκα Ελ., (2000), Αγροτικές Κοινότητες σε μετάβαση: Κοινωνιοψυχολογικές επιπτώσεις και προστατευτικοί παράγοντες, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μεταπτυχιακό Τμήμα Κοινωνιολογίας

Πετρογιάννης, Κ. (2008). Οι δύο μεθοδολογικές παραδόσεις: Ποιοτική και ποσοτική παρατήρηση, στο Α. Ανδρούσου, Κ. Πετρογιάννης, Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη. Η Παρατήρηση στην Εκπαιδευτική Έρευνα (σσ. 57-74). Πάτρα: ΕΑΠ.

Πλειός Γιώργος, Φραγκονικολόπουλος Χρήστος Α., Τα "εθνικά θέματα" στη δίνη των ΜΜΕ, εκδ. Ι.Σιδέρης, Αθήνα 2010

Πλειός, Γ. 2018, Γιατί το κοινό «μισεί» τα ΜΜΕ; Άρθρο στην Εφημερίδα των Συντακτών, διαθέσιμο στο [142222 ta-mme-se-mia-nea-epohi](https://www.synakti.gr/ta-mme-se-mia-nea-epohi), (τελευταία ανάκτηση 29/12/2019)

Reuters Institute, Έρευνα για τις ψηφιακές ειδήσεις 2016 (Ελλάδα), διαθέσιμο στο <https://www.jour.auth.gr/wp-content/uploads/2016/12/ReutersGreekReport2016digitaledition-v1.pdf>

Σβολόπουλος, Β. (2005). στο Π. Παπακωνσταντίνου, Κ. Πετρογιάννης, Β.Σβολόπουλος (επιστ. επιμ. Β. Χατζηνικήτα) *Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη. Εγχειρίδιο Μελέτης: Απαντήσεις σε Δραστηριότητες*. (σσ. 127-155). Πάτρα: ΕΑΠ.

Σιαπέρα Ευγενία, Θεωρητικές προσεγγίσεις στη Διαδικτυακή Δημοσιογραφία, slideshare, διαθέσιμο στο <https://www.slideshare.net/guest11f5a3/41-1221438>, τελευταία ανάκτηση 3/2/2020

Σκαμνάκης Αντώνης, 2005: Ο ημερήσιος Τύπος της περιφέρειας. Ιστο-ρία και προοπτικές, στο Ο Ελληνικός Τύπος 1784 έως σήμερα, Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

Σκαμνάκης, Αντώνης, 2018, Πολιτική Εξουσία & ΜΜΕ στη Σύγχρονη Ελλάδα (1821-1940), εκδ. Ζυγός, Θεσσαλονίκη

Σκαμνάκης, Αντώνης, Κρατικός παρεμβατισμός, τοπικά και εναλλακτικά ΜΜΕ, Νησίδες, Εφημερίδα των Συντακτών, 9/11/2019, διαθέσιμο στο https://www.efsyn.gr/nisides/218339_kratikos-parembatismos-topika-kai-enallaktika-mme, τελευταία ανάκτηση 23/11/2019

Σπιτσέρης, Ν. 2018, Τοπικός Τύπος: Παραδοσιακά και νέα μέσα. Η περίπτωση της Καβάλας, Διπλωματική εργασία στο ΜΠΣ Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές, ΕΑΠ, 201
Σύνδεσμος Ημερήσιων Περιφερειακών Εφημερίδων, ιστοσελίδα, <https://www.regionalpress.gr/index.php>, (τελευταία ανάκτηση 9/2/2020)

Thompson, J. (1999), Νεωτερικότητα και Μέσα Επικοινωνίας, Παπαζήσης, Αθήνα
Fokidanews, 2019, Ο περιφερειακός Τύπος κερδίζει τη μάχη της ενημέρωσης, διαθέσιμο στο <http://www.fokidanews.gr/wp-admin/post.php?post=52945&action=edit> (τελευταία ανάκτηση: 29/12/2019)

Φραγκονικολόπουλος Χ. (επιμέλεια-εισαγωγή), ΜΜΕ Κοινωνία Πολιτική, Αθήνα, 2005
Χαλαζιάς Χρήστος, 2005, Μέσα Ενημέρωσης και Κοινή Γνώμη, στο Φραγκονικολόπουλος Χρήστος (επιμέλεια-εισαγωγή), ΜΜΕ Κοινωνία Πολιτική, Αθήνα, 2005
Χατζηδημητρίου Τρύφων, 2005: ΜΜΕ και τοπικές κοινωνίες στο Φραγκονικολόπουλος Χρήστος (επιμέλεια-εισαγωγή), ΜΜΕ Κοινωνία Πολιτική, Αθήνα, 2005

B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bernard, J. (1973). *The sociology of community*. Glenview: Scott, Foresman, στο Ελέανα Μπουζούκα, (2000)

Biernacka-Ligieza, I. (2013). Journalists in local newspaper = traditional press missionaries or digital media workers? [Διαθέσιμο στο: <http://reunir.unir.net/handle/123456789/1733>]

Cohen, B. (1963), *The press and foreign policy*, Princeton, University Press

Cohen, A. P. (1989). *The symbolic construction of community*. London: Routledge, στο Ελέανα Μπουζούκα, (2000)

Couldry N. (2008). Mediatization or mediation? Alternative understandings of the emergent space of digital story telling. *New Media and Society*

Durkheim. Em. (1947). *The division of labor in society* (μτφρ. Από τα γαλλικά), Glencoe Ill.: The free press., στο Ελέανα Μπουζούκα, (2000)

Fulcher Helen, (1989), *The concept of community of interest, or the S.A. Department of Local Government*

Garvin C. D., & Tropman J. (1992). *Social Work in Contemporary Society*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall, στο Ελέανα Μπουζούκα, (2000)

Giddens, A. (1976). *New Rules of Sociological Method*. London: Hutchinson, στο Ελέανα Μπουζούκα, (2000)

Hall, St., – Critcher, Ch., – Jefferson, T., – Clarke, J., – Robert, Br. (1978). *Policing the Crisis. Mugging the state and Law and Order*. London: Macmillan.

Hatcher, J. & Haavik, E. (2013). We write with our hearts. How community identity shapes Norwegian community journalists' news values. *Journalism Practice* Vol. 8 (2), 149-163.

Hillery, G. (1955). Definitions of community: Areas of agreement. *Rural sociology*, 20, 134-147. Hjarvard S. (2008). The mediatization of religion: A theory of the media as agents of religious change. In *Northern lights 2008. Yearbook of film & media studies*, Bristol, U.K.: Intellect Press

Krotz F. (2008). Media connectivity: Concepts, conditions, and consequences. In A. Hepp, F. Krotz, & S. Moores (Eds.), *Network, connectivity and flow: Key concepts for media and cultural studies*. New York: Hampton Press.

Lundby K. (Ed.). (2008). *Digital storytelling, mediatized stories: Self-representations in new media*. New York: Peter Lang.

Nielsen, Rasmus Kleis, (2015), *Local newspapers as keystone media: the increased importance of diminished newspapers for local political information environments*, στο *Local Journalism: the decline of newspapers and the rise of digital media* (I.B. Tauris, London). poynter.org, More Americans trust the media than they did last year and the majority trust local news, διαθέσιμο στο <https://www.poynter.org/ethics-trust/2018/more-americans-trust-the-media-than-they-did-last-year-and-the-majority-trust-local-news/>, τελευταία ανάκτηση: 5/2/2020

poynter.org, Finally some good news: Trust in news is up, especially for local media, διαθέσιμο στο <https://www.poynter.org/ethics-trust/2018/finally-some-good-news-trust-in-news-is-up-especially-for-local-media/>, τελευταία ανάκτηση: 5/2/2020

Reader, B. (2012). *Community Journalism. A Concept of Connectedness*. Στο B. Reader & J. A.Hatcher (επιμ.), *Foundations of Community Journalism* (σσ. 3-19). Thousand Oaks CA: Sage.

Ross Karen, (2006), *Hearing voices in the local press*, London ; New York : Routledge

Silverstone R. (2005). The sociology of mediation and communication. In C. J. Calhoun, C. Rojek, & B. S. Turner (Eds.), *The SAGE handbook of sociology* (pp. 188–207). London: Sage

Toennies, F. (1887). *Gemeinschaft und Gesellschaft. Abhandlung des Communismus und des Sozialismus als empirischer Cultuiformen* Leipzig. Στο Παναγιώτης Καρκατσούλης, *Κοινότητα-κοινοτισμός-κοινωνία- κοινωνική θεωρία: Από την αυτονομία στην αυτοαναφορά, Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, τ. 4, 2000

Thompson, John B. (1995). *The Media and Modernity : A Social Theory of the Media*

Van der Wurff, (2012), *The Economics of Online Journalism*, στο Siaperas Eugenia-Veglis Andreas *The handbook of global online journalism*, John Wiley & sons, Inc

Willmott, H. (1986). *Organising the profession: A theoretical and historical examination of the development of the major accountancy bodies in the UK. Accounting, Organisations and Society*, 11, 555–580., στο Ελέανα Μπουζούκα, (2000)

Woods, P. (1999). Ποιοτική Έρευνα, στο M. Bird, M. Hammersley, R. Gomm & P.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Συνεντεύξεις δημοσιογράφων-εκδοτών

1) Σπύρος Ρίζος, Εκδότης Λαμιακού Τύπου

A. Στοιχεία εφημερίδας

- Πότε ιδρύθηκε η εφημερίδα;

Η ίδρυσή του είναι προπολεμική. Το 1935.

- Έκτοτε λειτουργεί αδιάλειπτα; Έχει αλλάξει διεύθυνση ή ιδιοκτησία;

Η έκδοση διακόπηκε κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Ημερήσια έγινε κατά τη δεκαετία του 60. Εμείς αποκτήσαμε ως ιδιοκτησία το Λαμιακό Τύπο το 1982.

- Πού είναι η έδρα της;

Έδρα είναι η Λαμία

- Ποιος/οί είναι οι εκδότες;

Εκδότες είναι οι αδελφοί Ρίζου, Δημήτριος και Σπυρίδων Ρίζος

- Πόσους δημοσιογράφους απασχολεί;

Απασχολούμε τρεις δημοσιογράφους σε επαγγελματική βάση.

- Πού τυπώνεται;

Στην Λαμία

- Σε τι τιράζ κυκλοφορεί και πώς (περίπτερο, συνδρομές)

Το τιράζ είναι 1.000 φύλλα ημερησίως. Η διανομή γίνεται με συνδρομές και σε περίπτερα και σε σημεία πώλησης Τύπου με δύο τρόπους: Μέσω του Πρακτορείου Άργος και όπου δεν καλύπτει αυτό μέσω δικού μας διανομέα.

- Πόσους εργαζόμενους απασχολεί; Δημοσιογράφους/γραφίστες/διανομή κλπ

Συνολικά είμαστε δέκα άνθρωποι. Στη σύνταξη, στη γραμματεία, στο γραφιστικό κομμάτι και στη διανομή.

B. Σχετικά με την έρευνα

- Πόσο απασχολεί την διεύθυνση της εφημερίδας η ενσωμάτωση της φωνής των επί μέρους κοινοτήτων στον τόπο σας;

Η κατεύθυνσή μας είναι να καλύπτουμε τις κοινότητες ενδιαφέροντος, καθώς η δράση τους είναι κάτι που απασχολεί τον κόσμο. Και τις καλύπτουμε.

- Ποια είναι τα κριτήρια στο να καλύψετε γενικά ένα θέμα με πρωτογενές ρεπορτάζ;

Το βασικό μας κριτήριο είναι το πόσο κόσμο ενδιαφέρει αυτή η είδηση. Το Δημοτικό Συμβούλιο Λαμιέων ενδιαφέρει. Αν έρθει ο Πρωθυπουργός, ενδιαφέρει. Αν στην πόλη διεξάγεται μια σημαντική δίκη, ενδιαφέρει, για παράδειγμα. Από εκεί και πέρα μπαίνουμε σε θέματα υποκειμενικά, δηλαδή το ενδιαφέρον του εκδότη ή του δημοσιογράφου, που θα προτείνει την επιτόπια κάλυψη ενός θέματος. Το Α και το Ω είναι όταν πέφτουν την ίδια στιγμή αρκετά θέματα. Τότε, θα κοιτάζουμε να κρατήσουμε ισορροπίες, να μην δείχνουμε δηλαδή μονόπλευρο ενδιαφέρον σε έναν μόνο τομέα ή σε ένα μόνο θέμα.

- Σε ζητήματα "κοινότητας" δεν δαπανάτε ιδιαίτερες δυνάμεις του πρωτογενούς σας ρεπορτάζ, σε αντίθεση πχ. με τα ζητήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης; Θα θέλατε να μας εξηγήσετε λίγο την επιλογή σας αυτή;

Η αλήθεια είναι ότι αυτές οι κοινότητες ενδιαφέροντος δεν έχουν και την καλύτερη οργάνωση στον τομέα Επικοινωνία. Κι αυτό το λέω γιατί χρειάζεται μια αμφίπλευρη βοήθεια και συνεννόηση. Δεν είναι μόνο εμείς τι προκρίνουμε, αλλά τι δυνατότητες έχουν και οι άλλοι. Ο πολιτικός για παράδειγμα, είτε ο ίδιος είτε από το γραφείο του, θα σε πάρει τηλέφωνο, θα ζητήσει να πας εκεί που βρίσκεται κι αυτός, θα σε πιέσει με τον τρόπο του, θα σε διευκολύνει στη δουλειά του. Αντίθετα, σύλλογοι ή οργανώσεις ομάδων ενδιαφέροντος υστερούν σε αυτό κι αρκούνται σε ένα Δελτίο Τύπου ή μια ανακοίνωση. Επίσης, δεν έχεις και κάποια ηθική υποχρέωση απέναντί του, γιατί μπορεί να μην έχει περάσει ποτέ του από τα γραφεία της εφημερίδας.

- Στην ύλη σας επιφυλάσσεται διακριτή θέση για τα θέματα της θρησκευτικής κοινότητας; Για ποιο λόγο κάνετε αυτή την επιλογή;

Καταλυτικός παράγοντας για αυτό ήταν ο προηγούμενος Μητροπολίτης Φθιώτιδας, ο Νικόλαος, που πέθανε το καλοκαίρι. Ο συγκεκριμένος Ιεράρχης αντιμετώπισε τελείως διαφορετικά τα ζητήματα της επικοινωνίας κι επέδειξε μια αξιοσημείωτη έφεση στην προβολή των δράσεων της Μητρόπολης μέσα από τον Τύπο. Ήταν υπεύθυνος του ραδιοφωνικού σταθμού της εκκλησίας της Ελλάδος και έδινε βαρύνουσα σημασία στον τομέα αυτό. Οπότε, όταν σου στέλνει ειδήσεις, δεν μπορείς εύκολα να του αρνηθείς, ενώ και το γενικότερο κοινωνικό του έργο ήταν εντονότατο. Αρκεί να σας πω ότι εκδίδεται από τη Μητρόπολη κάθε δίμηνο εφημερίδα 16 έγχρωμων σελίδων. Και μάλιστα με μεγάλη κυκλοφορία, θα έλεγα.

Από την άλλη, θεωρώ ότι κάποτε οι βουλευτές είχαν μεγαλύτερη επιρροή στα πράγματα. Αυτό δεν συμβαίνει τώρα. Πολύς κόσμος πια δεν πάει σε βουλευτικά γραφεία ή στο γραφείο του Δημάρχου για να λύσει το πρόβλημά του, αλλά στο Δεσπότη.

- Σε θέματα, έστω και δευτερογενή, που αφορούν σε κάποια επί μέρους κοινότητα της περιοχής σας δείχνετε μεγαλύτερο ενδιαφέρον όταν αναφέρονται σε αυτά και πολιτικά ή αυτοδιοικητικά πρόσωπα; Αν ναι, γιατί;

Κατ' αρχάς, σίγουρα η εφημερίδα θα αφιερώσει περισσότερο χώρο στις σελίδες της με την παρουσία ενός πολιτικού προσώπου. Εξ άλλου θα έχουμε υλικό με δελτία Τύπου τόσο από τη συλλογικότητα που διοργανώνει τη δράση όσο και από το πολιτικό πρόσωπο. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, ναι σίγουρα, εάν ένα σημαίνον πολιτικό πρόσωπο του τόπου μας ξέρουμε ότι θα παρίσταται εκεί, για εμάς δημοσιογραφικά το θέμα αποκτάει μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

2) Βαγγέλης Καρανικόλας, ΕΜΠΡΟΣ Ναυπάκτου

A. Στοιχεία εφημερίδας

- Πότε ιδρύθηκε η εφημερίδα;

Το 1998

- Έκτοτε λειτουργεί αδιάλειπτα; Έχει αλλάξει διεύθυνση ή ιδιοκτησία;

Λειτουργεί αδιάλειπτα, με εξαίρεση ένα μήνα, όταν την αναλάβαμε εμείς. Εμείς είμαστε η 4η διεύθυνση και αναλάβαμε την εφημερίδα πριν από δύο χρόνια

- Πού είναι η έδρα της;

Έδρα είναι η Ναύπακτος

- Ποιος/οί είναι οι εκδότες;

Ένας είναι ο εκδότης, ο Κωνσταντίνος Κακούρης

- Πόσους δημοσιογράφους απασχολεί;

Ένας, εγώ, Β. Καρανικόλας

- Πού τυπώνεται;

Στην Αθήνα

- Σε τι τιράζ κυκλοφορεί και πώς (περίπτερο, συνδρομές)

Συνήθως κυκλοφορούμε με τιράζ 900 φύλλων. Η Εμπρός κυκλοφορεί μέσω συνδρομών και στα περίπτερα

- Πόσους εργαζόμενους απασχολεί; Δημοσιογράφους/γραφίστες/διανομή κλπ

Απασχολεί 4 εργαζομένους. Εμένα ως δημοσιογράφο, ένα γραφίστα, ένα άτομο στη διανομή κι άλλο ένα στη γραμματειακή υποστήριξη

B. Σχετικά με την έρευνα

- Πόσο απασχολεί την διεύθυνση της εφημερίδας η ενσωμάτωση της φωνής των επί μέρους κοινοτήτων στον τόπο σας;

Από την εμπειρία που έχω αποκομίσει όλα αυτά τα χρόνια, έχω συμπεράνει ότι ο αναγνώστης του τοπικού Τύπου δεν ενδιαφέρεται για ζητήματα πανελλήνιου ενδιαφέροντος. Κατά συνέπεια, οφείλουμε να αλιεύουμε την είδηση από το σύνολο των κοινοτήτων, δεν μπορούμε ούτε να αδιαφορούμε ούτε να κλείνουμε τα μάτια μας σε τέτοια θέματα. Είτε κάποιες έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον είτε κάποιες έχουν μικρότερο, εμείς οφείλουμε να τους έχουμε το χώρο τους διαρκώς και σταθερά. Συνεπώς, και χωρίς δεύτερη κουβέντα, πρέπει να μας απασχολούν ως δημοσιογράφους η δράση και η λειτουργία τους.

- Ποια είναι τα κριτήρια στο να καλύψετε γενικά ένα θέμα με πρωτογενές ρεπορτάζ;

Πρωταρχικό κριτήριο είναι ο βαθμός ενδιαφέροντος που αντιλαμβανόμαστε εμείς ότι υπάρχει στην κοινωνία. Αν κάτι είναι πολύ σημαντικό, εξυπακούεται ότι δεν θα το αφήσουμε στην τύχη του να μας έρθει με ένα δελτίο Τύπου. Όμως, επειδή η δική μας εφημερίδα είναι μια εφημερίδα με ύλη 32 σελίδων και συνεπώς χρειάζεται περιεχόμενο για να γεμίσει, θα πρέπει κάποιος φορές να δηλώσουμε παρουσία. Κι αυτό είναι σημαντικό, γιατί ιδιαίτερα χρήσιμο είναι να μας βλέπουν και οι άνθρωποι του γεγονότος παρόντες σε αυτά.

- Σε ζητήματα "κοινότητας" δεν δαπανάτε ιδιαίτερες δυνάμεις του πρωτογενούς σας ρεπορτάζ, σε αντίθεση πχ. με τα ζητήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης; Θα θέλατε να μας εξηγήσετε λίγο την επιλογή σας αυτή;

Για να είμαι ειλικρινής, αυτό έχει να κάνει περισσότερο με το δικό μου ενδιαφέρον. Αν και νομίζω πως μετά από 15 χρόνια εργασίας στις εφημερίδες του τόπου θα πρέπει σταδιακά αυτό να το αλλάξω. Το γεγονός ότι εμένα με τραβάει περισσότερο το ρεπορτάζ της αυτοδιοίκησης δε σημαίνει αυτομάτως ότι αυτό έλκει και την κοινωνία. Αν εξαιρέσεις την περίοδο των δημοτικών εκλογών, ο κόσμος δεν ενδιαφέρεται τόσο για τα ζητήματα αυτά, όσο για ζητήματα καθημερινότητας ή κοινωνικού χαρακτήρα. Και ως προς τα πολιτικά, έλκεται όταν τα θέματα αφορούν σε ζητήματα καθημερινότητας και όχι πολιτικής διαχείρισης. Οπότε, κι εμείς θα πρέπει να αλλάξουμε κάπως ρότα στην εφημερίδα και να στραφούμε περισσότερο σε ευρύτερα κοινωνικά θέματα. Κι ένα από αυτά αναμφίβολα είναι και η δράση των κοινοτήτων.

- Στην ύλη σας επιφυλάσσεται διακριτή θέση για τα θέματα της θρησκευτικής κοινότητας; Για ποιο λόγο κάνετε αυτή την επιλογή;

Κοιτάζτε, οφείλουμε να καλύπτουμε και να δίνουμε θέση στην εφημερίδα και σε αυτό το χώρο. Υπάρχει μια όχι ευκαταφρόνητη μερίδα του κοινού που έχει ενδιαφέρον για αυτού του είδους τη θεματολογία. Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε και να το προσπεράσουμε αυτό, καθώς η ενασχόληση του κόσμου γεννά και ειδήσεις.

- Σε θέματα, έστω και δευτερογενή, που αφορούν σε κάποια επί μέρους κοινότητα της περιοχής σας δείχνετε μεγαλύτερο ενδιαφέρον όταν αναφέρονται σε αυτά και πολιτικά ή αυτοδιοικητικά πρόσωπα; Αν ναι, γιατί;

Είναι σίγουρα είδηση όταν σε μια δράση κάποιου συλλόγου ή κάποιας θεματικής κοινότητας παραστεί κάποιο πολιτικό πρόσωπο. Νομίζω όμως ότι το ενδιαφέρον της κοινωνίας δεν ακολουθεί απαραίτητα αυτή τη λογική. Κι αυτό γιατί οι συγκεκριμένες κοινότητες μπορούν και χωρίς να είναι το πολιτικό πρόσωπο παρών να παραγάγουν είδηση. Κάποιες φορές, βέβαια, το κυρίαρχο στην είδηση αποβαίνει να είναι η παρουσία αυτού του προσώπου και όχι αυτή καθ' αυτή η δράση. Αυτό όμως συμβαίνει γιατί τα πρόσωπα αυτά διαθέτουν πίσω τους έναν

μηχανισμό που παράγει ανακοινώσεις ή δελτία Τύπου ή ποσταρίσματα στα social media, κάτι που δεν μπορούν να κάνουν με την ίδια ένταση οι κοινότητες κι οι σύλλογοι από μόνοι τους.

Από την άλλη, προκειμένου οι κοινότητες ενδιαφέροντος αυτές να έχουν την οικονομική δυνατότητα να κάνουν δράσεις έχουν ανάγκη τις δημόσιες σχέσεις με τα πολιτικά πρόσωπα που είναι στην εξουσία. Οπότε, αυτός είναι ένας ακόμα λόγος για την “παραγωγή” δημοσίων σχέσεων, ας τις ονοματίσουμε έτσι. Αυτό, βέβαια, μέχρι ενός σημείου το θεωρώ ως κάτι όχι το αθέμιτο. Άλλωστε, μιας και κάποιες από τις κοινότητες λειτουργούν σε εθελοντική βάση, είναι λογικό να έχουν συχνά την ανάγκη παραγόντων έξω από αυτές. Κατά την άποψή μου, επαναλαμβάνω, αυτό δεν αλλοιώνει το χαρακτήρα των κοινοτήτων.

3) Ηλίας Τσίγκας, Εκδότης-συντάκτης Καθημερινής Φωκίδας

A. Στοιχεία εφημερίδας

- Πότε ιδρύθηκε η εφημερίδα;

Η Καθημερινή Φωκίδα ιδρύθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου του 2019

- Έκτοτε λειτουργεί αδιάλειπτα; Έχει αλλάξει διεύθυνση ή ιδιοκτησία;

Η έκδοση σταμάτησε μετά από οκτώ μήνες λειτουργίας, στις 18 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, πρώτιστα για οικονομικούς λόγους και η φιλοσοφία της πέρασε στην προϋπάρχουσα εβδομαδιαία Εν Δελφοίς

- Πού είναι η έδρα της;

Έδρα της ήταν η Άμφισσα

- Ποιος/οί είναι οι εκδότες;

Εκδότες ήταν ο Βαγγέλης Μυταράς και ο γράφων

- Πόσους δημοσιογράφους απασχολεί;

Απασχολούσε μόνο έναν, τον γράφοντα

- Πού τυπώνεται;

Στην Αμφισσα

- Σε τι τιράζ κυκλοφορεί και πώς (περίπτερο, συνδρομές)

Το τιράζ ήταν 400 φύλλα ημερησίως. Η διανομή γινόταν μέσω συνδρομών με συνδρομές και σε περίπτερα και σε σημεία πώλησης Τύπου και όχι μόνο.

- Πόσους εργαζόμενους απασχολεί; Δημοσιογράφους/γραφίστες/διανομή κλπ

Τέσσερις άνθρωποι ασχολούνταν σε καθημερινή βάση. Ο γράφων στη σύνταξη, ένας γραφίστας, ένα άτομο στη Γραμματεία και ένα στη διανομή.

B. Σχετικά με την έρευνα

- Πόσο απασχολεί την διεύθυνση της εφημερίδας η ενσωμάτωση της φωνής των επί μέρους κοινοτήτων στον τόπο σας;

Είναι από τα ζητήματα που προσπαθήσαμε να αναδείξουμε. Δεν ξέρω πόσο τα καταφέραμε, αλλά και οι δυνάμεις ήταν μετρημένες, ιδίως σε μια περίοδο με πλήρη προεκλογική εκστρατεία σε όλα τα επίπεδα. Και μας ενδιέφερε για μια σειρά από λόγους. Πρώτον, γιατί βασική αποστολή μιας τοπικής εφημερίδας είναι να σκιαγραφεί την κοινωνική τοιχογραφία της περιοχής και του κοινού στο οποίο απευθύνεται. Επιπλέον, οι κοινότητες αυτές αποτελούν καίριες κατηγορίες του συνολικού κοινωνικού μωσαϊκού. Επίσης, εμπειρικά μιλώντας, ο κόσμος έχει κουραστεί από το overdose πολιτικής θεματολογίας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι έχει πια χαμηλές προσδοκίες από το συγκεκριμένο τομέα. Σχετικά με αυτό, άλλωστε, ένας ευφυής αμερικανός δημοσιογράφος είχε πει: “Τον μέσο πολίτη η πολιτική τον ενδιαφέρει κατά το ένα δέκατο από όσο τον ενδιαφέρει να βρει θέση για παρκάρισμα”.

Πρόσθετα, η ενσωμάτωση στην ύλη των δράσεων των κοινοτήτων δημιουργεί πιο ισχυρούς δεσμούς με το αναγνωστικό κι ενέχει, κατά συνέπεια, και οικονομικό κίνητρο σε μια εποχή δύσκολη για τον Τύπο και ιδιαίτερα σε μια περιοχή με μικρή πληθυσμιακή συγκέντρωση. Για παράδειγμα, μέσα από τη συχνή παραχώρηση χώρου σε συλλόγους κλπ, είναι πιο εύκολο να τους προσεγγίσεις για μια συνδρομή ή μια διαφήμιση στην εφημερίδα, εφ' όσον κάποιο από τα μέλη της κοινότητας διαθέτει κάποια επιχείρηση. Ιδίως όταν στην περιοχή της Φωκίδας αναπτύσσεται μια πλούσια δράση αναφορικά με τον τομέα των επί μέρους κοινοτήτων, αν αναλογιστεί κανείς την πληθυσμιακή ισχύοντα.

- Ποια είναι τα κριτήρια στο να καλύψετε γενικά ένα θέμα με πρωτογενές ρεπορτάζ;

Σίγουρα το πολιτικό ρεπορτάζ θα έχει τον πρώτο λόγο πάντα. Από εκεί και πέρα, εκτός από ζητήματα που κεντρίζουν το ενδιαφέρον της τοπικής κοινής γνώμης, ιδιαίτερη διάσταση για εμάς έχει το να φέρνουμε στον πυρήνα του διαλόγου στη δημόσια σφαίρα ζητήματα εξαιρετικά σοβαρά μεν, αλλά ακόμα υποτιμημένα στους πολίτες, όπως η κλιματική αλλαγή, κι ιδιαίτερα στα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, οι ενεργειακές κοινότητες, η αλληλεγγύη οικονομία κ.α. Κι αυτό γιατί θεωρούμε πως μια εφημερίδα, και δὴ τοπική, οφείλει να οδηγεί και να ασκεί την κοινή γνώμη και να μην σύρεται πίσω από τα θέλω της και τις νοοτροπίες της. Αυτό άλλωστε σημαίνει “θέτω τη δημόσια ατζέντα”, κάτι που οφείλει να είναι στόχος κι υποχρέωση, παράλληλα, κάθε εφημερίδας.

- Σε ζητήματα "κοινότητας" δεν δαπανάτε ιδιαίτερες δυνάμεις του πρωτογενούς σας ρεπορτάζ, σε αντίθεση πχ. με τα ζητήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης; Θα θέλατε να μας εξηγήσετε λίγο την επιλογή σας αυτή;

Δεν ξέρω κατά πόσο είναι αληθές αυτό. Έγινε μεγάλη προσπάθεια για να καλυφθούν πρωτογενώς οι δράσεις αυτές. Περιθώρια σημαντικά υπήρχαν και υπάρχουν και, σίγουρα, χρειάζεται ακόμα μεγαλύτερη έφεση ως προς αυτό. Από την άλλη η αυτοδιοίκηση, λόγω πρώτον της εγγύτητας με τον πολίτη-δημότη και ισοδύναμα εξ αιτίας του εύρους των δραστηριοτήτων της, αγγίζει πολλά πεδία του κοινωνικού χώρου και δεν είναι μόνο η στενή πολιτική και “πολιτικίστικη” -αν επιτρέπεται ο όρος- προσέγγιση. Ζητήματα δράσης των επί μέρους κοινοτήτων, όπως στο φιλοξωικό ή τον οικολογικό ή τον εθελοντικό ή τον εκπαιδευτικό τομέα, άπτονται τόσο των ευθυνών όσο και των πρωτοβουλιών της

αυτοδιοίκησης. Κι είναι θέματα, οι αποφάσεις-δράσεις-ενέργειες και πρωτοβουλίες της αυτοδιοίκησης, που τα καλύψαμε ισοδύναμα με τις στενές πολιτικές δράσεις.

Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, πράγματι η ζωή και οι δράσεις της κοινότητας, σε όποια της μορφή, χρειάζεται περισσότερη “στοργή” από τα τοπικά-κοινοτικά μέσα.

- Στην ύλη σας επιφυλάσσεται διακριτή θέση για τα θέματα της θρησκευτικής κοινότητας; Για ποιο λόγο κάνετε αυτή την επιλογή;

Δε θα έλεγα ότι δίνουμε μεγαλύτερη προσοχή σε σχέση με άλλα τοπικά Μέσα. Εν τούτοις, είναι κυρίως η εγγύτητα των “πρωταγωνιστών” της θρησκευτικής κοινότητας και το ενδιαφέρον όχι αμελητέας μερίδας του κόσμου που εξηγεί την πραγματικότητα αυτή. Και μην ξεχνάμε πως η κοινωνική ζωή κάθε επαρχίας -κι όχι μόνο- είναι δομημένη σε ικανό βαθμό γύρω από τη ζωή της θρησκευτικής κοινότητας.

- Σε θέματα, έστω και δευτερογενή, που αφορούν σε κάποια επί μέρους κοινότητα της περιοχής σας δείχνετε μεγαλύτερο ενδιαφέρον όταν αναφέρονται σε αυτά και πολιτικά ή αυτοδιοικητικά πρόσωπα; Αν ναι, γιατί;

Πολύ απλά, όχι. Συχνά οι αυτοδιοικητικοί, για λόγους εντυπώσεων, δημοσίων σχέσεων και άγρας εκλογικού κοινού επιχειρούν την προβολή τους μέσα από τις κοινότητες. Πολλές φορές όμως ακόμα κι άκομψα. Οι αυτοδιοικητικοί, κι εν γένει τα πολιτικώς δρώντα υποκείμενα, έχουν το δικό τους πεδίο δράσης, η “αποικιοποίηση” του χώρου των κοινοτήτων όταν το επιχειρούν δεν μας βρίσκει σύμφωνους. Και φυσικά δεν ακολουθούμε! Ο χώρος ανήκει στις κοινότητες κι εκεί προσπαθούμε να τον οριοθετήσουμε.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Συνεντεύξεις μελών κοινοτήτων

1) Αρχοντούλα Σορώκου, Πρόεδρος της Εταιρεία Μέριμνας και Αποκατάστασης Ατόμων με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα, Άμφισσα

1) Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογός σας και πόσα μέλη αριθμεί;

Η Εταιρεία Μέριμνας και Αποκατάστασης Ατόμων με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα δημιουργήθηκε το 1997 κι είναι παράλληλη της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής “Π. Σακελλαρόπουλος”, η οποία δημιουργήθηκε το 1981 με έδρα την Άμφισσα και παρακλάδια στην Αθήνα, τη Λαμία και την Αλεξανδρούπολη. Στόχο έχει την παροχή βοήθειας σε άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα πέρα από τη σκέπη του κράτους. Η κοινότητα αριθμεί συνολικά πάνω από 150 άτομα. Κι αναφέρομαι σε επιστήμονες, συνεργάτες, υπαλλήλους και βέβαια λήπτες των παροχών ψυχικής υγείας.

2) Ποιες είναι οι κυριότερες δράσεις σας στη διάρκεια του χρόνου;

Ο βασικός στόχος είναι να βρίσκουμε πράγματα για να βελτιώνουμε τη ζωή αυτών των ατόμων. Στη διάρκεια του χρόνου κάνουμε ένα σύνολο δράσεων. Αναφέρω ορισμένες ενδεικτικά. Διακοπές στο Γαλαξίδι κάθε καλοκαίρι και για μία εβδομάδα για σαράντα μέλη της κοινότητας-λήπτες των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, που τους χωρίζουμε σε δύο γκρουπς. Σε ετήσια βάση διοργανώνουμε ένα δεκαήμερο φεστιβάλ με συμμετοχή πολλών συλλόγων από την περιοχή, προκειμένου οι λήπτες να βρουν ευκαιρία να εκφράσουν τον εαυτό τους καλλιτεχνικά.

3) Υπάρχουν στην περιοχή σας άλλοι σύλλογοι ή φορείς στην ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερόντων σας; (οικολογική, εθελοντική κλπ)

Είναι βέβαια η Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής “Π. Σακελλαρόπουλος”, η Εστία “Άγιος Νικόλαος” στο Γαλαξίδι και τα ειδικά σχολεία της περιοχής

4) Πώς διεξάγεται η επαφή σας με τα Μέσα Ενημέρωσης; Αποστέλλετε ανακοινώσεις, δελτία Τύπου ή άλλο επικοινωνιακό υλικό;

Με οποιοδήποτε τρόπο θεωρούμε καταλληλότερο κάθε φορά. Με δελτία Τύπου και ανακοινώσεις, με εκπομπές στο ραδιόφωνο, ενώ κάθε χρόνο μας καλούν στον τηλεοπτικό σταθμό Star Κεντρικής Ελλάδας στη Λαμία.

5) Θεωρείτε πως η φωνή του συλλόγου σας ειδικότερα και της κοινότητας γενικότερα στην οποία ανήκετε βρίσκει χώρο να ακουστεί στα Μέσα Ενημέρωσης της περιοχής σας κι ειδικότερα στον Έντυπο Τύπο (εφημερίδες);

Θεωρώ ότι είμαστε ευχαριστημένοι, αλλά βέβαια χρειάζεται να ζητάμε την βοήθειά τους για την προβολή και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Σε αυτό βοηθάει και η προσωπική γνωριμία με τους ανθρώπους των εφημερίδων στην περιοχή, καθώς ο τόπος είναι μικρός και γνωριζόμαστε όλοι μεταξύ μας.

6) Πιστεύετε πως οι εφημερίδες της περιοχής σας καλύπτουν τις βασικότερες των δράσεών σας με παρουσία των δημοσιογράφων σε αυτές ή αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που τους αποστέλλετε εσείς;

Το δεύτερο συμβαίνει, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

7) Πώς το αξιολογείτε αυτό και ποια συναισθήματα σας προξενεί; (Όποια κι αν είναι η απάντησή σας)

Αυτό δεν εξαρτάται από εμάς. Είναι θέμα των επιλογών των υπεύθυνων των τοπικών εφημερίδων.

8) Πιστεύετε πως θα προωθούσε περισσότερο τις δράσεις σας η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις εκδηλώσεις σας ή όχι; Και γιατί;

Σίγουρα θα μας βοηθούσε και σίγουρα θα είχαμε καλύτερα αποτελέσματα. Όμως, τουλάχιστον στη δική μας περίπτωση, η προσέγγιση και η κάλυψη θεμάτων ψυχικής υγείας είναι ένα εξαιρετικά ευαίσθητο θέμα. Οπότε, χρειάζεται ο δημοσιογράφος να είναι πολύ προσεκτικός,

καθώς είναι εύκολο να θιγεί κάποιος λήπτης υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υγείας. Όμως, σίγουρα, υπάρχουν περιθώρια καλύτερης κάλυψης των δράσεών μας και η πιο ενεργός παρουσία των εφημερίδων σε αυτές.

2) Βασιλική Παναγιωτοπούλου, Πρόεδρος Φιλοζωικής Ομάδας Φωκίδας, Άμφισσα

1. Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογός σας και πόσα μέλη αριθμεί;

Ο Σύλλογος ιδρύθηκε το 2009, αλλά επανιδρύθηκε το 2012. Έδρα του είναι η Άμφισσα κι ουσιαστικά έχει κλείσει μια δεκαετή σχεδόν παρουσία. Τα μέλη μας μαζί με άτομα της ευρύτερης φιλοζωικής κοινότητας της περιοχής που ασχολούνται ενεργά είναι γύρω στα 60.

2. Ποιες είναι οι κυριότερες δράσεις σας στη διάρκεια του χρόνου;

Οι κυριότερες δράσεις μας αφορούν σε απεγκλωβισμούς ζώων, θεραπείες άρρωστων ζώων, κατασχέσεις ζώων μετά από καταγγελίες για κακοποίηση, εμβολιασμούς, στείρωσεις, περισυλλογή κουταβιών κλπ

3)Υπάρχουν στην περιοχή σας άλλοι σύλλογοι ή φορείς στην ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερόντων σας; (οικολογική, εθελοντική κλπ)

Ναι. Υπάρχει η Φιλοζωική Ομάδα της Ιτέας, καθώς και ο Κυνοφιλικός Σύλλογος Φωκίδας

4) Πώς διεξάγεται η επαφή σας με τα Μέσα Ενημέρωσης; Αποστέλλετε ανακοινώσεις, δελτία Τύπου ή άλλο επικοινωνιακό υλικό;

Με Δελτία Τύπου.

5) Θεωρείτε πως η φωνή του συλλόγου σας ειδικότερα και της κοινότητας γενικότερα στην οποία ανήκετε βρίσκει χώρο να ακουστεί στα Μέσα Ενημέρωσης της περιοχής σας κι ειδικότερα στον Έντυπο Τύπο (εφημερίδες);

Οι εφημερίδες της περιοχής γράφουνε για εμάς μόνο αν εμείς τους πλησιάσουμε. Δεν έχει έρθει ποτέ κανείς να πλησιάσει κάποιον από εμάς, να δει ποιοι είμαστε, να δει τι κάνουμε. Αυτό θα το μάθουνε, και θα το μεταφέρουνε μετά και στην κοινή γνώμη, μόνο αν εμείς τους στείλουμε κάποιο υλικό.

6) Πιστεύετε πως οι εφημερίδες της περιοχής σας καλύπτουν τις βασικότερες των δράσεών σας με παρουσία των δημοσιογράφων σε αυτές ή αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που τους αποστέλλετε εσείς;

Δεν έχουν έρθει ποτέ με δημοσιογράφο να καλύψουν κάποιο γεγονός που μας αφορά. Αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που θα τους στείλουμε εμείς.

7) Πώς το αξιολογείτε αυτό και ποια συναισθήματα σας προξενεί; (Όποια κι αν είναι η απάντησή σας)

Θλίψη. Και θυμό πολλές φορές. Αισθανόμαστε ορισμένες φορές σα να μην υπάρχουμε και σα να μην προσφέρουμε τίποτα. Αν δεν στείλουμε εμείς κάποιο δελτίο Τύπου ή ανακοίνωση, ο Τύπος, αν υπάρξει κάτι που θα το διοχετεύσει κάποιος άλλος και αυτό θα είναι εις βάρος των ζώων και της δράσης μας, θα το δημοσιεύσει χωρίς να το έχει διασταυρώσει από εμάς, να δει κατά πόσο ισχύει. Οπότε, αυτό μας δημιουργεί και οργή και θλίψη. Και αναφέρομαι σε συμβάντα και περιστατικά που έχουν συμβεί, και μάλιστα όχι λίγες φορές.

8) Πιστεύετε πως θα προωθούσε περισσότερο τις δράσεις σας η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις εκδηλώσεις σας ή όχι; Και γιατί;

Φυσικά και θα προωθούσε τη δράση μας κάτι τέτοιο. Γιατί στην περιοχή μας είναι περισσότερο ο κόσμος που διαβάζει τοπικές εφημερίδες και δεν ασχολείται με το διαδίκτυο και τα social media.

4) Στέφανος Σταμέλλος, Μέλος Κίνησης Πολιτών, Οικολογική Κοινότητα, Λαμία

1. Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογός σας και πόσα μέλη αριθμεί;

Η Κίνηση Πολιτών ΜΑΛΙΑΚΟΣ SOS ιδρύθηκε το 2009 ως άτυπος φορέας δράσης, χωρίς νομική υπόσταση, για την προστασία του Μαλιακού κόλπου. Ο αριθμός των μελών δεν είναι σταθερός και κάθε φορά μεταβάλλεται ανάλογα με το είδος της συγκεκριμένης δράσης (ρύπανση, καταπάτηση, προσβασιμότητα στις ακτές, παράνομες κατασκευές, νεκρά ψάρια κλπ). Λειτουργεί με 5μελή Συντονιστική Επιτροπή

2) Ποιες είναι οι κυριότερες δράσεις σας στη διάρκεια του χρόνου;

Η δράση μας ποικίλει και σχετίζεται με τα διάφορα γεγονότα που συμβαίνουν και τις καταγγελίες που δεχόμαστε. Είναι κυρίως γραπτές καταγγελίες, ακτιβίστικες ενέργειες, επισκέψεις σε αρμόδιους φορείς κλπ

3) Υπάρχουν στην περιοχή σας άλλοι σύλλογοι ή φορείς στην ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερόντων σας; (οικολογική, εθελοντική κλπ)

Υπάρχουν, και είναι ο Όμιλος Φίλων του Δάσους και περιβαλλοντικές κινήσεις

4) Πώς διεξάγεται η επαφή σας με τα Μέσα Ενημέρωσης; Αποστέλλετε ανακοινώσεις, δελτία Τύπου ή άλλο επικοινωνιακό υλικό;

Η επαφή μας με τα τοπικά ΜΜΕ γίνεται συνήθως με δελτία τύπου και ανακοινώσεις/καταγγελίες, καθώς και συνεντεύξεις των μελών της Συντονιστικής Επιτροπής

5) Θεωρείτε πως η φωνή του συλλόγου σας ειδικότερα και της κοινότητας γενικότερα στην οποία ανήκετε βρίσκει χώρο να ακουστεί στα Μέσα Ενημέρωσης της περιοχής σας κι ειδικότερα στον Έντυπο Τύπο (εφημερίδες);

Ναι, έχουμε μια πολύ καλή σχέση, πάντοτε σχεδόν φιλοξενούνται τα Δελτία Τύπου και οι ανακοινώσεις στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ και στις εφημερίδες και μπορούμε να πούμε ότι ο ρόλος τους είναι αναντικατάστατος σε σχέση με τη δράση μας

6) Πιστεύετε πως οι εφημερίδες της περιοχής σας καλύπτουν τις βασικότερες των δράσεών σας με παρουσία των δημοσιογράφων σε αυτές ή αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που τους αποστέλλετε εσείς;

Κυρίως οι δράσεις μας καλύπτονται από τις εφημερίδες με τα Δελτία Τύπου και τις ανακοινώσεις, που εμείς στέλνουμε μέσω των e-mail. Όμως είναι αρκετές οι φορές που καλύπτονται και από την παρουσία δημοσιογράφου

7) Πώς το αξιολογείτε αυτό και ποια συναισθήματα σας προξενεί; (Όποια κι αν είναι η απάντησή σας)

Η αλήθεια είναι ότι θα θέλαμε περισσότερες φορές την παρουσία των ΜΜΕ και ειδικά των εφημερίδων στα γεγονότα που εμείς δραστηριοποιούμαστε, όπως άλλωστε θα το ήθελαν όλοι. Καταλαβαίνουμε ότι αυτό δεν μπορεί να γίνεται και όλα τα θέματα έχουν μια υποκειμενικότητα, τι ο καθένας μας θεωρεί μείζον δημοσιογραφικά και τι δυνατότητες έχει το κάθε ΜΜΕ

8) Πιστεύετε πως θα προωθούσε περισσότερο τις δράσεις σας η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις εκδηλώσεις σας ή όχι; Και γιατί;

Ο ρόλος του τύπου επαναλαμβάνω είναι αναντικατάστατος στον δικό μας τομέα, γιατί αφορά σε δράσεις που θέλουν την άμεση επικοινωνία και δημοσιότητα για να υπάρχουν τα αντίστοιχα αποτελέσματα στην κοινωνία και στους φορείς που απευθύνονται. Είναι η προστασία του περιβάλλοντος, είναι η προστασία του ευαίσθητου οικοσυστήματος του Μαλιακού κόλπου και της θάλασσας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την υγεία και την οικονομία της περιοχής.

5) Αγγέλα Μπαρτσιώκα, Αντιπρόεδρος της Πανελλαδικής Φιλοζωικής

**Περιβαλλοντικής Ομοσπονδίας, Αντιπρόεδρος του Φιλοζωικού Συλλόγου
Φθιώτιδας, Λαμία**

1. Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογός σας και πόσα μέλη αριθμεί;

Ιδρύθηκε το 2000 και έχει 300 εγγεγραμμένα μέλη

2. Ποιες είναι οι κυριότερες δράσεις σας στη διάρκεια του χρόνου;

Περυσυλλογές τραυματισμένων ζώων ή για στείρωση, ελέγχους –καταγγελίες συνθηκών ευζωίας δεσποζόμενων ζώων, μαθήματα ζωοφιλίας στα σχολεία.

3. Υπάρχουν στην περιοχή σας άλλοι σύλλογοι ή φορείς στην ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερόντων σας; (οικολογική, εθελοντική κλπ)

Φιλοζωικός σύλλογος στη Λαμία δεν υπάρχει άλλος. Υπάρχει στην Αταλάντη, στα Καμμένα Βούρλα και στη Μάκρη ο ΣΟΛΩΝ (που είναι οικολογικού ενδιαφέροντος και που έχει ενδιαφέρον και για τα ζώα).

4. Πώς διεξάγεται η επαφή σας με τα Μέσα Ενημέρωσης; Αποστέλλετε ανακοινώσεις, δελτία Τύπου ή άλλο επικοινωνιακό υλικό;

Ανακοινώσεις, δελτία τύπου και συνεντεύξεις της Προέδρου και Αντιπροέδρου του Δ.Σ.

5. Θεωρείτε πως η φωνή του συλλόγου σας ειδικότερα και της κοινότητας γενικότερα στην οποία ανήκετε βρίσκει χώρο να ακουστεί στα Μέσα Ενημέρωσης της περιοχής σας κι ειδικότερα στον Έντυπο Τύπο (εφημερίδες);

Ακουγόμαστε στα ΜΜΕ περισσότερο στα ηλεκτρονικά μέσα και στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Πολύ λιγότερο στον έντυπο τύπο.

6. Πιστεύετε πως οι εφημερίδες της περιοχής σας καλύπτουν τις βασικότερες των δράσεών σας με παρουσία των δημοσιογράφων σε αυτές ή αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που τους αποστέλλετε εσείς;

Αρκούνται σε δημοσίευση κάποιων ανακοινώσεων που στέλνουμε.

7. Πώς το αξιολογείτε αυτό και ποια συναισθήματα σας προξενεί; (Όποια κι αν είναι η απάντησή σας)

Μας λυπεί και θα θέλαμε περισσότερη συνεργασία και προβολή των δράσεών μας.

8. Πιστεύετε πως θα προωθούσε περισσότερο τις δράσεις σας η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις εκδηλώσεις σας ή όχι; Και γιατί;

Φυσικά. Υπάρχει σταθερό κοινό των έντυπων μέσων και μάλιστα κάποιοι που δεν ενημερώνονται από το Ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Έτσι θα έφτανε η φωνή μας σε περισσότερους ανθρώπους.

5) Γιάννης Ράπτης, Μέλος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Ναυπάκτου, Εθελοντική Κοινότητα, Ναύπακτος

1. Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογός σας και πόσα μέλη αριθμεί;

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877, οι άνθρωποί του στην Ναύπακτο ξεπερνούν τους 200.

2) Ποιες είναι οι κυριότερες δράσεις σας στη διάρκεια του χρόνου;

Μαθήματα Νοσηλευτικής, μαθήματα Α βοηθειών, Υγειονομική υποστήριξη σε εκδηλώσεις κι αθλητικούς αγώνες, στήριξη ηλικιωμένων, μονογονεϊκών οικογενειών, αδυνάτων οικογενειών, ρούχα και τρόφιμα στους έχοντες ανάγκη, επισκέψεις σε σχολεία για την διάδοση του εθελοντισμού.

3) Υπάρχουν στην περιοχή σας άλλοι σύλλογοι ή φορείς στην ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερόντων σας; (οικολογική, εθελοντική κλπ)

Βεβαίως, με σοβαρή δράση ο καθένας στον τομέα του.

4) Πώς διεξάγεται η επαφή σας με τα Μέσα Ενημέρωσης; Αποστέλλετε ανακοινώσεις, δελτία Τύπου ή άλλο επικοινωνιακό υλικό;

Με ανακοινώσεις, δελτία Τύπου και φωτογραφίες, συνεντεύξεις τύπου για σοβαρά θέματα.

5) Θεωρείτε πως η φωνή του συλλόγου σας ειδικότερα και της κοινότητας γενικότερα στην οποία ανήκετε βρίσκει χώρο να ακουστεί στα Μέσα Ενημέρωσης της περιοχής σας κι ειδικότερα στον Έντυπο Τύπο (εφημερίδες);

Βεβαίως, κάθε δράση μας κοινοποιείται από τις εφημερίδες.

6) Πιστεύετε πως οι εφημερίδες της περιοχής σας καλύπτουν τις βασικότερες των δράσεών σας με παρουσία των δημοσιογράφων σε αυτές ή αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που τους αποστέλλετε εσείς;

Αναλόγως τη δράση. Οι δημοσιογράφοι σε μια κομόπολη, είναι άτομα που καλύπτουν σχεδόν τα πάντα με αυτοπρόσωπη παρουσία ή με εκπρόσωπο.

7) Πώς το αξιολογείτε αυτό και ποια συναισθήματα σας προξενεί; (Όποια κι αν είναι η απάντησή σας)

Χωρίς τις εφημερίδες ο αγώνας μας θα ήταν δυσκολότερος, γιατί το μήνυμά μας δεν μπορεί να ξεπεράσει τα όρια του περιγυρού μας. Τώρα φτάνει ακόμη και στους απόδημους παντού στον πλανήτη!

8) Πιστεύετε πως θα προωθούσε περισσότερο τις δράσεις σας η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις εκδηλώσεις σας ή όχι; Και γιατί;

Η σχέση μας με τον Τύπο είναι σχέση αμοιβαιότητας. Εμείς χωρίς αυτόν θα είμασταν απομονωμένοι από την υπόλοιπη κοινωνία και ο Τύπος χωρίς εμάς θα ήταν περιοδικό απόψεων χωρίς καθημερινότητα και επικαιρότητα. Οι επιτυχείς δράσεις μας μαζί με την δημοσιοποίησή τους, είναι το ζητούμενο για κάθε κοινωνική ομάδα ή σύλλογο.

Ο Τύπος άλλωστε σε σχέσης με τα άλλα ΜΜΕ έχει το πλεονέκτημα της παραδοσιακής επικοινωνίας και του σχολιασμού της είδησης, τόσο από τον δημοσιογράφο όλος και από τον αναγνώστη, όχι στιγμιαία αλλά με διάρκεια . Άλλωστε το scripta manent, κάνει τον Τύπο περισσότερο πιστευτό. Τα υπόλοιπα ΜΜΕ θεωρούνται, έπεα πτερόεντα!

6) Βασιλική Παναγοπούλου, Ναύπακτος

Πρόεδρος Συλλόγου Γονέων και Φίλων ΑμεΑ “Αλκυόνη”, Εθελοντική Κοινότητα, Ναύπακτος

1. Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογός σας και πόσα μέλη αριθμεί;

Ο Σύλλογος ΑΛΚΥΟΝΗ ιδρύθηκε το 2003 και αυτή τη στιγμή αριθμεί 225 μέλη

2) Ποιες είναι οι κυριότερες δράσεις σας στη διάρκεια του χρόνου;

Οι δράσεις μας αφορούν στη λειτουργία των δομών μας (τρεις Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, ένα Κέντρο Δημέρευσης μία Λέσχη Δραστηριοτήτων και Παραγωγικά Εργαστήρια κατασκευών), αλλά και σε δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινότητας, διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ , Συμβουλευτική οικογένειας, διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, διαλέξεων, έκδοση εντύπων, δημιουργία εθελοντικών ομάδων που υποστηρίζουν το έργο μας κ.ά.

3) Υπάρχουν στην περιοχή σας άλλοι σύλλογοι ή φορείς στην ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερόντων σας; (οικολογική, εθελοντική κλπ)

Υπάρχουν αρκετές.

4) Πώς διεξάγεται η επαφή σας με τα Μέσα Ενημέρωσης; Αποστέλλετε ανακοινώσεις, δελτία Τύπου ή άλλο επικοινωνιακό υλικό;

Συνήθως και κυριότερα αποστέλλουμε ηλεκτρονικά τις όποιες ανακοινώσεις που αφορούν δράσεις μας, επικείμενες εκδηλώσεις μας καθώς και σημαντικές για εμάς ειδήσεις και γεγονότα.

5) Θεωρείτε πως η φωνή του συλλόγου σας ειδικότερα και της κοινότητας γενικότερα στην οποία ανήκετε βρίσκει χώρο να ακουστεί στα Μέσα Ενημέρωσης της περιοχής σας κι ειδικότερα στον Έντυπο Τύπο (εφημερίδες);

Ναι, υπάρχει σταθερή υποστήριξη στο έργο μας, με την ανελλιπή αναφορά του έντυπου τύπου και όχι μόνο σε ότι διαδραματίζεται στο Σύλλογό μας.

6) Πιστεύετε πως οι εφημερίδες της περιοχής σας καλύπτουν τις βασικότερες των δράσεών σας με παρουσία των δημοσιογράφων σε αυτές ή αρκούνται στη δημοσίευση του υλικού που τους αποστέλλετε εσείς;

Δεν αποστέλλουν πάντα δημοσιογράφο. Αυτό γίνεται μόνο σε κομβικά σημεία της πορείας μας.

7) Πώς το αξιολογείτε αυτό και ποια συναισθήματα σας προξενεί; (Όποια κι αν είναι η απάντησή σας)

Υπάρχει κατανόηση από μέρους μας , αλλά είναι αλήθεια ότι μας τιμά ιδιαίτερα η παρουσία δημοσιογράφων και μας απογοητεύει η όποια απουσία τους για το έργο που επιτελείται και αφορά τους ανθρώπους με αναπηρία

8) Πιστεύετε πως θα προωθούσε περισσότερο τις δράσεις σας η πιο ενεργή παρουσία του Τύπου στις εκδηλώσεις σας ή όχι; Και γιατί;

Αναμφίβολα θα βοηθούσε οτιδήποτε συμβάλει στην μεγαλύτερη προβολή του έργου μας, γιατί υπάρχει μία μερίδα συνανθρώπων μας που ενημερώνονται μόνο από τον γραπτό Τύπο.